

Lii Lolo Be'a nèti Lamatua Yesus madhutu sasuri Yohanis

Yesus èèna, cee?

¹ Dhu uru tèka, abhu mema le Lii Holo-Nori
Ama Lamatua.

Lii Holo-Nori Ama Lamatua ne'e, nuka Dhèu èci.
Dhèu ne'e bera-bera dènge Ama Lamatua.

Aa Nèngu ne, Ama Lamatua kahèi.

² Lod'o liru dènge rai-haha dhae j'aj'i mèka,
Dhèu ne'e abhu mema le sama-sama dènge
Ama Lamatua.

³ Lamatua paj'aj'i aa'i mèu-mèu, pake Lii Holo-
Nori Nèngu ne'e ka.

Abhu boe ngaa èci sa dhu j'aj'i, ladhe Dhèu
ne'e tao boe.

⁴ Nèngu ne, kapua mamuri.

De dhèu dhu abhu mamuri dhu lèke,
rèngu mamuri nèti Nèngu ka.

Nèngu èci èèna ka dènge Saraa dhu pasaraa,
sèna ka dhèu dhu mamuri ètu d'ara Saraa
ne'e,

bisa rèdhi dènge mèu.

⁵ Saraa ne, heo madhore maroga;
aa maroga bisa boe pa'abhe Saraa ne.

Te Saraa ne heo taruu.

⁶ Abhu dhèu leo èci, ngara na Yohanis. Ama
Lamatua pua-paleha ne kahèi,✧

✧ **1:6** Mateos 3:1, Markus 1:4, Lukas 3:1-2

⁷ sèna ka j'aj'i sakasii ho lole dènge dhèu lula-nèti Saraa ne. Ho sèna ka dhèu aa'i-aa'i bisa parcaya Lamatua, lula lii padhai Yohanis ne.

⁸ Yohanis ne, bukan Saraa èèna. Te ngaa Lamatua pua ne ho la'e peka-padhai dènge dhèu lula-nèti Saraa ne.

⁹ Te Dhèu dhu j'aj'i Saraa tare'a-re'a èèna, neo mai asa rai-haha ne. Saraa ne'e ka dhu d'elo pamèu-mèu j'ara-j'ara hia dhèu aa'i-aa'i.

¹⁰ Masi ka Nèngu tao nare aa'i mèu-mèu ngaa-ngaa ètu rai-haha ne, te ngaa dhèu ètu rai-haha tadhe boe Ne, lod'o Na pea ètu rai-haha ne.

¹¹ Masi ka Nèngu mai pea dènge dhèu unu Na, te ngaa dhèu se'e ro'o boe sèmi rare Ne.

¹² Masi ka sèmi èèna, te ngaa ladhe dhèu sèmi rare aa parcaya Ne, Nèngu hia si hak sèna ka j'aj'i ana-ana Ama Lamatua.

¹³ Èèna nuka sèmi rara iisi hari rèngu. Te ngaa rara iisi hiu ne, sama boe dènge bhèni rara iisi ana. Aa nèti boe dad'èi dhèu mone dhu neo abhu kolo. Te rèngu j'aj'i ana-ana Ama Lamatua, lula Lamatua pangèd'u si mamuri hiu.

¹⁴ Hèia, '*Lii Holo-Nori Lamatua*' ne, rara iisi Ne j'aj'i dhèu rai-haha.

Nèngu mamuri ètu talora aae èdhi.

Èdhi ladhe tèdhi dadedha Na.

Dadedha Na sèmi èèna, lula Nèngu ne Ana mesa Ama Lamatua.

Nèngu d'èi pad'elo d'ara hua iia Na mi èdhi,

lula d'ara Na sèmi èèna ka.

Aa aa'i-aa'i dhu Na peka-padhai lula-nèti Ama Lamatua, lèke tare'a-re'a.

¹⁵ Yohanis ne, lole lula-nèti Dhèu ne'e ka. Na rodhe, peka na, "Nanene, ee! Nèngu ne'e ka dhu

ja'a lole èèna, peka na, 'Bèli-camèd'a Dhèu èci mai. Nèngu ne, kapai risi eele nèti ja'a. Lod'o dhu dhae rara iisi mèka ja'a ne, Nèngu dhu mema-mema le!'”

¹⁶ Yohanis padhai lii sèmi èèna, lula Dhèu ne d'èi titu kèna pad'elo d'ara hua iia Na. Aa Na tao taruu-taruu sèmi èèna hia mi èdhi.

¹⁷ Uru-uru sèra, Musa ka dhu papuru Atora Ama Lamatua mi bèi-baki èdhi. Te ngaa lod'o limuri ne, Dhèu ne, nuka Yesus Kristus ka dhu pad'elo d'ara hua iia Ama Lamatua mi èdhi. Aa aa'i-aa'i dhu Na lole lula-nèti Ama Lamatua, lèke mola-mola.

¹⁸ Abhu mèka ca dhèu sa hèi dhu rèdhi Ama Lamatua. Te ngaa Ana Pasue Mone mesa Na èèna ka dhu pad'elo mi èdhi, d'ara Ama Lamatua. Ana ne, ètu baboa Ama Na. Te Nèngu ne, nuka Ama Lamatua kahèi.

Yohanis tuka sarani peka-padhai lula-nèti Lamatua Yesus

(Mateos 3:1-12, Markus 1:1-8, Lukas 3:1-18)

¹⁹ Ca tèka, ama-ama dhèu Yahudi ètu kota Yerusalem pua pèri-pèri ama agama, dènge pèri-pèri dhèu nèti suku Lewi dhu tema lalau-lalo'o ètu Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i Ama Lamatua. Hèia rèngu lasi asa cabèka loko Yarden* sèna ka karèi Yohanis tuka sarani, na, “Èu ne'e ka, Kristus dhu Ama Lamatua padhadha tèke neo hia mai èèna, do?”

Hèia na peka dènge dhèu se, nèngu ne, cee.

²⁰ Yohanis peka mola-mola, aku nèngu na, “Aad'o. Ja'a ne, Kristus boe.”

* **1:19** Era dhu Yohanis sarani dhèu ne, rare nèti ayat 28.

21 Ka ra karè hari, peka na, “Ladhe sèmi èèna, èu ne, cee? Elia, do?”

Na dhaa, peka na, “Aad'o kahèi.”

Hèia ra tatu'i hari, aku rèngu na, “Tao-tao èu ne, dhèu nèti lii padhai Lamatua dhu Na padhadha tèka èèna, do?”

Na dhaa, peka na, “Aad'o kahèi.”✧

22 Ka dhèu se karè hari, peka na, “Ladhe sèmi èèna, èu ne, cee? Peka ku laa! Te ji'i lèpa, aa hud'i peka ku dènge ama-ama dhu pua ji'i mai!”

23 Hèia na peka madhutu ngaa dhu Yesaya suri tèke, na,

“Ja'a ne, nuka dhèu dhu pa'oo-parodha ètu d'ara mamoo, dhu peka na,

‘Dhèu aa'i-aa'i hud'i pa'èra mema, sèna ka pabe'a j'ara,

ho sèmi mere mamai Lamatua!

Pamera j'ara ho soru Ne.’”✧

24 Ètu talora aae dhèu dhu mai nèti Yerusalem se'e, abhu kahèi pèri-pèri dhèu nèti partei agama Parisi.

25 Dhèu se karè Yohanis, na, “Sèmi ne'e. Ladhe èu ne Kristus boe, Elia boe, aa dhèu nèti lii padhai Lamatua èèna boe, nga tao ka èu sarani dhèu? Èu abhu hak nèti mia?”

26 Ka Yohanis b'ala, peka na, “Ja'a ne, sarani dhèu dhoka pake èi di. Te ngaa abhu le ca Dhèu ètu talora aae miu dhu miu tadhe boe.

✧ 1:21 Lole Hari J'ara-j'ara Mamuri 18:15, 18, Meliaki 4:5

✧ 1:23 Yesaya 40:3

27 Nèngu èèna kapai risi nèti ja'a, masi ka ja'a aj'a-nori uuru dhèu. J'aj'i ènu Na, ja'a nia boe sa hèi.”†

28 J'ara se aa'i-aa'i ra j'aj'i ètu Betania, ètu cabèka loko Yarden. Yohanis dènge ana-ana madhutu na aa'i-aa'i, sarani dhèu ètu era èèna.‡

Lamatua Yesus sama sèmi Ana Kahib'i-kalèbho Ama Lamatua

29 Asa bèli èèna, Yohanis ladhe nèdhi Yesus kako mai asa nèngu. Hèia na padhai lii, peka na, “Ladhe ku Dhèu nèi! Nèngu èèna ka, Ana Kahib'i-kalèbho Ama Lamatua dhu j'aj'i korban, sèna ka saku eele sasala-sasigo dhèu ètu rai-haha ne.

30 Dhèu ne'e ne ka dhu ja'a peka le dènge miu med'a, na, ‘Bèli-camèd'a abhu ca Dhèu dhu cèu mai. Nèngu kapai risi nèti ja'a, lula Nèngu karèi uru j'ara nèti ja'a.’

31 Uru èèna, ja'a ke'a mèka, na, Nèngu ne, Kristus. Masi ka sèmi èèna, ja'a ke'a le, na, ja'a hud'i patadhe Ne dènge dhèu Isra'el aa'i-aa'i. Nèti èèna ka, ja'a mai ho sarani dhèu pake èi.

32-33 Ama Lamatua pua ja'a sèna ka sarani dhèu pake èi. Na peka dènge ja'a kahèi, na, ‘Èèna na Dhèu èci mai asa èu. Èle èèna, Roh

† 1:27 Madhutu lii Yunani dhu uru tèka, peka na, “lècu dhari salapa na, ja'a nia boe sa hèi.” Sasoa na Yohanis dhèu haha. Masi ka j'aj'i ènu nèti Lamatua Yesus di, nia boe sa hèi.

‡ 1:28 Betania ne, leo nèti rae Betania dhu padètu dènge kota Yerusalem. Te ngaa era èèna, re'a mèu boe ètu mia. Dhèu d'èlu-mèu pangèe na Betania ne, nuka rai Basan ètu sebhe dhimu dano Galilea, te Yosefus suri ngara era ‘Batanea’ kahèi. Yosefus ne, dhèu Yahudi dhu suri sejara Isra'el hia dhèu paredha Roma.

Ja'a puru mai asa Nèngu. Dhèu èèna ka dhu bèli-camèd'a nèti Roh Ja'a dhu Mola-Mèci, sèna ka pangèd'u koasa mi dhèu Ja'a.' Lod'o Dhèu ne mai, ja'a tadhe mèka Ne. Te ngaa ropa ladhe kèdhi Roh Lamatua puru mai nèti sorga nuka sèmi koro j'aha, hèia pea ètu Nèngu, ka ja'a heka tadhe Nèngu, na, 'Nèngu èèna, kèna!'

³⁴ Ja'a kèdhi j'ara se dènge musi madha ja'a unu ku. Ka ja'a lole dènge miu, na, 'Dhèu dhu mai èèna, Ana Ama Lamatua!'"

Lamatua Yesus pili nare ana madhutu dhu partama

³⁵ Asa bèli èèna, Yohanis dhu titu dènge ana madhutu na, dhèu dua.

³⁶ Ropa Yohanis ladhe nèdhi Yesus kako re era èèna, ka na peka, "Ladhe ku laa! Te Nèngu ne ka Ana Kahib'i-Kalèbho Ama Lamatua dhu bèli-camèd'a j'aj'i korban!"

³⁷ Hèia ana madhutu Yohanis dhèu dua dhu tadèngi lii padhai na, tèke eele ne, ho lasi madhutu Yesus.

³⁸ Ka Yesus kabib'a asa kabodho, hèia ladhe nèdhi si, na, rèngu madhutu Ne. Hèia Na karèi si, aku Nèngu na, "Tasamia? Parluu, do?"

Te ngaa dua ra karèi ne, "*Rabi* pea ètu mia?" (Ètu d'ara lii Aram rèngu, '*Rabi*' sasoa na, 'Ama Mese'.)

³⁹ Ka Yesus dhaa, na, "Mai sèna ka mèdhi unu mi." Hèia lasi madhutu Ne, ka rèdhi era pea Na. Rèngu d'ai nèi, pe d'ara hake èpa nihia sa. Ka ra pea dènge Ne toke d'ai lod'o cèna.

⁴⁰ Nèti rèngu dua ra dhu tadèngi lii padhai Yohanis, ka lasi dènge madhutu Yesus, èci ngara na Anderias. Nèngu ne, ari Simon Petrus.

⁴¹ Ropa d'ai èmu, ka Anderias la'e dènge tenge a'a na Simon, ka na peka, aku nèngu na, "A'a, ee! Ji'i paraga le dènge *Mesias!*" (Madhutu lii rèngu, '*Mesias*' sasoa na, 'Kristus, nuka Dhèu dhu Lamatua padhadha tèke karèi nèti uru ka, ho neo hia mai.')

⁴² Ka Anderias lere nèti a'a na asa Yesus.

Hèia Yesus ladhe nèdhi ne, ka Na lii, aku Nèngu na, "Èu ne, Simon. Ama mu, ka Yohanis. Mulai nèti doe ne'e dhèu paroa èu, '*Kefas*'" ('Kefas', èci èèna ka dènge 'Petrus', sasoa na 'hadhu'.)§

Lamatua Yesus paroa nare Pelipus dènge Natanel

⁴³⁻⁴⁴ Ètu era èèna, abhu dhèu leo èci, ngara na Pelipus. Rae èta-èsu na Betsaida. Petrus dènge Anderias nèti rae èèna kahèi.

Asa bèli èèna, Yesus neo la'e asa propensi Galilea. Hèia Na la'e paraga dènge Pelipus, ka Na gale ne, aku Nèngu na, "Mai madhutu Ja'a sèna ka j'aj'i dhèu Ja'a!"

⁴⁵ Ka Pelipus la'e tenge Natanel, hèia na peka, aku nèngu na, "Angalai, ee! Ji'i paraga le dènge Dhèu dhu Musa suri tèke ètu d'ara Atora Lamatua. Dhèu rèti lii padhai Lamatua uru-uru sèra suri kahèi lula-nèti Dhèu ne'e ne. Dhèu ne,

§ **1:42** Ngara *Kefas* ne, nèti lii Aram *kefa*. Sasoa na 'hadhu'. Ngara *Petrus*, nèti lii Yunani *petra*. Sasoa na 'hadhu' kahèi.

ngara na Yesus, nèti rae Nasaret. Ama Na, ngara na Yusuf.”

46 Te ngaa Natanel dhaa, na, “Dhèu Nasaret!? Abhu boe j'ara hua iia èci sa dhu cèu nèti nèi, nga!”

Ka Pelipus lii, peka na, “Wee! Baku sèmi èèna. Lati ho mèdhi unu mu!”

47 Ropa Natanel kako mai, Yesus ladhe nèdhi le, ka Na peka, “Nèngu ne dhèu d'ara mola! Te d'ara na dhu ne'a boe pakapod'e. Nèngu ne, dhèu Isra'el tare'a-re'a!”*

48 Ka Natanel karèi, “Tasamia ka Ama tadhe ja'a?”

Hèia Yesus b'ala, aku Nèngu na, “Sèmi ne'e. Ja'a kèdhi le èu, ropa èu dhu ae ètu mamaho aj'u èèna.† Lod'o èèna, Pelipus dhae dhiu mèka paroa èu.”

49 Hèia Natanel dhaa, peka na, “Ama Mese ne, tatu Ana Ama Lamatua! Aa tatu Ama Dhèu Aae ji'i dhèu Isra'el kahèi!”

50 Yesus karèi ne, peka na, “Tao-tao èu ne lèka Ja'a, lula deo na Ja'a peka na, 'Ja'a ladhe kèdhi èu, ropa èu dhu ae ètu mamaho aj'u èèna,' si?

* **1:47** Ètu ne'e Yesus karihu lii. Te lod'o Ama Lamatua hia mèka ngara 'Isra'el' mi Yakob, sasoa ngara Yakob èèna, 'dhèu monya'. (Ladhe ètu *Lii Lolo dhu Uru Tèka* 27:1-40, 32:22-32.) Madhutu a'abhu Yesus ètu ne'e, na, Natanel ne dhèu Isra'el leko-leo nèti Yakob. Te Natanel ne, dhèu d'ara mola. † **1:48** Lii Idhonesia peka na, 'aj'u ara', madhutu lii Yunani *sukei*. Te ngaa Alkitab peka mi aj'u èci ètu nèi dhu dhèu ra'a hua na. Ètu Idhonesia cabèka dhimu dhèu ra'a boe hua 'ara'. De aj'u ara ètu d'ara Alkitab lii Idhonesia sama boe dènge aj'u ara ètu ne'e.

Sanèd'e, te bèli-camèd'a pe èu mèdhi j'ara-j'ara dhu kapai risi eele hari!

⁵¹ Tare'a! Ja'a peka mema. Bèli-camèd'a miu ladhe mèdhi liru bhoke tèke. Hèia ana-ana pajuu Lamatua ètu sorga ca'e-puru re baboa Ja'a. Te Ja'a ne, Dhèu Rai-haha Tare'a-re'a.”‡

2

Pesta kab'i ètu rae Kana

¹ Asa camèd'a èèna, dhèu tao pesta kab'i ètu rae Kana, propensi Galilea. Aa ina Yesus ètu èèna kahèi.

² Ra nèru Yesus dènge ana madhutu Na kahèi, ka rèngu lasi.

³ Ètu d'ara pesta kab'i ne, nèbhu boe ka èi anggor èle. Hèia ina Yesus la'e peka dènge Ne, aku nèngu na, “Soru-bara si ku laa! Te èi anggor rèngu èle le.”

⁴ Te ngaa Yesus dhaa, aku Nèngu na, “Ina. Nga tao ka ina Ku neo sèna ka Ja'a ka ator? Te lod'o Ja'a dhae d'ai mèka.”

⁵ Te ngaa ina Na peka dènge dhèu sab'a ètu sèra, na, “Nanene! Ladhe Na pua miu tao ngaa, na, mi tao madhutu laa.”

⁶ Ètu era èèna, abhu g'ala èna bua dhu dhèu tao nèti hadhu. G'ala cue, isi na pe d'ai pidhu nguru lèmi toke cangasu canguru lèmi liter èi. Dhèu Yahudi tema dhui èi nèti g'ala se ho pamèu ngi'u ra madhutu atora agama ra.

‡ **1:51** Ètu *Lii Lolo dhu Uru Tèka* 28:10-17, Yakob dhu nii ètu Betel. Ètu d'ara nii ne'e ladhe nèdhi ana-ana pajuu Ama Lamatua ca'e-puru langa èci dhu Yakob pangare na, “hèb'a èmu asa sorga”.

⁷ Hèia Yesus lii dènge dhèu sab'a se, peka na, “Lami mere èi, ho isi papènu g'ala se.” Ka ra isi toke pènu oe bua eele.

⁸ Ka Na peka dènge ra, “Dhui mere ciki, ho mèti asa lamatua tatao.” Hèia dhèu sab'a se madhutu kahèi.

⁹ Ropa lamatua pesta sèmi nare, ka na ngao. Te ngaa re'a rare boe, èi ne dhu j'aj'i le anggor! Dhèu ne malaa, te ne'a boe, na, dhèu se abhu anggor ne nèti mia. (Te ngaa dhèu sab'a se re'a.)

Ka na paroa nare pengantin dhèu mone.

¹⁰ Hèia na peka, aku nèngu na, “Sèmi ne'e. Dhu tema le, lamatua èmu hia uuru ku anggor dhu be'a risi. Ladhe dhèu rinu ae ku, heka hia anggor dhu ako karehe kèna. Te ngaa èu tao leo. Èu hia uuru anggor dhu ako karehe, heka limuri dhu be'a risi!”

¹¹ J'ara ne j'aj'i ètu rae Kana, propensi Galilea. Ne'e ne heka hiu-hiu kèna Yesus tao tadha malaa dhu dhèu bisa rèdhi dènge musi madha ra. Na pad'elo dadedha Na sèmi èèna, ka ana madhutu Na parcaya Ne.

¹² Èle èèna ka, Yesus, ina Na, ari dènge ana madhutu Na sèra, puru lasi asa kota Kapernaum. Te ngaa rèngu pea dhoka pèri lod'o di ètu èèna.✧

Lamatua Yesus babège eele dhèu nèti Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i Ama Lamatua (Mateos 21:12-13, Markus 11:15-17, Lukas 19:45-46)

¹³ Ropa oe dètu dènge lod'o kalela Paska dhèu Yahudi, Yesus ca'e la'e asa kota Yerusalem.✧

14 Ètu madha Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i, Yesus ladhe nèdhi dhèu pahia sapi, kahib'i-kalèbho, dènge koro j'aha dhu dhèu hèli ho j'aj'i korban. Ètu era ne'e, abhu kahèi dhèu dhu madhèdi ètu mei ho pasilu doi dhu ra pake hia mi Ama Lamatua ètu Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i èèna.

15 Hèia Yesus nare dhari pèri-pèri loa ho Na èpi j'aj'i sèmi gui sa. Ka Na babège-lalèta dhèu se'e aa'i-aa'i ra nèti madha Èmu èèna. Nèngu bhabhoo eele sapi, dènge kahib'i-kalèbho sèra kahèi. Na lege eele mei, aa Na ceb'e eele doi sèra kahèi.

16 Hèia Na pua dhèu pahia koro j'aha sèra, aku Nèngu na, "Mèti sa li'u manu-bhui dènge karogo ra sèra nèti ne'e! Ne'e, era pahia-pahèli boe! Baku tao Èmu Ama Ku, j'aj'i mi era d'aga!"

17 Ka ana madhutu Na ngee rèdhi Sasuri Mola-Mèci Lamatua dhu suri, peka na, "Ja'a sue Èmu Ama Ku titu kèna.

Nèti èèna ka, d'ara Ja'a èra ho j'aga ngara be'a Èmu èèna."✧

18 Hèia ama-ama dhèu Yahudi peka dènge Yesus, aku rèngu na, "Ladhe Èu dènge hak ho babège-lalèta dhèu sèmi ne'e, na, Mu pad'elo tadha malaa èci hia ji'i, sèna ka j'aj'i mi bukti!"

19 Ka Yesus b'ala si, peka na, "Ladhe miu paguri era mola-mèci ne, pe camèd'a èèna, Ja'a patitu kore hari le èèna."✧

✧ 2:17 Lii Sod'a Koa-Kio 69:9 ✧ 2:19 Mateos 26:61, 27:40, Markus 14:58, 15:29

²⁰ Te ngaa ra pab'ala, peka na, “Abhu ètu mia? Te dhèu patitu Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i ne èpa nguru èna tèu. Tasamia ka, Èu peka na, Èu parluu dhoka tèlu lod'o di, sèna ka patitu more hari?!”

²¹ Te ngaa dhèu se'e re'a rare boe, Yesus peka lula-nèti ngi'u Nèngu unu Na, dhu nuka sèmi era mola-mèci.

²² De d'ai lèpa lod'o limuri, ropa Yesus madhe, hèia mamuri hari, heka ana-ana madhutu Na sanèd'e kèna, ngaa dhu Na peka tèke dènge rèngu. Ka ra parcaya ngaa dhu suri tèke ètu d'ara Sasuri Mola-Mèci Lamatua karèi nèti uru-uru ka, dènge ngaa dhu Yesus peka mema dènge rèngu.

Lamatua Yesus ne'a mèu d'ara dhèu aa'i-aa'i

²³ Ka Yesus pea taha ètu kota Yerusalem, ho madhutu kalela Paska ètu èèna. Hèia dhèu ae rèdhi tadha-tadha malaa dhu Na tao, ka ra parcaya Ne.

²⁴⁻²⁵ Te ngaa Yesus lèka boe rèngu, lula ne'a mèu d'ara dhèu aa'i-aa'i. Nèngu parluu boe dhèu ho peka dènge Ne, lula Na ne'a mema le mamuri dènge tatao dhèu rai-haha.

3

Lamatua Yesus padhai lii dènge Nikodemus

¹ Abhu ca dhèu nèti partei agama Parisi, ngara na Nikodemus. Nèngu ne, mese aae nèti dhèu Yahudi.

² Ca tèka, na mai paraga dènge Yesus re mèda. Hèia na padhai lii dènge Yesus, aku nèngu na, “Ama Mese! Ji'i nge'a, na, Lamatua ka dhu

pua Ama ho aj'a-nori ji'i. Te tadha-tadha malaa dhu Ama tao sèra, pad'elo, na, Lamatua ka dhu pangèd'u koasa mi Ama. Ladhe sèmi boe èèna, tatu tadha malaa se'e bisa boe j'aj'i."

³ Ka Yesus dhaa, peka na, "Tare'a! Aa Ja'a neo peka sèmi ne'e ku: ladhe dhèu rara iisi hari boe ne, nèngu bisa boe j'aj'i dhèu unu Lamatua."

⁴ Hèia Nikodemus karèi, aku nèngu na, "Tasamia dhèu dhu kapai le bisa rara iisi hari ne!? Nèngu tatu bisa boe maso hari asa d'ara kabake ina na, sèna ka ina na nara iisi hari ne. Bisa boe, sina ma!?"

⁵ Ka Yesus dhaa, peka na, "Tare'a! Te ngaa Ja'a peka dènge èu sèmi ne'e: dhèu hud'i rara iisi ku re èi sèna ka j'aj'i mèu, aa re roh ho j'aj'i dhèu hiu. Dènge j'ara ne'e, nèngu heka bisa j'aj'i dhèu unu Lamatua kèna.

⁶ Te dhèu rai-haha ne rara iisi nèti dhèu rai-haha, te ngaa roh dhèu rara iisi hiu nèti Roh Ama Lamatua.

⁷ Baku malaa ladhe Ja'a peka, na, 'Miu hud'i rara iisi hiu ku, ho abhu mamuri hiu.'

⁸ Èdhi pasoro ku dènge lai ngèlu. Te lai ngèlu g'oro madhutu dad'èi na. Èdhi bisa tadèngi lii na, te ngaa te'a boe mai nèti mia, aa la'e asa mia. Dhèu aa'i-aa'i dhu rara iisi hiu nèti Roh Lamatua sama sèmi èèna kahèi. Te èdhi bisa ladhe tèdhi Roh Lamatua tao dhèu j'aj'i hiu, masi ka te'a boe tasa mera mia j'ara èèna bisa j'aj'i."

⁹ Ka Nikodemus karèi, na, "Tasamia ka j'aj'i sèmi èèna?"

¹⁰ Yesus b'ala, aku nèngu na, "Èu ne mese aae dhèu Isra'el. Tasamia ka èu me'a boe j'ara se'e?"

11 Ja'a peka j'ara dhu lèke mola-mola. Ja'a dènge dhèu-dhèu Ja'a, nge'a j'ara se'e. Te ji'i j'aj'i sakasii lula-nèti j'ara-j'ara dhu ngèdhi unu mi. Te ngaa miu sèmi boe lii padhai ji'i.

12 Miu mo'o boe lèka, ropa Ja'a lole lula-nèti j'ara-j'ara dhu j'aj'i ètu rai-haha ne. Ngaa hari ladhe Ja'a lole j'ara-j'ara dhu j'aj'i ètu dedha-liru nèti. Tatu miu asa lèka boe!

13 Abhu boe dhèu èci sa dhu ca'e la'e paraga dènge Ama Lamatua ètu dedha-liru nèti. Dhodhoka Ja'a di, nuka Dhèu Rai-haha Tare'a-re'a ne, dhu puru mai nèti Nèngu.

14 Uru-uru sèra ètu d'ara mamoo, Musa kadhoe mege tabaga ci'u ètu kolo aj'u, sèna ka dhèu aa'i-aa'i dhu laladhe ne, rèngu abhu mamuri. J'ara sèmi èèna hud'i j'aj'i ku mi dedha Ja'a, Dhèu Rai-haha Tare'a-re'a ne. Bèli-camèd'a ra kadhoe Ja'a ètu aj'u,✧

15 sèna ka dhèu aa'i-aa'i dhu parcaya Ja'a abhu mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe.

16 Te Ama Lamatua sue seli dhèu aa'i-aa'i ètu rai-haha ne. Nèti èèna ka, Na pua Ja'a, Ana mesa Na mai, sèna ka dhèu aa'i-aa'i dhu parcaya Ja'a, cèri eele boe nèti Lamatua. Dènge j'ara ne, rèngu abhu mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe.

17 Lamatua pua boe Ja'a, Ana Na, mai asa rai-haha ne ho pama'ète hahuku dhèu. Te ngaa Na hia Ja'a mai, sèna ka patabuli dhèu nèti koasa sasala-sasigo ra.

18 Ama Lamatua huku boe dhèu dhu parcaya Ja'a. Te ngaa Nèngu dhu pama'ète nare le hahuku mi dedha dhèu dhu parcaya boe, *lula*

✧ 3:14 Sensus 21:4-9

rèngu parcaya boe Ja'a, nuka Ana mesa nèti Ama Lamatua.

¹⁹ Nuka sèmi ne'e: Lamatua hia le saraa ho pasaraa rai-haha ne. Te ngaa dhèu d'èi risi mamuri ètu d'ara maroga. Rèngu ro'o boe mamuri ètu d'ara saraa lula tatao rèngu dhu lèke boe. Nèti èèna ka, Ama Lamatua neo huku si.

²⁰ Te dhèu aa'i-aa'i dhu tatao ra lèke boe, d'èi boe saraa èèna. Rèngu d'èi boe saraa ne d'elo rèngu, sèna ka saraa ne baku pasabhoka bhabhelu-katub'a ra.

²¹ Te ngaa dhu tao lèke, rèngu ara mai sèna ka saraa ne d'elo si. Te saraa ne'e ka dhu pad'elo, na, rèngu dhu tao madhutu dad'èi Lamatua.”

Lamatua Yesus dènge Yohanis tuka sarani

²² Ka Yesus dènge ana madhutu Na sèra kalua nèti kota Yerusalem, te ngaa rèngu pea taha ètu rai Yudea. Ètu era ne'e rèngu sarani dhèu.

²³⁻²⁴ Lod'o èèna, Herodes si dhae pamaso mèka Yohanis tuka sarani asa d'ara bèdho. Aa Yohanis sarani dhèu ètu rae Aion, padètu dènge rae Salim, lula abhu èi ae ètu era èèna. Nèti èèna ka, dhèu ae mai asa Yohanis ho na sarani si.*

²⁵ Madhutu ad'a agama Yahudi, ladhe neo sabaj'a, hud'i pamèu uuru ku iisi. Ètu era ne'e abhu dhèu Yahudi ca dhèu dhu patao-palaha dènge ana-ana madhutu Yohanis, lula j'ara èèna.

²⁶ Ka dhèu se mai asa Yohanis, hèia ra peka na, “Ama Mese! Sanèd'e era, do aad'o? Dhèu dhu uru èèna tenge ama ètu sebhe loko Yarden, dhu ama peka na, Nèngu èèna, Kristus. Nèngu sarani

* **3:23-24** Mateos 14:3, Markus 6:17, Lukas 3:19-20

dhèu kahèi! Nèti èèna ka, abhu heka dhèu dhu mai asa ji'i! Te lasi aa'i asa Nèngu!"

²⁷ Hèia Yohanis dhaa, peka na, "Sèmi ne'e! Dhèu bisa boe tao ngaa èci sa, ladhe Ama Lamatua bhoke boe j'ara hia ne.

²⁸ Miu tadèngi dhu ja'a peka le mola-mola dènge miu, na, 'Ja'a ne, Kristus boe, dhu èdhi tatae. Te ngaa Lamatua pua uuru ja'a mai, ho oti j'ara hia Kristus. J'ara na sèmi èèna ka!'[☆]

²⁹ Ladhe abhu pengantin dhèu mone, tatu abhu pengantin dhèu bhèni kahèi. Te ngaa sakasii na, dhu titu dènge ne, d'ara na karej'e, ladhe tadèngi lii padhai lii pengantin dhèu mone. Yesus ne, sama sèmi pengantin dhèu mone. Aa ja'a ne, sama sèmi sakasii Na. Nèti èèna ka, limuri ne d'ara ja'a karej'e-karae.

³⁰ Dhu lèke ka, Nèngu hud'i asa tabha kapai, aa hud'i laa ja'a asa kura j'aj'i dhèu haha."

Dhèu dhu puru mai nèti sorga

³¹ Yohanis tuhu hari lii padhai na, aku nèngu na, "Nèngu ne mai nèti Ama Lamatua ètu sorga, nèti èèna ka Nèngu kapai risi aa'i. Te ngaa ja'a ne dhoka mai nèti rai-haha, nèti èèna ka ja'a èci èèna ka dènge dhèu aa'i-aa'i ètu rai-haha ne. Ja'a padhai lii lula-nèti j'ara dhu biasa j'aj'i ètu rai-haha ne. Te ngaa dhu mai nèti Ama Lamatua ètu sorga, tatu Nèngu kapai risi nèti ngaa aa'i-aa'i.

³² Nèngu peka lula-nèti ngaa dhu nèdhi, dènge ngaa dhu Na tadèngi le. Te ngaa dhèu sèmi boe lii padhai Na.

[☆] **3:28** Yohanis 1:20

³³ Ladhe dhèu sèmi rare ngaa dhu Dhèu nèti dedha-liru ne peka, èèna pad'elo bukti kahèi, na, nèngu parcaya lii padhai Ama Lamatua èèna, lèke tare'a.

³⁴ Dhèu dhu Lamatua pua mai èèna, lole lii moa Ama Lamatua. Te Ama Lamatua hia le Nèngu Roh Na dhu dènge boe too-lane.

³⁵ Te Ama ètu sorga sue Ana Na titu kèna. Aa Na pangèd'u aa'i mèu-mèu mi d'ara adhe-aa Ana Na.✧

³⁶ Ka dhèu dhu parcaya Ana ne, rèngu abhu mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe. Te ngaa dhèu dhu parcaya boe Ne, aa tao boe madhutu lii moa Na, rèngu abhu boe mamuri èèna. Tatu Ama Lamatua nasa ka huku si."

4

Lamatua Yesus padhai lii dènge bhèni ca dhèu ètu Samaria

¹⁻² Ladhe pasoro Yohanis dènge Yesus, ana-ana madhutu Yesus mulai sarani dhèu dhu madhutu Ne ae risi nèti Yohanis. Yesus sarani boe dhèu, dhodhoka ana madhutu Na ka dhu sarani si. Ka ropa Yesus ne'a, na, dhèu nèti partei agama Parisi re'a, na, Yesus si sarani dhèu ae risi,

³ hèia Nèngu dènge ana madhutu Na tèke eele rai Yudea, lèpa hari asa propensi Galilea.

⁴ Te ngaa kakako rèngu èèna re propensi Samaria asa propensi Galilea.

⁵ Ètu d'ara kakako ra, rèngu d'ai kota èci ètu Samaria, ngara na Sikar, padètu dènge rai dhu Yakob hia ana na Yusuf.✧

✧ **3:35** Mateos 11:27, Lukas 10:22 ✧ **4:5** Lii Lolo dhu Uru Tèka 33:19, Yosua 24:32

6-8 Ètu era ne'e, abhu madha èi èci, ngara na 'madha èi Yakob'. D'ai loo nètu ku, Yesus si d'ai era ne'e. Lula j'èra nèti kakako deo na, ka Yesus madhèdi taha ètu madha èi ne'e. Ka ana madhutu Na sèra tèke eele mesa Na, lasi hèli nganga'a ètu d'ara kota.

Hèia bhèni ca dhèu nèti kota èèna, mai usu èi. Ka Yesus manèngi ne èi, aku Nèngu na, "Ja'a bisa kinu èi ciki, do?"

⁹ Te ngaa bhèni ne cag'ag'a, lula dhèu Yahudi tema boe padhai lii dènge dhèu Samaria. Ka bhèni ne karèi Yesus, aku nèngu na, "Èu dhèu Yahudi. Ja'a ne dhèu Samaria. Sala boe ne, ladhe Èu manèngi ja'a èi ho minu?"[☆]

¹⁰ Hèia Yesus dhaa, aku Nèngu na, "Sèmi ne'e. Ladhe èu me'a ngaa dhu Ama Lamatua neo hia dhèu aa'i-aa'i, aa ladhe èu tadhe Ja'a ne cee, dhu manèngi èu èi ne, na, tatu èu manèngi hari èi nèti Ja'a. Pe Ja'a hia èu èi dhu nèti mamuri."[☆]

¹¹ Ka bhèni ne b'ala, peka na, "Èu dènge boe sabha uusu. Aa madha èi ne marèma. Nèti mia Èu abhu èi dhu nèti mamuri èèna? Èi èèna abhu ètu mia hari?"

¹² Abhu ètu mia Èu kapai risi nèti baki èdhi Yakob! Nèngu ka dhu tèke eele madha èi ne hia ji'i. Aa nèngu, ana-ana na, dènge badha-manu na rinu nèti èi ne'e kahèi."

¹³ Hèia Yesus peka na, "Sanèd'e, ee! Dhèu dhu tema rinu nèti madha èi ne, èèna na koko-kamango hari.

[☆] **4:9** Esra 4:1-5, Nehemia 4:1-2 [☆] **4:10** Yermia 2:13, Sakaria 14:8, Yeskial 47:9

14 Te ngaa dhèu dhu rinu èi dhu Ja'a hia, èèna na koko-kamango heka. Te èi dhu Ja'a hia èèna, nuka sèmi èi madha dhu sabhoka asa li'u. Èi ne, nèti mamuri dhu lèke, dhu ma'ète boe."

15 Ka aku dhèu bhèni ne, na, "Ladhe sèmi èèna, na, Èu hia ku ja'a èi èèna, sèna ka ja'a koko-kamango ia ka! Dènge sèmi èèna, ja'a mai heka pahari-pahari asa ne'e ho usu èi."

16 Hèia Yesus peka dènge ne, "Sèmi ne'e. Èu lèpa, lamu paroa ku dhèu èmu mu, mai asa ne'e."

17-18 Ka bhèni ne dhaa, peka na, "Te ngaa ja'a dènge boe dhèu èmu."

Hèia Yesus peka na, "Tare'a. Èu peka mola-mola èèna. Te èu leo mèdhi le èmu lèmi hari. Aa mone dhu limuri ne, dhèu èmu èu boe."

19 Ka bhèni ne lii, peka na, "Ira ii! Ja'a heka ke'a kèna, Ama ne ca dhèu nèti dhèu rèti lii padhai Lamatua.

20 De ja'a neo karèi. Bèi-baki ji'i dhèu Samaria pahaha iisi mi Ama Lamatua ètu ledhe Gerisim.* Te ngaa miu dhèu Yahudi peka na, ladhe neo sabaj'a mi Ama Lamatua, dhèu aa'i-aa'i hud'i lasi ku asa kota Yerusalem. Madhutu Ama, mia ka dhu lèke?"

21 Yesus dhaa, na, "Èu percaya ku lii Ja'a ne, te dhu lèke sèmi ne'e ku. Dhèu neo pahaha iisi mi Ama Lamatua ètu ledhe ne'e, do, ètu Yerusalem, pe d'ai lod'o na, dua era se guna heka.

* **4:20** Ledhe Gerisim èèna, padètu dènge rae Sikem ètu propensi Samaria. Ètu sasuri lii Yunani, dhoka suri, na, "ètu ledhe ne'e". Te ngaa dhèu d'èlu-mèu se peka, ngara ledhe ne, nuka "Gerisim".

22 Miu dhèu Samaria me'a mèu boe, mi cee ka miu pahaha iisi. Te ngaa ji'i dhèu Yahudi nge'a mèu, lula-nèti Ama Lamatua dhu ji'i pahaha iisi mi Nèngu. Te Nèngu neo pake ji'i ho bhoke j'ara, sèna ka dhèu bisa abhu mamuri nèti koasa sasala-sasigo rèngu.

23 Pe d'ai lod'o na, nuka mulai ne'e ne, dhèu dhu tare'a-re'a pahaha iisi mi Ama èdhi ètu sorga, na, rèngu pahaha iisi mi Nèngu madhutu Roh Na, aa madhutu ngaa dhu lèke. Te Ama ètu sorga d'èi dhèu sèmi sèra dhu pahaha iisi mi Nèngu.

24 Te Lamatua èèna, roh. De dhèu dhu pahaha iisi mi Nèngu hud'i pahaha iisi madhutu ku Roh Na, aa madhutu ngaa dhu lèke."

25 Ka dhèu bhèni ne lii, peka na, "Ja'a ke'a le Mesias neo mai èèna, dhu dhèu peka na, 'Kristus'. Ama Lamatua padhadha tèke neo hia mai. Ladhe Na mai ka, tatu Nèngu bhoke paled'a aa'i-aa'i mi ji'i."

26 Hèia Yesus b'ala, na, "Nèngu èèna, nuka Ja'a dhu padhai lii dènge èu ne."

27 Ropa Nèngu padhai lii era, ana madhutu Na sèra lèpa nèti d'ara kota. Rèngu malaa, lula rèngu rèdhi Yesus dhu padhai lii dènge bhèni Samaria ca dhèu. Te ngaa ca dhèu sa bani boe karèi dhèu bhèni, na, "Èu parluu ngaa?" Aa èci sa bani boe karèi Yesus kahèi, peka na, "Nga tao ka Ama padhai lii dènge dhèu bhèni ne?"

28 Ka bhèni ne tèke eele g'ala na ètu era èèna, la'e asa d'ara kota. Hèia na lolo dènge dhèu ètu sèra, peka na,

29 “Mai lati ladhe ku Dhèu nèi laa! Te Na bhoke patalele aa'i le ngaa-ngaa dhu ja'a ad'u-ue kèdhi. Tao-tao Nèngu ne'e ka, Kristus, dhu Ama Lamatua pamoà hia mai!”

30 Hèia dhèu ae kalua nèti d'ara kota, lasi laladhe Ne.

31 Lod'o bhèni ne la'e asa kota, hèia ana madhutu Na peka dènge Ne, “Ama Mese! Mai ka ta'a!”

32 Te ngaa Na dhaa, peka na, “Ja'a abhu le ngang'a dhu miu me'a boe.”

33 Ka ana madhutu Na pakarèi èci dènge èci, aku rèngu na, “Tasamia, ne? Cee ka dhu rèti ngang'a hia Ne?”

34 Te ngaa Yesus peka dènge rèngu, na, “Sèmi ne'e. Ama Lamatua pua Ja'a mai, sèna ka tao madhutu dad'èi Na, aa pakako sasab'a-la'a Na toke d'ai èle. Ne'e ne, nuka sèmi ngang'a-nginu dhu Ja'a abhu.

35 Miu ladhe ku asa d'ara oka-tedhe, aa mi kasere sèku, ele boe miu peka na, ‘Di èpa hèru ka, heka bisa puru are kèna.’ Nanene, ee! Ja'a pasanèd'e miu. Ladhe miu laladhe paie-iie, are ètu d'ara oka-tedhe d'ai le lod'o puu-g'ètu. Oka-tedhe sèra nuka sèmi dhèu-dhèu dhu mai asa èdhi. Te rèngu se'e ka dhu sadia le parcaya Ja'a.

36 Mesa boe sèmi se'e di, te dhèu dhu puu-g'ètu sèra pakaboko hua-hela ètu d'ara gud'a, rèngu mulai sèmi rare rui-j'aj'èra ra. Rèngu se'e, nuka sèmi dhèu pad'elo j'ara sèna ka dhèu parcaya mi Ama Lamatua, ho abhu mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe. Dènge j'ara sèmi èèna, dhèu sèle hini dènge dhèu puu-g'ètu, bisa sama-sama karej'e-karae.

37 Dhèu peka na, 'Dhèu èci sèle hini; dhèu leo ka dhu kaboko isi rai.' Èèna, lèke kèna.

38 Ja'a pua-paleha miu ho lami kaboko isi rai nèti sasab'a dhèu leo. Mema sasab'a miu boe, te ngaa miu abhu leto nèti rui-j'aj'èra rèngu."

39 Lod'o èèna, dhèu ètu d'ara kota Samaria ae ka dhu parcaya Yesus, lula lii padhai bhèni ne, dhu peka na, "Na bhoke patalele aa'i le ngaa-ngaa dhu ja'a ad'u-ue kèdhi."

40 Ka ropa dhèu se'e mai d'ai madha Yesus, ra pamako Ne, peka na, "Ama pea ku laa dènge ji'i mi ne'e!" Hèia Yesus pea dènge dhèu se, dua lod'o.

41 Aa dhèu leo ae kahèi dhu parcaya Ne, lula lii padhai Na.

42 Hèia dhèu se peka dènge dhèu bhèni ne, aku rèngu na, "Med'a na, ji'i nanene dhoka lii èu di. Te ngaa ne'e ne ji'i parcaya Ne, lula ji'i nanene lii padhai Na patoo madha dènge madha. Ji'i nge'a tare'a, na, Dhèu ne'e ne ka dhu bisa patalale èdhi aa'i-aa'i ti, ètu rai-haha ne nèti koasa sasala-sasigo èdhi."

Lamatua Yesus puri-pa'èle papèd'a nèti ana pegawi ca dhèu

43 Hèia Yesus si tèke eele era èèna, pakèd'i lasi asa propensi Galilea.

44 (Ca tèka Yesus dhu peka nèdhi, na, "Dhèu d'èi boe pakab'ua dhèu nèti lii padhai Ama Lamatua nèti rae èta-èsu na.")[☆]

45 Uru èèna, lod'o dhèu dhae tao mèka kalela Paska, dhèu Galilea ae ka dhu lasi asa Yerusalem,

☆ 4:44 Mateos 13:57, Markus 6:4, Lukas 4:24

sèna ka tao lod'o hua iia ètu nèi. Ka rèdhi aa'i-aa'i kahèi dhu Yesus tao ètu Yerusalem. Nèti èèna ka, lod'o Na lèpa asa Galilea, dhèu sèmi Ne dènge be'a.✧

⁴⁶ Ka Yesus si lasi hari asa rae Kana ètu propensi Galilea. Ètu era ne'e ka dhu Yesus tao nèdhi èi j'aj'i anggor.

Lod'o èèna, abhu pegawai ca dhèu dhu pea ètu kota Kapernaum. Ana mone na dhu pèd'a.✧

⁴⁷ Ropa pegawai ne tadèngi, Yesus lèpa le asa Galilea nèti propensi Yudea, hèia ca'e la'e asa rae Kana ho tengge Yesus. Ropa paraga dènge Ne, ka na pamako, sèna ka Yesus puru la'e ho puri-pa'èle ana na nèti papèd'a-tarègu. Te ana ne dhu pèd'a oe madhe.

⁴⁸ Ka Yesus peka dènge pegawai ne, “Ladhe miu mèdhi boe tadha-tadha malaa dhu Ja'a tao, na, miu mo'o boe lèka Ja'a!”

⁴⁹ Te ngaa pegawai ne dhaa, aku nèngu na, “Ama, lati ku laa. Te aad'o, na, ana ja'a madhe.”

⁵⁰ Hèia Yesus lii dènge ne, “Lèpa ka. Te ana mu mamuri.”

Ka na lèpa dènge ka, lula nèngu parcaya lii padhai Yesus.

⁵¹ Ropa pegawai ne ètu talora j'ara era, dhèu-dhèu sab'a na mai paraga dènge ne, ka ra peka na, “Ama susa ia ka, te ana ama èle le nèti papèd'a.”

⁵² Ka na karèi si, “Na èle, d'ara hake pèri sa?”

Ka dhèu se dhaa, peka na, “Karèi med'a, lod'o titu mera d'ara hake èci sa, maringi-sagoro na èle dènge ka.”

✧ 4:45 Yohanis 2:23 ✧ 4:46 Yohanis 2:1-11

⁵³ Hèia pegawi ne ngee nèdhi dènge, na, ana na be'a le, ropa Yesus peka na, “Ana ama èle le nèti papèd'a.” Ka pegawi ne, dènge isi èmu na aa'i-aa'i parcaya Yesus.

⁵⁴ De ne'e ne, tadha malaa ka dua dhu Yesus tao, lod'o Na kalua nèti Yudea la'e asa Galilea.

5

Lamatua Yesus puri-pa'èle dhèu karuku èci ètu kolam Batesda

¹ Nèbhu boe nèti èèna, abhu lod'o hua iia agama Yahudi. Ka Yesus si lasi asa kota Yerusalem.

² Ètu nèi, abhu kolam cue dhu dènge lèmi teras dhu padètu dènge hèb'a babèdho èci, dhu dhèu peka na, Babèdho Kahib'i-Kalèbho. Dènge lii Aram kolam ne, ngara na '*Batesda*'.*

³ Dhèu pèd'a ae-ae dhu tema mate ètu teras se'e. Dhèu pèd'a se nuka sèmi: dhèu bèdhu, dhèu karuku, dènge dhèu bisa boe eso. [Rèngu se mate, ladhe pèri lod'o èi ne mulai dènge gagèb'o.

⁴ Te ca tèka-tèka, ana pajuu Lamatua nèti sorga maso uru asa d'ara èi ne, ho na gagèb'o

* **5:2** Abhu ètu d'ara sasuri lii Yunani cahag'e, suri na, 'Betesda', cahag'e hari 'Betsata', aa abhu kahèi 'Betsaida'. Babèdho Kahib'i-Kalèbho abhu kahèi ètu sasuri *Nehemia* 3:1,32; 12:39. Kota Yerusalem abhu babèdho ae dhu maso asa d'ara kota. Babèdho dhu leo sèra, gaguna baka-leo. Uru-uru sèra, dhèu pake Babèdho Kahib'i-Kalèbho ne, ho eo kahib'i-kalèbho maso re era èèna.

èi ne. Ho ladhe cee dhu maso uru asa d'ara èi ne, papèd'a nèngu èle dènge.]†

⁵ Ètu era ne'e abhu ca dhèu dhu pèd'a tèlu nguru aru tèu le.

⁶ Hèia Yesus ladhe nèdhi dhèu ne j'unu ètu èèna. Nèngu ne'a dhèu ne dhu pèd'a nèbhu le, ka Na karèi ne, aku Nèngu na, “Èu neo èle nèti papèd'a, do?”

⁷ Hèia dhèu ne dhaa, na, “Ko'o, Ama. Te ngaa ako carui ka, ladhe èi ne mulai gagèb'o, abhu boe ca dhèu sa dhu ded'e ja'a ho pamaso asa d'ara èi ne. Ladhe ja'a sèku maso, na, abhu le dhèu leo dhu maso uuru nèti ja'a.”

⁸ Ka Yesus pua ne, aku Nèngu na, “Titu ka! Lulu dhèpi èu, ho lèpa ka.”

⁹ Ropa Yesus padhai lii nare, hèia dhèu ne èle dènge ka nèti karuku na. Ka na kèd'i, ded'e nèti dhèpi na, hèia la'e dènge ka.

J'ara ne j'aj'i, lèke dènge lod'o sabaj'a dhèu Yahudi.

¹⁰ Ka ama-ama dhèu Yahudi jèke dhèu dhu heka èle nèti papèd'a ne, aku rèngu na, “Weh! Èu me'a, do aad'o? Doe ne'e ne, lèke dènge lod'o ae sasab'a. Madhutu atora agama èdhi, dhèu bisa boe nedhe dhèpi na, te èèna ngara na, sasab'a!”☆

¹¹ Ka na dhaa, aku nèngu na, “Ama-ama! Baku nasa dènge ja'a. Te Dhèu dhu puri-pa'èle ja'a, dhu paredha ja'a peka na, ‘Lulu dhèpi èu, ho lèpa ka.’”

† 5:4 Lii dhu ètu d'ara kurung, abhu boe ètu d'ara sasuri Lii Yunani dhu be'a risi dènge dhu uru-uru tèka. ☆ 5:10 Nehemia 13:19, Yermia 17:21

¹² Hèia dhèu se karèi ne, “Cee ka dhu pua èu nedhe dhèpi èèna?”

¹³ Te ngaa dhèu dhu èle nèti pèd'a ne, tadhe boe, na, Yesus ne, cee. Te Yesus dhu kalua le mau-mau, lula dhèu ae ètu èèna.

¹⁴ Nèbhu boe, ka Yesus paraga dènge dhèu ne ètu madha Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i. Ka Yesus peka dènge ne, aku Nèngu na, “Nanene! Èu èle le nèti papèd'a èu. Baku ad'u-ue hari sasala, sèna ka èu baku abhu hari j'aj'èra dhu bia risi.”

¹⁵ Hèia dhèu ne la'e asa ama-ama dhèu Yahudi se, ka na lolo, peka na, “Dhu puri-pa'èle ja'a nèti papèd'a èèna, ngara na Yesus.”

¹⁶ Nèti èèna ka, ra mulai paj'èra Yesus, lula Nèngu pa'èle dhèu pèd'a lèke dènge lod'o manèngi-mangaj'i.

¹⁷ Te ngaa Yesus peka dènge ra, “Sèmi ne'e. Ama Ku ae boe nèti sasab'a-la'a Na. De Ja'a sab'a taruu kahèi.”

Lamatua Yesus mangaku, na, Nèngu ne, Ana Ama Lamatua

¹⁸ Lula ama-ama dhèu Yahudi se cap le, peka na, Yesus sisu atora lod'o ae sasab'a rèngu, nèti èèna ka ra tenge-tenge j'ara tasamia, ho pamadhe Ne. Risi-risi hari, Na peka na, Ama Lamatua èèna, Ama Nèngu. Dènge lii padhai sèmi ne'e, Nèngu tao iisi Na sama sèmi Ama Lamatua.

¹⁹ Ka Yesus peka dènge ra, aku Nèngu na, “Tare'a! Ja'a peka mema, na, Ja'a bisa boe tao ngaa-ngaa madhutu d'ara Ja'a unu Ku. Te Ja'a ne, Ana Ama Lamatua. Nèti èèna ka Ja'a bisa sab'a

dhodhoka madhutu ngaa dhu Ja'a kèdhi Ama Ku sab'a. Ja'a kèdhi Ama Ku tao ngaa, na, Ja'a tao madhutu sèmi èèna kahèi.

²⁰ Ama Ku ètu sorga sue Ja'a, nuka Ana Na. Na pad'elo dènge Ja'a kahèi aa'i-aa'i dhu Nèngu tao. Na neo pad'elo dènge Ja'a j'ara-j'ara dhu kapai risi hari, sèna ka miu mèdhi aa asa tabha malaa!

²¹ Ama Ku pamamuri hari dhèu madhe. Sèmi èèna kahèi, bèli-camèd'a Ja'a hia mamuri dhu lèke mi cee èèna ka dhu madhutu dad'èi Ja'a.

²² Dhu mola-mola, sèmi ne'e ka: Ama Ku mesa Na pama'ète boe hahuku mi dhèu. Te ngaa Na pangèd'u aa'i hak èèna mi Ja'a, te Ja'a ne, Ana Na. Hèia Ja'a ka dhu pama'ète, na, tatao dhèu lèke, do aad'o.

²³ Ama Ku d'èi sèna ka dhèu aa'i-aa'i pakab'ua Ja'a, sama sèmi rèngu pakab'ua Nèngu kahèi. Te dhèu dhu pakab'ua boe Ja'a, Ana Nèngu ne, èci èèna ka rèngu pakab'ua boe Ama Ku dhu pua Ja'a mai.

²⁴ Tare'a! Ja'a peka mema. Dhèu dhu tare'a-re'a nanene lii padhai Ja'a, aa parcaya Ama Lamatua dhu pua Ja'a mai, na, nèngu abhu mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe. Lamatua huku heka nèngu. Te dhèu èèna abhu heka hahuku madhe, te ngaa nèngu j'aj'i le dhèu dhu mamuri taruu dènge Lamatua.

²⁵ Tare'a! Ja'a peka mema dènge miu kèna. Lod'o na dètu le, limuri ne dhu j'aj'i le, nuka dhèu-dhèu madhe nanene lii Ja'a, Ana Ama Lamatua. Te dhèu dhu nanene dènge sèmi nare lii padhai Ja'a, nèngu abhu mamuri dhu lèke.

²⁶ Mamuri aa'i-aa'i kapua na nèti Ama Ku.

Nèngu hia Ja'a mamuri dhu lèke kahèi. Te Ja'a ne, Ana Na.

²⁷ Ama Ku pangèd'u koasa dènge hak mi Ja'a kahèi, sèna ka pama'ète hahuku mi dhèu aa'i-aa'i ra, lula Ja'a ne, Dhèu Rai-haha Tare'a-re'a.

²⁸ Miu baku malaa, te ciki oo'e hari dhèu madhe aa'i-aa'i ra tadèngi lii padhai Ja'a.

²⁹ Hèia ra mamuri hari. Ka rèngu kalua nèti d'ara ro'a ra. Dhèu dhu uru sèra tao be'a, abhu mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe. Te ngaa dhèu dhu uru sèra ad'u-ue bhabhelu-katub'a, pasae hahuku taruu."✧

Abhu sakasii ae dhu peka lula-nèti Lamatua Yesus

³⁰ Yesus tuhu hari lii padhai Na, aku Nèngu na, "Ja'a bisa boe tao ngaa-ngaa ladhe dhae tadèngi mèka nèti Ama Ku. Ladhe Ja'a tadèngi kore ku, heka Ja'a pama'ète lii langu dhèu kèna. Nèti èèna ka, ngaa dhu Ja'a pama'ète sèra, lèke mola-mola. Te Ja'a ko'o boe madhutu dad'èi Ja'a mesa Ku, te ngaa Ja'a madhutu dad'èi Ama Ku. Lula Nèngu ka dhu pua Ja'a mai!

³¹ Lèke iia boe, ladhe Ja'a mesa ku dhu padhue-padhai lula-nèti ngi'u Ja'a.

³² Te ngaa abhu dhèu leo kahèi dhu j'aj'i sakasii lula-nèti Ja'a. Aa Ja'a ke'a lii padhai nèngu lula-nèti Ja'a, lèke tare'a-re'a.

³³ Miu dhu pua mèdhi dhèu lasi pakarèi dènge Yohanis tuka sarani. Ka na peka lèke lula-nèti Ja'a ne.✧

34 Aa te ngaa Ja'a parluu boe lii sakasii nèti dhèu rai-haha. Te ngaa Ja'a pasanèd'e lii se'e, sèna ka miu bisa pakaj'èu nèti koasa sasala-sasigo miu.

35 Lii padhai Yohanis ne, nuka sèmi labhu èci dhu heo pasaraa miu. Ropa heo na d'elo miu era, d'ara miu karej'e-karae.

36 Aa te ngaa Ja'a abhu Dhèu èci dhu kapai risi eele nèti Yohanis dhu peka mola-mola lula-nèti Ja'a ne. Nèngu, nuka Ama Ku ètu sorga, dhu pangèd'u mi Ja'a sasab'a ae-ae, sèna ka sab'a toke pa'èle. Sasab'a ae se'e ka dhu j'aj'i mi tadha, na, Ama ka dhu pua Ja'a.

37 Lula Nèngu ka dhu pua-paleha Ja'a, Nèngu ka dhu peka mola-mola lula-nèti Ja'a kahèi. Miu mesa mi tadèngi mèdhi mèka lii Nèngu, do, patoo madha dènge madha, aa ladhe mèdhi mèka rèhu Na.✠

38 Lii Holo-Nori Lamatua mamuri boe ètu d'ara miu, lula miu parcaya boe Ja'a dhu Nèngu pua mai.

39 Miu d'èi parisa toke lutu Sasuri Mola-Mèci Lamatua, lula miu pangee, na, bèli-camèd'a miu abhu j'ara ho abhu mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe. Aa te ngaa Sasuri sèra ka dhu lole lula-nèti Ja'a ne.

40 Te ngaa miu mo'o boe ara mai asa Ja'a, ho j'aj'i dhèu Ja'a, sèna ka abhu mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe.

41 Ja'a parluu boe dhèu ded'e kolongara Ja'a padedha-dedha.

✠ 5:37 Mateos 3:17, Markus 1:11, Lukas 3:22

⁴² Lula Ja'a ke'a mèu d'ara iiki miu. Nèti èèna ka Ja'a ke'a, na, miu sue boe Ama Lamatua.

⁴³ Ja'a mai asa rai-haha ne, lula Ama Ku dhu nèd'u koasa ka pua Ja'a mai. Te ngaa miu mo'o boe sèmi mere Ja'a. Aa te ngaa ladhe dhèu leo dhu mai pake koasa nèngu, miu sèmi mere ne dènge be'a.

⁴⁴ Miu èci dènge èci d'èi sèna ka abhu koa-kad'iri. Te ngaa miu pusi-pahae boe, ladhe Ama Lamatua koa miu, dō aad'o. Aa te ngaa Nèngu èèna, Ama Lamatua! Abhu boe dhu leo. De ladhe miu pahae boe Ne, na, tasamia miu bisa parcaya Nèngu?

⁴⁵ Baku pangee, na, Ja'a pèci sasala mi dedha miu ètu katanga madha Ama Ku. Aad'o. Dhu pèci sasala sa dedha miu nuka Musa. Aa te ngaa, era maena miu ka nèngu, lula nèngu ka dhu hia miu Atora Ama Lamatua.

⁴⁶ De ladhe miu lèka Musa, tatu miu parcaya Ja'a tare'a-re'a. Te nèngu ka dhu suri lula-nèti Ja'a ne.

⁴⁷ Te ngaa lula miu parcaya èra boe mi ngaa dhu na suri, tasamia ka miu bisa lèka ngaa dhu Ja'a peka-padhai? Aad'o, sina ma?"

6

Lamatua Yesus panga'a dhèu lèmi riho risi

(Mateos 14:13-21, Markus 6:30-44, Lukas 9:10-17)

¹⁻⁴ Lod'o kalela Paska dhèu Yahudi oe dètu. Hèia Yesus si lasi asa cabèka dano Galilea. (Ngara leo dano ne, 'dano Tiberias'.) Dhèu ae dhu madhutu Ne, lula rèdhi tadha-tadha malaa

dhu Na tao, lod'o puri-pa'èle dhèu-dhèu pèd'a. D'ai cabèka dano, Yesus dènge ana-ana madhutu Na ca'e asa ledhe iiki èci. Hèia ra madhèdi ètu era èèna.

⁵ Ropa Yesus ladhe nèdhi dhèu ae mai pak-aboko, hèia Na karèi ana madhutu Na ca dhèu, ngara na Pelipus, aku Nèngu na, “Ètu era mia èdhi bisa hèli nganga'a, ho hia dhèu se ra'a?”

⁶ Yesus ne'a le ngaa dhu Nèngu neo tao. Te ngaa Na peka sèmi èèna, sèna ka neo sèku Pelipus.

⁷ Ka Pelipus dhaa, na, “Waa! Masi ka gaji tuka ca dhèu dua ngasu lod'o èèna ka, d'ai mèka hèli roti ho panga'a dhèu udhu sobhu-sobhu se! Masi ka ca dhèu abhu roti ciki oo'e èèna ka, pad'ai boe hèi!”

⁸ Hèia, ca dhèu hari nèti ana madhutu Na, ngara na Anderias, ari Simon Petrus, peka dènge Yesus, aku nèngu na,

⁹ “Ama! Ana iiki èci ètu ne'e nèti roti lèmi bua, dènge i'a dua ngi'u. Te ngaa d'ai dhèu ae-ae se ra'a, do aad'o?”*

¹⁰ Ètu era ne'e, j'u'u muri ae-ae. Ka Yesus peka dènge ana madhutu Na, “Ator si madhèdi.” Hèia dhèu se madhèdi ka. Lod'o èèna, dhèu ae titu kèna. Dhèu mone di, pe d'ai lèmi riho dhèu sa.

¹¹ Hèia Yesus nare roti se, ka Na manèngi makasi mi Ama Lamatua. Ka Na pangèd'u mi ana madhutu Na sèra. Sèna ka rèngu bagi hia dhèu se aa'i-aa'i ra. Na tao sèmi èèna kahèi dènge i'a sèra. Dhèu se aa'i-aa'i ra'a toke bècu.

* **6:9** Sasuri uuru lii Yunani peka na, roti sèra tao nèti *krithinos*. Alkitab lii Idhonesia suri na, ‘jelai’. Lamusi na oe sèmi tarae.

12 Ropa ra'a toke bècu, hèia Yesus peka dènge ana-ana madhutu Na, aku Nèngu na, “Pakaboko mere nganga'a dhu sisa se'e, sèna ka baku core eele iia d'ara.”

13 Ka ra pakaboko nganga'a dhu sisa nèti roti lèmi bua deo sa, pènu canguru dua soe.

14 Ropa dhèu ae-ae se ladhe rèdhi tadha malaa dhu Yesus tao ne, hèia ra peka na, “Ira ii! Nèngu ne, tatu Dhèu nèti lii padhai Ama Lamatua dhu Na jaji le neo hia mai.”

15 Yesus ne'a, na, dhèu se neo laka-seti Ne sèna ka j'aj'i dhèu aae. Hèia la'e tèke eele si, ka Na ca'e asa era kaj'èu ètu ledhe iiki èci, sèna ka Nèngu mesa Na ètu era èèna.

*Lamatua Yesus kako ètu dedha èi
(Mateos 14:22-33, Markus 6:45-52)*

16 Ropa lod'o heka cèna, ana-ana madhutu Yesus puru lasi asa sebhe dano.

17 Yesus mai mèka pa'èci dènge rèngu. Ka ra ca'e koha cue, hèia ra tuku lasi asa kota Kapernaum ètu cabèka dano. Ropa rèngu pakèd'i, lod'o dhu maroga le.

18 Lula ngèlu aae, ka naha mulai kapai.

19 Ropa ana madhutu Yesus se'e tuku kaj'èu pe d'ai lèmi kilometer sa, hèia ladhe rèdhi Yesus dhu kako re dedha èi. Na mai padètu-dètu dènge koha rèngu, ka ra madha'u titu kèna.

20 Te ngaa Yesus lii dènge ra, aku Nèngu na, “Baku madha'u! Te Ja'a ne.”

21 Nèti èèna ka, rèngu madha'u heka. Aa ra neo sèna ka Yesus ca'e sama-sama dènge rèngu. Cag'ag'a laa, koha ne d'ai le dae dhu rèngu neo lasi.

Dhèu ae mai tenge Lamatua Yesus

22-24 Asa bèli èèna, dhèu ae sèra ètu cabèka dano era. Rèngu padètu iiki dènge era dhu med'a na Yesus manèngi makasi mi Ama Lamatua, ropa hia si ra'a. Hèia dhèu se re'a, na, med'a na koha dhoka cue di ètu era èèna. Te ngaa ana madhutu Yesus se pake koha ne, lasi tèke eele era ne'e, aa Yesus dhu ca'e boe dènge rèngu.

Te ngaa abhu pèri-pèri koha leo nèti kota Tiberias dhu lasi-mai ètu era èèna. Hèia, ropa dhèu ae se re'a, na, Yesus dènge ana-ana madhutu Na dhu aad'o heka, ka ra ca'e koha leo sèra lasi tenge Yesus asa Kapernaum, ètu cabèka dano.

Lamatua Yesus nuka sèmi Roti dhu nèti mamuri

25 Ka ra paraga dènge Yesus ètu cabèka dano. Hèia ra karèi Yesus, aku rèngu na, “Ama Mese! Ama d'ai era ne'e sange mera mia sa?”

26 Yesus dhaa, na, “Dhu lèke sèmi ne'e: miu se tenge Ja'a lula boe miu mèdhi le tadha-tadha malaa, te ngaa lula Ja'a panga'a miu toke bècu.

27 Nanene paie-iie! Baku sab'a tenge dhoka nganga'a di dhu bèli-camèd'a ele iie d'ara. Te ngaa be'a risi miu sab'a sèna ka abhu nganga'a dhu taha taruu, dhu nèti mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe. Te Ja'a ne, Dhèu Rai-haha Tare'a-re'a. Ja'a ka dhu bisa hia miu mamuri èèna. Te Ama ètu sorga pangèd'u le hak mi Ja'a ne.”

28 Hèia dhèu se karèi, aku rèngu na, “Ladhe sèmi èèna, na, ji'i hud'i tao tasamia, sèna ka bisa pakako sasab'a Ama Lamatua?”

29 Yesus dhaa, aku Nèngu na, “Sasab'a Lamatua, sèmi ne'e ka: miu hud'i parcaya ku Ja'a ne. Te Ama Lamatua ka dhu pua Ja'a mai.”

30 Hèia dhèu se karèi hari, peka na, “Ama neo pad'elo tadha malaa sèmi ngaa, ho ji'i ngèdhi aa parcaya Ama? Aa Ama neo tao ngaa hari hia ji'i?”

31 Nuka sèmi uru-uru sèra, bèi-baki ji'i ra'a roti *manna* ètu d'ara mamoo. Èèna nuka sèmi dhu suri tèke ètu d'ara Sasuri Ama Lamatua, peka na, ‘Nèngu hia si roti dhu mai nèti dedha-liru, sèna ka ra'a.’”[✧]

32 Ka Yesus b'ala, peka na, “Ja'a peka dhu lèke sèmi ne'e: uru èèna, Musa boe ka dhu papuru roti èèna nèti dedha-liru hia mi bèi-baki miu. Te dhu papuru mai roti èèna, nuka Ama Ku ètu sorga. Limuri ne Na sadia hia miu roti nèti liru kahèi. Te ngaa roti ne'e ne, Roti dhu tare'a-re'a taha toke d'ai mia-mia.

33 Te Roti nèti Lamatua ne, nuka, Dhu puru mai nèti sorga aa nèti mamuri hia mi dhèu ètu rai-haha ne.”

34 Hèia dhèu se manèngi, aku rèngu na, “Ama! Hia taruu ji'i roti èèna!”

35 Ka Yesus peka dènge si, aku Nèngu na, “Ja'a ne'e ka, Roti èèna. Te Ja'a ka dhu kèti mamuri dhu lèke. De dhèu dhu j'aj'i dhèu unu Ja'a, manganga heka! Aa dhèu dhu parcaya Ja'a, koko-kamango heka!

36 Te ngaa Ja'a peka kèdhi le dènge miu, na, masi ka miu mèdhi le Ja'a, te ngaa miu parcaya mèka Ja'a.

[✧] 6:31 Kalua nèti Masir 16:4, 15, Lii Sod'a Koa-Kio 78:24

37 Aa te ngaa dhèu aa'i-aa'i dhu Ama Ku hag'e nare le ho j'aj'i dhèu unu Ja'a, bèli-camèd'a rèngu mai asa Ja'a. Aa ladhe abhu dhèu dhu mai asa Ja'a, tatu Ja'a babège eele boe ne!

38 Te Ja'a mai nèti dedha-liru. Ja'a mai sèna ka sab'a madhutu dad'èi Ama Ku, lula Nèngu ka dhu pua Ja'a. Ja'a ko'o boe madhutu dhoka dad'èi Ja'a mesa Ku.

39 Dad'èi Ama Lamatua sèmi ne'e: nèti dhèu aa'i-aa'i dhu Nèngu hag'e nare le ho j'aj'i dhèu unu Ja'a, Nèngu d'èi Ja'a oru-kaboko si aa'i-aa'i. Ja'a bisa boe soro tèke ca dhèu sa ele. Te ngaa ladhe lod'o d'ai èle rai-haha ne, Ja'a pamamuri hari si.

40 Nuka sèmi dhu Ja'a peka deo na, Ama Ku d'èi sèna ka dhèu aa'i-aa'i dhu tadhe aa parcaya Ja'a, nuka Ana Na, èèna na rèngu bisa abhu mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe. Hèia ètu lod'o èle rai-haha, Ja'a pamamuri hari si."

41 Ka ama-ama dhèu Yahudi se mulai ka'uu-kamuki, lula Yesus peka na, "Roti dhu mai nèti Lamatua èèna, nuka Ja'a dhu mai nèti sorga."

42 Ra padhai lii, peka na, "Tasamia ka sèmi ne'e? Dhèu ne'e ne, Yesus ana Yusuf, si? Ji'i tadhe ina-ama Na. De tasamia ka Nèngu ne peka na, 'Ja'a mai nèti sorga?' Abhu ètu mia?"

43 Hèia Yesus lii dènge si, aku Nèngu na, "Eee! Loe eele ku ka'uu-kamuki!

44 Ama Ku ètu sorga ka pua Ja'a mai asa rai-haha ne. Abhu boe ca dhèu sa dhu bisa mai asa Ja'a, ladhe Ama Ku lere boe ne mai. Aa d'ai lod'o èle rai-haha, Ja'a pamamuri hari si.

45 Dhèu rèti lii padhai Ama Lamatua uru-uru sèra suri rèdhi le, peka na, 'Ama Lamatua neo

aj'a-nori dhèu aa'i-aa'i.' De dhèu aa'i-aa'i dhu nanene Ama ètu sorga, aa rèngu abhu aj'a-nori nèti Nèngu, rèngu mai sa Ja'a, sèna ka j'aj'i dhèu unu Ja'a.✧

⁴⁶ Ja'a ne ka dhu puru mai nèti Ama Lamatua. De dhoka Ja'a mesa-mesa Ku kèdhi Ne. Abhu boe ca dhèu sa dhu patoo madha dènge Ama ètu sorga.

⁴⁷ Tare'a! Ja'a peka dènge miu kèna! Dhèu dhu parcaya Ja'a, bèli-camèd'a abhu mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe.

⁴⁸ Te Ja'a ne, nuka Roti dhu nèti mamuri èèna.

⁴⁹ Uru-uru sèra, bèi-baki miu ra'a roti *manna* lod'o ra kako rai-reo d'ara mamoo. Masi ka ra'a le roti èèna, te ngaa nèbhu-nèbhu madhe kahèi.

⁵⁰ Te ngaa Roti dhu limuri ne puru mai nèti sorga, leko-leo. Te dhèu aa'i-aa'i bisa ra'a. Sasoa na, dhèu aa'i-aa'i dhu parcaya Ja'a, rèngu cèri eele heka nèti Ama Lamatua.

⁵¹ Lula Ja'a ne, Roti dhu nèti mamuri, dhu mai nèti sorga. Pe ladhe Ja'a madhe, Ja'a soro ngi'u Ja'a sèna ka madhe pala dhèu aa'i-aa'i ètu rai-haha ne, ho ra bisa mamuri. Aa dhèu dhu ra'a Roti ne, rèngu abhu mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe."

⁵² Ropa ama-ama dhèu Yahudi se tadèngi rare lii padhai Yesus ne, hèia ra pab'ala èci dènge èci, aku rèngu na, "Na padhai lii sèmi ngaa ka nèi? Tasamia ka Dhèu ne bisa hia ngi'u Na, èdhi ta'e?"

⁵³ Hèia Yesus peka dènge si, aku Nèngu na, "Ja'a padhai lii dhu mola-mola dènge miu kèna. Ja'a ne, Dhèu Rai-haha Tare'a-re'a. Dhèu dhu neo mamuri lèke, hud'i pa'èki ku dènge Ja'a. De

✧ 6:45 Yesaya 54:13

ladhe miu mi'a boe ngi'u Ja'a, aa minu boe raa Ja'a, na, miu abhu boe mamuri dhu lèke.†

⁵⁴ Te dhèu dhu ra'e ngi'u Ja'a, aa rinu raa Ja'a, rèngu abhu le mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe. D'ai lod'o èle rai-haha, Ja'a pamamuri hari ne.

⁵⁵ Te nganga'a dhu lèke, nuka ngi'u Ja'a. Aa nganginu dhu lèke, nuka raa Ja'a.

⁵⁶ De dhèu dhu ra'a ngi'u Ja'a, dènge rinu raa Ja'a, mamuri ra dhu pa'èki dènge Ja'a. Aa Ja'a pa'èki dènge rèngu.

⁵⁷ Ama ètu sorga dhu pua Ja'a, Nèngu mamuri tare'a-re'a. Aa Ja'a abhu mamuri dhu lèke nèti Nèngu kahèi. Nèti èèna ka dhèu dhu na'e ngi'u Ja'a, nèngu unu mamuri dhu lèke nèti Ja'a kahèi.

⁵⁸ Uru-uru sèra, bèi-baki miu ra'a roti *manna* nèti dedha-liru. Masi ka rèngu ra'a, te ngaa nèbhu-nèbhu rèngu madhe kahèi. Te ngaa Roti dhu mai nèti sorga ne, leko-leo. Te dhèu dhu ra'a Roti ne, bèli-camèd'a abhu mamuri dhu lèke”.

⁵⁹ Yesus aj'a j'ara se'e ètu d'ara èmu sabaj'a dhèu Yahudi cue ètu kota Kapernaum.

Dhèu ae tèke eele Lamatua Yesus

⁶⁰ Dhèu ae dhu madhutu Yesus. Ropa rèngu tadèngi lii padhai Na sèmi èèna, hèia abhu dhu peka na, “A'aj'a Na, bia! Cee ka dhu bisa sèmi rare a'aj'a èèna?”

⁶¹ Te ngaa Yesus dhu ne'a le lii padhai rèngu se, hèia Na karèi si, aku Nèngu na, “A'aj'a ne tao miu susa, do?”

† **6:53** Ropa Yesus peka na, ta'e ngi'u Nèngu dènge tinu raa Na, sasoa na, dhèu hud'i parcaya Nèngu aa mamuri pa'èki dènge Ne taruu. Pakasame dènge *Yohanis* 6:40.

⁶² Tasamia hari, ladhe miu mèdhi Ja'a, Dhèu Rai-haha Tare'a-re'a ne, ca'e hari asa era pea Ja'a uru èèna?

⁶³ Roh Lamatua ka dhu nèti mamuri dhu lèke. Mamuri dhu lèke mai boe nèti ngi'u dhèu. Te ngaa Lii Holo-Nori Ja'a kapua na nèti Roh Ama Lamatua. De Lii Holo-Nori ne'e bisa hia mamuri dhu lèke mi dhèu aa'i-aa'i kahèi.

⁶⁴ Te ngaa abhu nèti miu cahag'e dhu lèka boe Ja'a."

Yesus peka sèmi ne'e, lula Nèngu dhu ne'a le karèi nèti uru j'ara, cee dhu parcaya boe, aa cee ka dhu èèna na pahie eele Nèngu.

⁶⁵ Hèia Yesus tuhu hari lii padhai Na, aku Nèngu na, "Nèti èèna ka, Ja'a peka mema le dènge miu, na, Ama Ku ètu sorga hud'i bhoke uuru ku j'ara hia dhèu, heka dhèu ne bisa mai j'aj'i dhèu unu Ja'a kèna."

⁶⁶ Karèi nèti lod'o èèna, ana madhutu Na ae ka dhu tèke eele Ne, lula rèngu ro'o heka madhutu Nèngu.

⁶⁷ Ka Yesus karèi ana madhutu Na dhèu canguru dua sèra, aku Nèngu na, "Aa miu tasamia? Neo tèke eele Ja'a kahèi, do?"

⁶⁸ Te ngaa Simon Petrus dhaa, peka na, "Ama! Ji'i patai-patapa mi cee hari? Abhu boe ca dhèu sa dhu bisa lole dènge ji'i, j'ara tasamia ji'i bisa abhu mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe. Dhoka Èu mesa Mu di!

⁶⁹ Aa ji'i lèka Ama. Lula ji'i dhu nge'a le, na, Èu ne, nuka Dhèu Mola-Mèci nèti Ama Lamatua."✧

✧ **6:69** Mateos 16:16, Markus 8:29, Lukas 9:20

⁷⁰ Ka Yesus peka dènge ra, aku Nèngu na, “Ja'a hag'e kore le miu dhèu canguru dua. Te ngaa sanèd'e! Nèti miu se'e, abhu ca dhèu nuka sèmi nidhu!”

⁷¹ Dhu Na peka ne, nuka Yudas, ana Simon Iskariot. Yudas ne, ca dhèu nèti ana madhutu Na dhèu canguru dua sèra. Nèngu ne'e ka dhu èèna na pahie Yesus.

7

Lamatua Yesus dènge ari Na sèra

¹ Èle èèna, hèia Yesus si kako palème propensi Galilea. Nèngu neo boe kako palème propensi Yudea, lula abhu ama-ama dhèu Yahudi dhu neo pamadhe Ne.

² Lod'o èèna, dètu le dènge lod'o kalela puu-g'ètu dhu ra peka na, “Kalela Paleo”.*

³ Ka ari Yesus sèra peka dènge Ne, aku rèngu na, “Be'a risi, Èu pakeso nèti ne'e, lamu asa Yudea. Sèna ka dhèu dhu madhutu Èu ètu nèi, bisa ladhe rèdhi j'ara-j'ara dhu Èu tao.

⁴ Te ladhe cee dhu neo sèna ka dhèu ae rèdhi kolo-karisi nèngu, na, nèngu baku tao pahuni-pahuni. Lula Èu dhu tao tadha malaa rupa-rupa,

* **7:2** Kalela Paleo ne, d'ai aru lod'o kateme. Pesta ne rame titu kèna. Lod'o kalela puu-g'ètu ne era, dhèu Isra'el pea ètu d'ara paleo dhu rèngu patitu ètu èmu ra. Paleo ne pasanèd'e rèngu, lod'o uru èèna bèi-baki si dhu pea ètu d'ara paleo ètu d'ara mamoo. Paleo ne èci èèna ka dènge èmu maa dhu dhèu patitu ètu d'ara oka, lod'o hèru puu-g'ètu. Baca ètu sasuri *Kalua nèti Masir* 23:16; *Atora nèti Ama-ama Agama* 23:33-36, 39-43; *Lole Hari j'ara-j'ara Mamuri* 16:13-15; aa sasuri *Sakaria* 14:16-19.

be'a risi hari, ladhe dhèu ae-ae bisa ladhe rèdhi ngaa dhu Èu tao sèra!”

⁵ Ari Na sèra peka sèmi èèna, lula rèngu dhu lèka Nèngu èra iia boe.

⁶ Hèia Yesus dhaa, aku Nèngu na, “Sèmi ne'e. Lod'o Ja'a dhae d'ai mèka. Te ngaa ladhe miu neo lami, sad'i lake mere.

⁷ Dhèu ètu rai-haha ne tèka boe d'ara dènge miu. Te ngaa rèngu tèka d'ara dènge Ja'a, lula Ja'a bhoke patalele aa'i tatao rèngu. Te d'ara ra bhelu-katub'a.

⁸ Lod'o kalela agama èdhi dètu le. De miu ka laa lami asa Yerusalem. Ja'a neo mèka laku, te dhae d'ai mèka lod'o.”

⁹ Na peka nare, hèia Na pea ètu propensi Galilea.

Lamatua Yesus madhutu kalela agama Yahudi

¹⁰ Te ngaa ropa ari Na si lasi madhutu kalela agama dhèu Yahudi ètu Yerusalem, Yesus madhutu kahèi. Te ngaa la'e pahuni-pahuni, sèna ka dhèu baku rèdhi Ne.

¹¹ Ètu Yerusalem, lod'o kalela agama dhèu Yahudi, ama-ama dhèu Yahudi patangi-tenge Yesus. Ra pakarèi, aku rèngu na, “Dhèu èèna, ètu mia?”

¹² Dhèu ae dhu paka'uu lula-nèti Nèngu. Cahag'e peka na, “Nèngu ne, dhèu be'a.”

Cahag'e hari peka na, “Aad'o! Nèngu ne dhu kapod'e-kabèli dhèu ae-ae.”

¹³ Te ngaa abhu boe dhu pacèu lii padhai lula-nèti Yesus, te rèngu madha'u dènge ama-ama se.

14 Pas ètu talora kalela ne, Yesus maso la'e asa Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i. Ka Na aj'a dhèu ètu era èèna.

15 Hèia ama-ama dhèu Yahudi malaa, ka ra peka na, “Dhèu ne sakola nèdhi boe sèmi èdhi. Te ngaa tasamia ka ne'a aa'i mèu j'ara se'e?”

16 Ka Yesus peka dènge ra, aku Nèngu na, “Nanene. J'ara-j'ara dhu Ja'a lole, kapua boe nèti Ja'a mesa ku, te ngaa nèti Nèngu dhu pua Ja'a mai.

17 Dhèu dhu tare'a-re'a neo madhutu dad'èi Ama Lamatua, nèngu èèna na ne'a mèu, a'aj'a Ja'a ne, tare'a-re'a mai nèti Ama Lamatua, do nèti dhoka Ja'a mesa ku.

18 Te dhèu dhu padhai lii pake mamèu unu na, nèngu tenge dhoka kolongara di. Te ngaa dhèu dhu neo ded'e kolongara nèti dhèu dhu pua-paleha na, tatu lii padhai lèke mola-mola. Aa lii padhai nèngu koe-kapengo boe.

19 Musa pangèd'u le miu Atora Ama Lamatua. Te ngaa miu mo'o boe tao madhutu. De tasamia ka miu tenge j'ara ho neo pamadhe Ja'a?”

20 Hèia dhèu ae se karèi, peka na, “Èu peka ngaa, ne? Ele boe nidhu tao Èu, do? Cee ka dhu tenge j'ara neo pamadhe Èu?”

21 Ka Yesus b'ala, peka na, “Sèmi ne'e ka. Ja'a heka tao tadha malaa èci ètu lod'o manèngi-mangaj'i, te ngaa miu aa'i-aa'i mi kacèki le.

22 Te ngaa ca tèka-tèka, miu sab'a kahèi ètu d'ara lod'o sabaj'a, nuka sèmi: Musa hia le atora suna, dhu peka na, ladhe dhèu rara iisi ana mone ca dhèu, na, ètu d'ara lod'o ka aru, miu hud'i suna ku ana ne. Masi ka lod'o ne, lèke dènge

lod'o sabaj'a, miu hud'i suna ku nèngu. (Te ngaa madhutu mola-mola na, atora ne uru tèka nèti Musa. Te Ama Lamatua dhu hia uru le atora ne mi Abraham.)✧

²³ De ladhe suna ana iiki èci lèke dènge lod'o sabaj'a sisu boe atora Musa, nga tao ka miu nasa dènge Ja'a, lula Ja'a puri-pa'èle dhèu karuku lèke dènge lod'o sabaj'a? Maso boe d'ara ngangee, sina ma!✧

²⁴ Baku pasale dhèu lula j'ara-j'ara dhu miu mèdhi dènge musi madha di. Dadoo uuru ku dènge d'ara be'a, heka pama'ète dhu lèke.”

Lamatua Yesus ne, nuka Kristus, do?

²⁵ Hèia pèri-pèri dhèu nèti kota Yerusalem pakarèi, peka na, “Dhèu ne'e ne ka dhu ra patangi-tenge ho neo pamadhe Ne, do?

²⁶ Ladhe ku laa! Na padhai lii pahuni boe ètu madha dhèu ae-ae. Te ngaa abhu boe dhu kai Ne ho hutu hèb'a Na. Madhutu miu, tasamia? Ele boe dhèu dhu rèd'u koasa sèra re'a le, peka na, Dhèu ne'e ne, nuka Kristus, dhu Lamatua pajaji tèke ho neo pua mai èèna, si?

²⁷ Te ngaa j'aj'i mi lii langu, sèmi ne'e: ladhe Lamatua pua ka Kristus mai, abhu boe ca dhèu sa dhu re'a Nèngu nèti mia. Te ngaa èdhi te'a le Dhèu ne nèti mia.”

²⁸ Lod'o èèna, Yesus aj'a dhèu era ètu madha Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i. Ropa tadèngi dhèu se peka sèmi èèna, hèia Na karèi si dènge lii mèdhu, aku Nèngu na, “Miu pangee, na, miu

✧ **7:22** Lii Lolo dhu Uru Tèka 17:10, Aтора nèti Ama-ama Agama 12:3 ✧ **7:23** Yohanis 5:9

se tadhe Ja'a, aa me'a mèu Ja'a mai nèti mia, do? Ja'a ne, mai boe asa ne'e madhutu dad'èi Ja'a mesa ku. Te dhu pua Ja'a èèna, abhu tare'a-re'a. Aa miu tadhe boe Nèngu.

²⁹ Te ngaa Ja'a tadhe Ne, lula Ja'a mai nèti Nèngu, aa Nèngu ka dhu pua Ja'a mai.”

³⁰ Ka dhèu se'e neo kèpe Ne. Te ngaa abhu boe dhu bisa kèpe Ne, te d'ai mèka lod'o Na.

³¹ Nèti dhèu ae-ae dhu ètu èèna, abhu ae kahèi dhu parcaya Ne. Dhèu se padhai lii, peka na, “Dhèu ne'e ne tao tadha malaa ae le. Pe bèli-camèd'a, ladhe Kristus mai, tatu boe Na tao tadha malaa risi nèti Dhèu ne'e, si?”

Rèngu pua dhèu lasi kèpe Lamatua Yesus

³² Ètu talora aae dhèu ae se, abhu pèri-pèri dhèu nèti partei agama Parisi kahèi. Rèngu tadèngi dhèu ae se pakanucu j'ara-j'ara lula-nèti Yesus. Hèia, dhèu se, dènge kètu agama Yahudi se pua pèri-pèri dhèu j'aga Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i sèna ka lasi kèpe Yesus.

³³ Ka Yesus peka, na, “Lod'o Ja'a pa'èci dènge miu di ciki oo'e ka, nare heka nèbhu. Te nèbhu heka, Ja'a laku hari asa Nèngu dhu pua Ja'a.

³⁴ Pe èèna na, miu tenge Ja'a, te ngaa mèdhi boe Ja'a. Te Ja'a neo laku asa era èci dhu miu bisa boe madhutu.”

³⁵ Ka ama-ama dhèu Yahudi se pakarèi iisi-aanga ra, aku rèngu na, “Dhèu ne neo la'e mia? La'e asa era mia, dhu èdhi bisa boe paraga dènge Ne? Nèngu la'e lu'u asa dhèu Yahudi dhu bali ètu rai kaj'èu, do? Neo la'e aj'a-nori dhèu-dhèu dhu pake lii Yunani ètu nèi, do? Do, tasamia?”

³⁶ A'abhu Na tasamia, ka Na peka, na, 'Miu neo tenge Ja'a, te ngaa paraga boe.' Aa, 'Ja'a laku asa era èci dhu miu bisa boe madhutu.'?"

Èi dhu nèti mamuri

³⁷ D'ai lod'o oe èle kalela, dhu j'aj'i lod'o kapai risi èèna, hèia Yesus kèd'i titu, ka Na rodhe, peka na, "Nanene, ee! Cee ka dhu koko-kamango, na, hud'i laa na mai asa Ja'a ho ninu!✧

³⁸ Cee dhu parcaya Ja'a, na, mai sèna ka minu! Te ètu d'ara Sasuri Ama Lamatua, dhu suri tèke le, peka na, 'Èi dhu nèti mamuri, èèna na hae mai nèti d'ara dhèu-dhèu parcaya.' Ka rèngu abhu mamuri dhu lèke. Dènge j'ara ne, rèngu bisa soru-bara dhèu leo, sèna ka ra abhu mamuri dhu lèke kahèi."✧

³⁹ Yesus padhai lii lula-nèti Roh Ama Lamatua, lula dhèu aa'i-aa'i dhu parcaya Yesus abhu Roh èèna. Te ngaa lod'o Yesus padhai lii sèmi èèna, rèngu dhae sèmi rare mèka Roh èèna, lula Ama Lamatua dhae hia mèka. Ama Lamatua mema hia mèka, lula Na ded'e mèka padedha-dedha Yesus.

Dhèu se mulai pahag'a lula Lamatua Yesus

⁴⁰ Dhèu ae-ae ètu sèra nanene lii padhai Yesus ne. Hèia abhu dhu peka, na, "Tatu Dhèu ne, Dhèu nèti lii padhai Ama Lamatua, dhu Na padhadha mema karèi nèti uru ka!"✧

✧ **7:37** Atora nèti Ama-ama Agama 23:36 ✧ **7:38** Yeskial 47:1-12, Sakaria 14:8, Nehemia 9:15,19-20 ✧ **7:40** Lole Hari J'ara-j'ara Mamuri 18:18-19

⁴¹ Abhu cahag'e dhu peka na, “Aad'o! Nèngu ne, nuka Kristus dhu Ama Lamatua paj'uj'u karèi nèti uru ka mai!”

Te ngaa cahag'e hari pab'ala, peka na, “Bisa boe! Te Kristus èèna, dhèu Galilea boe. Tare'a, si?”

⁴² Te Sasuri Ama Lamatua suri, na, Kristus èèna, ana-èpu nèti dhèu aae Daud. Ètu d'ara sasuri leo kahèi dhu suri, peka na, Nèngu ne, dhèu Betlehem, rae dhèu aae Daud. Sèmi èèna ka, si?”[☆]

⁴³ Ka dhèu se mulai pahag'a lula Yesus.

⁴⁴ Abhu pèri-pèri dhèu dhu neo kèpe Ne, te ngaa ca dhèu sa goi boe Ne.

Ama-ama dhèu Yahudi parcaya boe Lamatua Yesus

⁴⁵ Èle ka, dhèu-dhèu madhenga Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i dhu mai neo kèpe Yesus, lèpa asa kètu agama Yahudi dènge dhèu Parisi sèra. Hèia dhèu kapai se karèi, aku rèngu na, “Nga tao ka miu mèti boe Ne mai?”

⁴⁶ Hèia dhèu se dhaa, na, “Ira ii! Ji'i dhae paraga ngèdhi mèka dènge dhèu èci sa dhu padhai lii sama sèmi Dhèu nèi!”

⁴⁷ Ka dhèu Parisi se karèi, aku rèngu na, “Heh! Miu se lèke le tipu, si?”

⁴⁸ Sanèd'e! Te nèti ji'i dhèu-dhèu Parisi, do, ama-ama abhu boe ca dhèu sa dhu lèka Ne. Tare'a, si? Ladhe dhèu kapai parcaya boe, na, tasamia ka miu se lèka Nèngu?

[☆] **7:42** 2 Samuel 7:12, Mika 5:2

49 Te ngaa dhèu ae dhu neo parcaya Ne, re'a boe Atora Ama Lamatua. Bèli-camèd'a rèngu dui rare huku dhu bia nèti Ama Lamatua!"

50 Te ngaa ètu era ne'e, abhu kahèi dhèu Parisi ca dhèu, ngara na Nikodemus. Nèngu ne'e ka dhu la'e asa Yesus re mèda, ho padhai lii dènge Ne. Ka na karèi dhèu se'e, peka na,✠

51 "Tasamia? Madhutu atora agama, èdhi pama'ète uru ku lii langu dhèu, do? Do, èdhi hud'i nanene uuru ku lii lolo na, sèna ka te'a mèu dhèu ne tao ngaa, heka pama'ète lii langu na kèna?"

52 Hèia ra jèke ne, aku rèngu na, "Èu ne, dhèu Galilea èci èèna ka dènge Nèngu, do? Parisa paie-iie uuru ku Sasuri Mola-Mèci Ama Lamatua! Baca paie-iie sèna ka me'a mèu, na, abhu boe dhèu rèti lii padhai Ama Lamatua dhu mai nèti Galilea!"

Dhèu bhèni èci dhu tao j'ara makae

53 [Ka ra pacèri, èci-èci lèpa asa èmu ra.†

8

1 Te ngaa Yesus la'e asa ledhe Saitun.

2 Asa bèli mad'ae aae èèna, Nèngu la'e asa madha Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i. Dhèu ae mai pakaboko ètu madha Nèngu. Ka Na madhèdi aj'a-nori si.

3 Lod'o èèna, kèpe rare bhèni ca dhèu dhu talora na ad'u-ue j'ara makae. Ka pèri-pèri mese agama dènge dhèu Parisi ère rèti bhèni ne asa

✠ 7:50 Yohanis 3:1-2 † 7:53 Alkitab lii Yunani dhu uru tèka, suri boe lii lolo ne. Abad ka canguru ku, heka cèu lii lolo ne ètu d'ara sasuri lii Yunani.

Yesus. Hèia ra laka-seti bhèni ne titu ètu madha rèngu aa'i-aa'i.

⁴ Ka ra peka dènge Yesus, aku rèngu na, “Ama Mese. Kèpe ngare bhèni ne dhu talora nèngu dhu ad'u-ue j'ara makae.

⁵ Ètu d'ara atora Musa, abhu paredha èci dhu peka na, ‘Dhèu dhu ad'u-ue j'ara makae dènge dhèu èmu na boe, hud'i abhu hahuku pèci toke madhe.’ De madhutu Ama Mese, na, tasamia?”[☆]

⁶ Dhèu se sèku Ne, sèna ka abhu j'ara ho pèci sasala asa Yesus ho pamanahu Ne.

Yesus lii boe, te ngaa madhèdi pasaboti suri rai, pake suu kolo ai Na.

⁷ Dhèu se loe boe karèi Nèngu. Hèia Na titu, ka padhai lii, aku Nèngu na, “Sèmi ne'e. Ladhe nèti miu abhu dhu tao mèdhi mèka sasala, na, nèngu ka dhu bisa pèci uuru ku, sèna ka huku bhèni ne'e.”

⁸ Ka Na madhèdi pasaboti hari, hèia suri hari rai.

⁹ Ropa dhèu se tadèngi lii padhai Na, rèngu j'aj'i makae. Lula rèngu re'a ètu d'ara ra, rèngu ad'u-ue sasala kahèi. Ka lasi ka èci-èci, mulai nèti dhèu heka toke d'ai ana ngèru, tèke eele dhodhoka Yesus dènge bhèni ne ètu era èèna.

¹⁰ Hèia Yesus titu hari, ka Na karèi, “Eea! Mia lasi? Abhu heka ca dhèu sa ètu ne'e ho pèci sasala mi èu, do?”

¹¹ Hèia bhèni ne dhaa, aku nèngu na, “Aad'o, Ama.”

[☆] **8:5** Aтора nèti Ama-ama Agama 20:10, Lole Hari J'ara-j'ara Mamuri 22:22-24

Ka Yesus lii dènge dhèu ne, peka na, “Ja'a neo boe huku èu kahèi. Lèpa ka, te ngaa sanèd'e. Tao ia ka sasala!”]*

Lamatua Yesus nuka sèmi saraa hia dhèu ètu rai-haha ne

¹² Ka Yesus tuhu hari lii padhai dènge dhèu ae se, peka na, “Ja'a ne, nuka sèmi saraa hia dhèu ètu rai-haha ne. Dhèu dhu madhutu Ja'a mamuri boe ètu d'ara maroga, te ngaa na pea ètu d'ara saraa dhu nèti mamuri dhu lèke.”✧

¹³ Abhu pèri-pèri dhèu Parisi dhu pab'ala, peka na, “Weh! Èu mesa mu neo j'aj'i sakasii nèti ngi'u Èu unu mu, do? Bisa boe sèmi èèna! Te madhutu atora èdhi, hud'i dhèu leo ku dhu j'aj'i sakasii hia dhèu èci, bisa boe nèngu unu na. De ji'i ngo'o boe sèmi, aa ngo'o boe percaya.”✧

¹⁴ Ka Yesus dhaa, peka na, “Sèmi ne'e. Hud'i laa Ja'a j'aj'i sakasii mi ngi'u Ja'a mesa ku, te lii padhai Ja'a ne, lèke. Lula Ja'a mesa ku ke'a mola-mola Ja'a ne mai nèti mia, aa neo laku asa mia. Miu me'a boe Ja'a mai nèti mia, aa me'a boe neo laku asa mia kahèi.

¹⁵ Miu nile dhèu madhutu a'abhu dhèu rai-haha. Te ngaa Ja'a madhutu boe a'abhu dhèu rai-haha ho nile dhèu èci sa.

¹⁶ Ladhe Ja'a nile dhèu, a'uku dhu Ja'a pake, lèke mola-mola. Te Ja'a mesa ku boe dhu nile dhèu, te ngaa Ja'a tao aa'i-aa'i sama-sama dènge Ama Ku dhu pua Ja'a mai.

* **8:11** Alkitab lii Yunani dhu uru tèka suri boe lii lolo ne. Abad ka canguru ku, heka cèu lii lolo ne ètu d'ara sasuri lii Yunani.

✧ **8:12** Mateos 5:14, Yohanis 9:5 ✧ **8:13** Yohanis 5:31

17 Baku bhèlu. Te dhu suri tèke ètu Atora agama miu, peka na, 'Ladhe abhu dhèu dua j'aj'i sakasii dhu padhue j'ara dhu sama, èèna lèke tare'a.'

18 De Ja'a mesa ku boe dhu j'aj'i sakasii mi ngi'u Ja'a unu ku. Te Ama Ku dhu pua Ja'a, j'aj'i sakasii kahèi dhu padhai lii lula-nèti Ja'a."

19 Hèia dhèu se karèi, aku rèngu na, "Te Ama Èu èèna, ètu mia?"

Ka Yesus b'ala, peka na, "Miu se tadhe iie boe Ja'a. Miu tadhe boe kahèi Ama Ku. Te ladhe miu tadhe iie Ja'a, tatu miu tadhe Ne kahèi."

20 Aa'i-aa'i se, Yesus peka-padhai lod'o Nèngu aj'a-nori dhèu ètu Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i, padètu dènge era rèngu kaboko doi kolete. Abhu boe ca dhèu sa dhu kèpe Ne, lula d'ai mèka lod'o na.

"Èèna na Ja'a laku asa era èci dhu miu bisa boe madhutu"

21 Yesus padhai lii tabha hari, peka na, "Bèli-camèd'a Ja'a tèke eele miu, ho laku asa era leo. Miu èèna na patangi-tenge Ja'a, te ngaa mèdhi boe, te miu dhu dènge boe hak sèna ka lami asa era èèna. Aa ladhe miu madhe, miu pasae sasala miu era."

22 Hèia ama dhèu Yahudi sèra pakarèi iisi-aanga ra, peka na, "Na padhai lii ngaa, nèti? Neo pamadhe iisi Na, do? Te Na peka, na, 'Miu bisa boe lami asa era èèna.'"

23 Ka Yesus peka dènge dhèu se'e, aku Nèngu na, "Miu nèti rai-haha. Te ngaa Ja'a mai nèti dedha-liru. Miu dhèu nèti rai-haha ne, te ngaa Ja'a nèti boe rai-haha ne.

24 Nèti èèna ka, deo na Ja'a peka dènge miu, na, bèli-camèd'a ladhe miu madhe, miu pasae sasala-sasigo miu era. De ladhe miu parcaya boe, na, Ja'a ne, Kristus, dhu Ama Lamatua pua mai, ladhe miu madhe, tatu miu pasae sasala miu era."

25 Ka ra karèi, peka na, "Weeh! Te Èu ne, cee?"

Yesus dhaa, aku Nèngu na, "Ja'a dhu peka mema karèi nèti uru ka.†

26 Abhu j'ara ae dhu Ja'a bisa peka lula-nèti miu. Sasala miu ae kahèi. Te ngaa Ja'a pad'elo boe j'ara sèra. Te Dhu pua Ja'a mai asa rai-haha ne, ladhe Na padhai lii, ne'a dhoka peka dhu mola di. Aa Ja'a peka dènge dhèu ètu rai-haha ne, dhoka j'ara-j'ara dhu Ja'a tadèngi nèti Nèngu di."

27 (Dhu Nèngu padhue-padhai, nuka Ama Na ètu sorga. Te ngaa dhèu se re'a rare boe sasoa lii padhai Na.)

28 Ka Yesus padhai lii tabha hari, peka na, "Pe ladhe miu ded'e ka Ja'a, Dhèu Rai-haha Tare'a-re'a ne, ètu aj'u palolo-palèbha, heka miu me'a kèna, na, Ja'a ne, Kristus. Aa Ja'a bisa boe tao ngaa-ngaa madhutu dad'èi Ja'a mesa ku, te ngaa Ja'a aj'a-nori dhoka j'ara-j'ara dhu Ama ètu sorga aj'a-nori le Ja'a.

29 Dhu pua-paleha Ja'a bera-bera dènge Ja'a taruu. Nèngu tèke eele nèdhi boe Ja'a mesa-mesa ku, lula Ja'a loe boe sab'a madhutu dad'èi Na."

† 8:25 Lii Yunani ètu ne'e bisa abhu dua sasoa. Sasoa èci nuka: 'Ja'a dhu peka tèke le karèi nèti uru j'ara ka.' Sasoa ka dua nuka: 'Nga tao ka Ja'a neo padhai lii dènge miu?'

³⁰ Ropa Yesus peka j'ara se'e, dhèu ae parcaya Nèngu.

“Miu se, ana-èpu Abraham”

³¹ Èle èèna ka, Yesus peka dènge dhèu-dhèu Yahudi dhu parcaya Nèngu, na, “Ladhe miu mamuri pa'èki taruu dènge Lii Holo-Nori Ja'a, aa aj'a taruu nèti Ja'a, na, miu bisa j'aj'i ana madhutu Ja'a dhu lèke.

³² Miu bisa me'a mèu j'ara-j'ara dhu lèke. Dènge j'ara-j'ara dhu lèke sèra ka dhu patabuli miu, sèna ka miu j'aj'i ia ka ènu.”

³³ Ka dhèu se pab'ala, aku rèngu na, “Hee! Ji'i se, j'aj'i boe ènu dhèu! Te ji'i se, ana-èpu Abraham! De, nga tao ka Èu peka, na, èèna na ji'i bebas?”[☆]

³⁴ Hèia Yesus dhaa, peka na, “Dhu Ja'a peka ne, lèke. Te dhèu aa'i-aa'i dhu mamuri ètu d'ara sasala, j'aj'i sama sèmi ènu dhu dhoka madhutu dad'èi sasala di.

³⁵ Te ngaa dhu tema, sèmi ne'e: ènu se abhu boe pala nèti lamatua èmu na. Te dhoka ana lamatua èmu di dhu abhu pala taruu ètu èèna.

³⁶ De Ja'a, nuka Ana Ama Lamatua ne, ladhe saku eele sasala-sasigo miu, na, miu bebas, aa j'aj'i heka ènu nèti koasa sasala-sasigo. Dènge j'ara ne, miu madhutu heka dad'èi sasala, aa tare'a-re'a bebas!

³⁷ Ja'a ke'a le miu se, ana-èpu Abraham. Masi ka sèmi èèna, te ngaa miu loe boe patangi-tenge j'ara ho pamadhe Ja'a, lula mo'o boe sèmi mere

[☆] **8:33** Mateos 3:9, Lukas 3:8

a'aj'a Ja'a. Te ètu d'ara miu, abhu heka era tatèka Lii Holo-Nori Ja'a.

³⁸ Ja'a peka-padhai j'ara-j'ara dhu Ja'a kèdhi le, dhu Ama Ku paj'uj'u le dènge Ja'a. Aa miu tao madhutu j'ara-j'ara dhu miu tadèngi le nèti ama-ama miu.”

“Ama miu, nuka dhèu aae nidhu”

³⁹ Dhèu se dhaa, peka na, “Ji'i se, ana-èpu Abraham!”

Ka Yesus peka dènge ra, aku Nèngu na, “Ladhe miu j'aj'i tare'a-re'a ana-èpu Abraham, miu hud'i madhutu j'ara mamuri nèngu.

⁴⁰ Te ngaa Abraham tao boe bhabhelu sama sèmi dhu miu tao! Te miu loe boe tenge j'ara ho neo pamadhe Ja'a. Aa te ngaa Ja'a ne, dhu peka dènge miu j'ara-j'ara dhu lèke, dhu Ja'a tadèngi nèti Ama Lamatua.

⁴¹ Tatao miu se mema beda boe nèti tatao ama miu.”

Te ngaa rèngu pab'ala, aku rèngu na, “Heh! Ji'i se, ana d'èlu! Baku peka na ji'i se, ana ama aad'o! Te Ama ji'i, èci di, nuka Ama Lamatua!”

⁴² Hèia, aku Yesus na, “Ladhe Ama Lamatua tare'a-re'a j'aj'i Ama miu, tatu miu sue Ja'a. Te Ja'a mai nèti Nèngu, nèti èèna ka Ja'a ka ne'e ne. Ja'a mai ne madhutu boe dad'èi Ja'a mesa ku. Te ngaa Ja'a mai, lula Nèngu ka dhu pua Ja'a.

⁴³ Nga tao ka miu dhane mere boe lii padhai Ja'a? Ele boe, lula miu mema mo'o boe nanene!

⁴⁴ Miu se, ca ropa dènge dhèu aae nidhu. Te miu d'èi madhutu dad'èi na! Karèi nèti uru j'ara ka, nèngu d'èi dhoka pamadhe dhèu. Nèngu

lab'a j'ara dhu lèke, lula na tule eele j'ara aa'i-aa'i dhu lèke! Ladhe na kapod'e-kabèli, mema sasab'a na kèna. Te nèngu ne, tuka kapod'e-kabèli, aa baki nèti leko-monya!

⁴⁵ Ja'a ne'e ka dhu lole j'ara dhu lèke. Te ngaa miu parcaya boe Ja'a.

⁴⁶ Pangee sèku! Nèti miu se, cee ka dhu bisa pad'elo bukti, peka na, Ja'a ne ad'u-ue sasala? Malaa, nga! Ladhe Ja'a peka lèke, nga tao ka miu mo'o boe lèka Ja'a?

⁴⁷ Dhèu dhu j'aj'i nèti Ama Lamatua nanene Lii Holo-Nori Na. Te ngaa miu se j'aj'i boe nèti Ama Lamatua, nèti èèna ka miu mo'o boe nanene Ja'a.”

“Dhae rara iisi mèka Abraham, Ja'a dhu mema-mema le”

⁴⁸ Ama-ama dhèu Yahudi b'ala, peka na, “Lii padhai ji'i lèke tare'a-re'a. Te ji'i dhu peka le, na, Èu ne, dhèu Yahudi boe, te ngaa dhèu Samaria. Èu ne nidhu tao!”

⁴⁹ Hèia Yesus dhaa, aku Nèngu na, “Ja'a nidhu tao boe. Ja'a pakab'ua Ama Ku ètu sorga, te ngaa miu mo'o boe pakab'ua Ja'a.

⁵⁰ Ja'a padedha boe iisi ho pad'elo kolo-karisi Ja'a. Te ngaa abhu Èci dhu neo pad'elo dadedha Ja'a. Hud'i laa Nèngu ka dhu pama'ète, na, lii padhai Ja'a ne lèke, do aad'o.

⁵¹ Lii Holo-Nori Ja'a, lèke tare'a. De dhèu dhu nanene aa tao madhutu Lii Holo-Nori Ja'a, madhe boe.”

⁵² Ropa tadèngi rare lii ne, hèia ama-ama dhèu Yahudi se peka dènge Ne, aku rèngu na, “Limuri

ne ji'i nge'a le Èu dhèu huj'u, lula nidhu tao le Èu. Te Abraham, madhe. Dhèu rèti lii padhai Ama Lamatua uru-uru sèra, madhe le kahèi. Te ngaa aku Èu, na, 'dhèu dhu nanene dènge madhutu Lii Holo-Nori Ja'a, madhe boe.' Mema Èu ne tare'a-re'a huj'u le!

⁵³ Do, Èu ne pangee, na, Èu ne kapai risi nèti Abraham dhu madhe le? Do, Èu kapai risi nèti dhèu-dhèu rèti lii padhai Ama Lamatua dhu madhe sèra? Èu ngee, na, Èu ne, cee?"

⁵⁴ Hèia Yesus dhaa, peka na, "Ladhe Ja'a ka dhu padedha iisi, dhèu ro'o boe sèmi rare. Madhutu iia-iia, na, Ja'a boe ka dhu ded'e padedhadedha iisi, te ngaa dhu ded'e Ja'a padedhadedha nuka Ama Ku. Nèngu ne'e ka dhu miu mangaku, na, Nèngu j'aj'i Ama Lamatua miu.

⁵⁵ Te ngaa miu tadhe boe Ne. Dhu tadhe mèu ka Ja'a ne. Ladhe Ja'a peka na Ja'a tadhe boe Ne, Ja'a leko-monya, sama sèmi miu. Te ngaa Ja'a tadhe mèu Ne, aa Ja'a tao madhutu Lii Holo-Nori Na kahèi.

⁵⁶ D'ara baki miu Abraham karej'e titu kèna, lod'o na tatae neo nèdhi mamai Ja'a. Nèngu mema nèdhi le, ka na karej'e-karae."

⁵⁷ Ama-ama dhèu Yahudi se b'ala Ne, aku rèngu na, "Umur Èu dhae d'ai mèka lèmi nguru tèu sa hèi! Te ngaa Èu peka na, mèdhi le Abraham. Tare'a, do?"

⁵⁸ Hèia Yesus dhaa, peka na, "Tare'a! Te dhae rara iisi mèka Abraham, Ja'a dhu mema-mema le."

⁵⁹ Ka dhèu se rare hadhu ho neo pèci Ne, lula Na tao iisi sama sèmi Ama Lamatua. Te ngaa Yesus kako mau-mau kalua nèti madha Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i.✠

9

Lamatua Yesus puri-pa'èle dhèu bèdhu ca dhèu

¹ Hèia Yesus si kako taruu. Ka Na ladhe nèdhi dhèu bèdhu ca dhèu, dhu bèdhu karèi nèti ina na nara iisi nèngu.

² Hèia ana-ana madhutu Na karèi, aku rèngu na, “Ama Mese! Cee ka tao sasala, ka dhèu ne bèdhu? Nèti nèngu mesa na, do, nèti ina-ama na?”

³ Ka Yesus dhaa, peka na, “Dhèu bèdhu ne tao boe sala. Aa ina-ama na aad'o kahèi. Rara iisi na sèmi ne'e, ho hud'i laa dhèu aa'i-aa'i ra ladhe rèdhi tatao Ama Lamatua dhu be'a mi dedha nèngu.

⁴ Ama Lamatua ka dhu pua Ja'a. De èdhi hud'i tenge j'ara, sèna ka pakako sasab'a Na, lod'o saraa era. Te ladhe maroga mai, dhèu bisa heka sab'a.

⁵ Ropa Ja'a ètu rai-haha ne era, Ja'a nuka sèmi saraa dhu d'elo hia mi dhèu aa'i-aa'i.”✠

⁶ Ropa Yesus padhai lii nare, ka Na paru'e ilu mi rai. Hèia Na madhèdi pasaboti, ho pakihu rai ne j'aj'i kabheca. Ka Na lame musi madha dhèu ne dènge kabheca deo na.

⁷ Hèia Na peka, na, “Lamu asa kolam Siloam, sèna ka riu rèhu èu.” (Ètu d'ara lii Ibrani,

Siloam, sasoa na, 'nèti mai'.) Ka dhèu bèdhu ne la'e, ka riu rèhu na. Ropa na lèpa hari mai, nèngu bisa nèdhi le!✧

⁸ Hèia rae lesa dènge dhèu dhu rèdhi ne, dhu tema manèngi ngaa-ngaa nèti dhèu, ra pakarèi èci dènge èci, peka na, "Dhèu ne'e ne, dhèu bèdhu dhu tema madhèdi ho kanata ai manèngi ngaa-ngaa nèti dhèu, sina ma?"

⁹ Dhèu cahag'e dhaa, peka na, "Oo! Nèngu ka!"

Dhèu cahag'e hari, peka na, "Aad'o! Nèngu ne, rèhu na oe sèmi dhèu èèna!"

Te ngaa dhèu ne dhaa, aku nèngu na, "Aad'o! Ja'a èèna ka, ne'e ne! Dhu uru èèna bèdhu!"

¹⁰ Ka dhèu se karèi ne, peka na, "Tasamia ka èu bisa ladhe mèdhi?"

¹¹ Hèia na peka, aku nèngu na, "Sèmi ne'e! Dhèu dhu ngara Yesus èèna, pakihu kabheca ka lame mi musi madha ja'a. Ka Na pua ja'a, aku Nèngu na, 'Lamu asa kolam Siloam, ho riu rèhu èu ètu nèi.' Hèia ja'a tao madhutu sèmi èèna. Nèti èèna ka, ja'a bisa ladhe kèdhi le!"

¹² Èle ka dhèu se karèi ne, peka na, "Dhèu èèna, ètu mia?"

Ka na dhaa, "Ke'a boe, mia la'e!"

Dhèu Parisi parisa dhèu dhu uru èèna bèdhu

¹³⁻¹⁴ Lod'o èèna, ropa Yesus pakihu rai j'aj'i kabheca, ka puri-pa'èle dhèu bèdhu ho bisa ladhe nèdhi èèna, lèke dènge lod'o a'ae sasab'a dhèu Yahudi. Ka lere rèti dhèu dhu uru èèna bèdhu, asa madha dhèu-dhèu partei agama Parisi.

✧ **9:7** Lii Lolo dhu Uru Tèka 49:10, 2 Dhèu Aae sèra 20:20, Yesaya 8:6

15 Ka dhèu Parisi se karèi ne, “Èu lolo ku laa! Tasamia ka èu bisa ladhe mèdhi?”

Dhèu ne dhaa, peka na, “Sèmi ne'e. Dhèu èèna tao kabheca mi musi madha ja'a. Ka laku riu rèhu. Hèia limuri ne, ja'a bisa kèdhi le.”

16 Ka abhu dhèu Parisi cahag'e, peka na, “Dhèu dhu puri-pa'èle èu èèna, mai boe nèti Ama Lamatua. Ji'i nge'a, lula Nèngu sisu atora nèti lod'o a'ae sasab'a.”

Aa abhu cahag'e hari, peka na, “Tasamia ka dhèu dhu ad'u-ue sasala bisa tao tadha-tadha malaa sèmi sèra?” Ka rèngu patao-palaha èci dènge èci toke ra pahag'a.

17 Hèia ra karèi hari dhèu dhu uru èèna bèdhu, aku rèngu na, “Madhutu a'abhu èu, Dhèu dhu puri-pabe'a musi madha èu ne, Dhèu sèmi ngaa sa?”

Dhèu ne b'ala, peka na, “Madhutu a'abhu ja'a, Dhèu èèna ca dhèu nèti dhèu rèti lii padhai Ama Lamatua.”

18 Te ngaa ama-ama dhèu Yahudi se ro'o boe lèka, na, dhèu ne uru èèna bèdhu, ka limuri ne bisa nèdhi le. Hèia ra pua dhèu lasi paroa ina-ama na mai.

19 Ropa ina-ama na mai d'ai madha si, hèia ama-ama se karèi, aku rèngu na, “Dhèu ne, ana miu, do? Tare'a, do aad'o, nèngu ne dhu bèdhu mema karèi nèti mera iisi ne? Tasamia ka limuri ne nèngu bisa ladhe nèdhi?”

20 Ka ina-ama dhèu ne dhaa, peka na, “Nèngu ne, mema ana ji'i. Aa na bèdhu karèi nèti ngara iisi ne.

21 Te ngaa ji'i nge'a boe, na pake ngaa ka musi madha na bisa nèdhi sèmi ne'e. Cee ka dhu

puri-pa'èle musi madha na, ji'i nge'a boe kahèi. Nèngu kapai le, de karèi ne, te nèngu bisa lolo unu na!"

²² Dua ra padhai lii sèmi èèna, lula rèngu madha'u dènge ama-ama dhèu Yahudi. Lula re'a, na, ama-ama dhèu Yahudi se dhu rare le lii èci, peka na, "Ladhe abhu dhèu mangaku, na, Yesus ne, nuka Kristus, na, babège eele dhèu sèra nèti d'ara èmu sabaj'a èdhi dhèu Yahudi."

²³ Nèti èèna ka, ina-ama dhèu ne dhaa, peka na, "Nèngu kapai le. De karèi ne."

²⁴ Hèia ra paroa hari dhèu dhu uru èèna bèdhu. Ka ra karèi ne, "Sèmi ne'e! Èu hud'i peka ku mola-mola ètu madha Ama Lamatua, sèna ka j'aga paie kolongara Na. Te ji'i nge'a, na, Yesus ne, dhèu bhelu-katub'a."

²⁵ Ka dhèu ne dhaa, peka na, "Ama si baku nasa! Te ja'a ke'a boe, na, Nèngu èèna, dhèu bhelu, do aad'o. Dhu ja'a ke'a mola-mola, nuka, uru èèna ja'a bèdhu, te ngaa limuri ne ja'a bisa kèdhi."

²⁶ Hèia ra karèi ne, aku rèngu na, "Te Na tao èu tasamia? Tasamia Na bhoke musi madha èu?"

²⁷ Dhèu ne dhaa, na, "Eee! Te deo na ja'a lole le, te ngaa miu mo'o boe nanene. Tasamia ka miu neo ja'a lolo hari? Ele boe ama si neo j'aj'i ana madhutu Na, do?"

²⁸ Ka ra padhai pa-aape ne, hèia ra peka, "Hud'i laa èu ka j'aj'i ana madhutu Na! Te ji'i se, ana madhutu Musa."

²⁹ Ji'i nge'a Ama Lamatua ka dhu padhai lii dènge Musa. Te ngaa nge'a boe Dhèu èèna bhodho nèti ro'a mia."

³⁰ Ka dhèu dhu uru èèna bèdhu na, dhaa, “Ja'a malaa, nga! Miu me'a boe Nèngu mai nèti mia. Aa te ngaa Nèngu ka dhu bhoke pamèu musi madha ja'a, ka ja'a bisa kèdhi.

³¹ Èdhi aa'i-aa'i ti te'a, na, Ama Lamatua parluu boe nanene lii dhèu bhelu, si? Te ngaa Ama Lamatua nanene dhèu d'ara mola, dhu mamuri madhutu dad'èi Na.✧

³² Karèi nèti Ama Lamatua paj'aj'i liru dènge rai-haha toke d'ai sange ne'e, abhu mèka lii lolo èci sa hèi, lula-nèti dhèu dhu puri-pabe'a dhèu bèdhu karèi rara iisi ne, ho nèngu bisa nèdhi.

³³ De ladhe Yesus mai boe nèti Ama Lamatua, tatu Nèngu bisa boe tao ngaa-ngaa, sina ma?”

³⁴ Hèia ra b'ala, aku rèngu na, “Wee! Èu ne, dhèu bhelu karèi ina mu nara iisi èu! Èu ngee, na, èu bisa aj'a hari ji'i, do?” Ka ra babège eele dhèu ne nèti èmu sabaj'a rèngu.

Dhèu dhu d'ara bèdhu

³⁵ Ropa Yesus tadèngi rèngu babège eele dhèu dhu uru èèna bèdhu nèti èmu sabaj'a ra, hèia Na la'e tenge dhèu ne, toke abhu. Ka Na peka, “Tasamia! Èu parcaya Dhèu Rai-haha tare'a-re'a ne, do?”

³⁶ Ka dhèu ne karèi hari Ne, aku nèngu na, “Ama, te Nèngu èèna cee? Peka ku laa, sèna ka ja'a bisa parcaya Ne.”

³⁷ Hèia Yesus peka, na, “Èu paraga le dènge Ne. Nèngu èèna, nuka Ja'a ne, dhu padhai lii dènge èu ne.”

✧ **9:31** Lii Sod'a Koa-Kio 66:18,19

³⁸ Ka dhèu ne dhaa, aku nèngu na, “Ama, ja'a parcaya!” Hèia na patitu kètu urutuu pahaha iisi mi Yesus.

³⁹ Hèia Yesus lii dènge ne, aku Nèngu na, “Mamai Ja'a asa rai-haha ne, sèna ka pad'elo sasala-sasigo dhèu, ho dhèu bèdhu bisa ladhe rèdhi, aa dhèu dhu rèdhi bisa j'aj'i bèdhu.”

⁴⁰ Ètu era èèna abhu dhèu Parisi pèri-pèri, dhu tadèngi lii padhai Yesus. Hèia ra karèi Ne, aku rèngu na, “Tasamia! Ji'i se bèdhu boe, sina ma?”

⁴¹ Yesus b'ala, peka na, “Sèmi ne'e. Ladhe musi madha miu bèdhu, abhu boe dhu pasala miu. Te ngaa lula miu peka, na, miu bisa mèdhi, nèti èèna ka miu pasae sasala miu era.”

10

Lii pakasame lula-nèti dhèu madhenga badha dènge kahib'i-kalèbho na

¹ Yesus padhai lii pake lii pakasame, peka na, “Dhu Ja'a peka dènge miu ne, lèke tare'a. Abhu kahib'i-kalèbho dènge oka ra. Ladhe dhèu maso boe re hèb'a oka, te ngaa ca'e re kolo oka, na, te'a le, nèngu ne, dhèu mana'u.

² Te ngaa ladhe maso re hèb'a oka, nuka dhèu madhenga dhu piara kahib'i-kalèbho sèra.

³ Dhèu j'aga hèb'a oka, tadhe dhèu madhenga kahib'i-kalèbho, hèia na bhoke babèdho hia nèngu. Kahib'i-kalèbho se tadhe lii dhèu madhenga badha kahèi. Ka ropa dhèu madhenga ne paroa ngara ra èci-èci, kahib'i-kalèbho se madhutu ne asa li'u.

⁴ Ladhe dhèu madhenga ne neo nèti si asa mia, nèngu kako uuru. Kahib'i-kalèbho se madhutu ne re limuri, lula ra tadhe lii na.

⁵ Ladhe abhu dhèu dhu kahib'i-kalèbho tadhe boe, na, rèngu madhutu boe ne. Te ngaa ra rai pakaj'èu, lula rèngu tadhe boe lii dhèu leo.”

⁶ Masi ka Yesus lole lii pakasame ne hia dhèu se'e, te ngaa re'a boe sasoa na.

Lamatua Yesus sama sèmi dhèu madhenga badha dhu be'a

⁷ Ka Yesus peka tabha hari dènge dhèu sèra, aku Nèngu na, “Dhu Ja'a lole dènge miu ne, lèke tare'a. Ja'a ne nuka sèmi hèb'a oka kahib'i-kalèbho.

⁸ Dhèu aa'i-aa'i dhu mai uuru nèti Ja'a, rèngu sama sèmi dhèu mana'u. Masi ka rèngu loe boe paroa, te ngaa kahib'i-kalèbho se nanene boe lii rèngu.

⁹ Aa Ja'a ne èci èèna ka dènge hèb'a oka èèna. Ladhe abhu dhèu neo maso re Ja'a, Ama Lamatua neo patabuli ne nèti koasa sasala-sasigo na. Èèna sama sèmi nèngu la'e asa era Ama Lamatua, maso re Ja'a dhu j'aj'i hèb'a oka. Aa dhèu dhu maso re Ja'a, nèngu neo asa mia èèna ka, ngaa-ngaa tao boe, dènge abhu na'a-ninu dhu be'a.✧

¹⁰ Dhèu mana'u re'a dhoka tao maruru di, te rèngu mai ho mana'u, pamadhe dhèu, aa pa'ele iie mamuri dhèu. Te ngaa Ja'a kèti mamuri dhu hua iia titu kèna, te mamai Ja'a ne, sèna ka dhèu bisa mamuri mera-milu, aa unu mamuri dhu lèke.

✧ **10:9** Lii Sod'a Koa-Kio 118:20

11 Ja'a kahèi nuka sèmi dhèu madhenga badha dhu be'a. Te dhèu madhenga dhu be'a, sadia saraka ngi'u na toke madhe, sèna ka kahib'i-kalèbho na bisa mamuri.

12 Te ngaa dhèu sab'a dhu lamatua boe nèti kahib'i-kalèbho sèra, ropa nèdhi busa hui mai, na rai pakaj'èu, tèke eele kahib'i-kalèbho se. Hèia busa hui ne kadhi nare kahib'i-kalèbho, ka rèngu cahag'e rai paceb'a.

13 Dhèu sab'a èèna rai, lula nèngu dhoka sab'a tenge doi di. Na pusi-pahae boe j'aga paie-iie kahib'i-kalèbho sèra.

14 Lèke tare'a! Ja'a ne nuka sèmi dhèu madhenga badha dhu be'a. Ja'a tadhe hua iia kahib'i-kalèbho Ja'a sèra. Aa rèngu tadhe Ja'a kahèi.

15 Èèna, èci èèna ka dènge Ama Ku ètu sorga tadhe Ja'a, aa Ja'a tadhe Nèngu kahèi. Ja'a sadia kore le ho soro iisi Ja'a toke madhe, sèna ka kahib'i-kalèbho Ja'a bisa mamuri.*

16 Abhu kahib'i-kalèbho Ja'a dhu leo era, dhu dhae kaboko kore mèka sèna ka pa'èci dènge kahib'i-kalèbho ètu se'e se. Ja'a hud'i eo pa'oru kore si mi ca era kahèi. Ropa rèngu tadèngi lii Ja'a, rèngu tadhe dènge. Hèia ra mai pa'èci, sèna ka j'aj'i mi ca kaboko dhu dènge dhèu madhenga èci.

17 Nèti èèna ka, Ama Ku ètu sorga sue Ja'a. Te Ja'a dhu sadia le soro iisi Ja'a toke madhe, sèna ka Ja'a bisa mamuri hari.

18 Abhu boe ca dhèu sa dhu laka-seti Ja'a ho madhe, te ngaa Ja'a mesa ku soro iisi la'a toke

* 10:15 Mateos 11:27, Lukas 10:22

madhe. Ja'a dènge hak ho soro ngi'u Ja'a, aa dènge hak kahèi sèna ka kore hari. Paredha ne, dhu Ja'a sèmi kore le nèti Ama Ku ètu sorga.”

¹⁹ Lula dhèu se tadèngi lii padhai Yesus sèmi èèna, ka dhèu Yahudi se pab'ala hari isi-aangara.

²⁰ Abhu dhèu ae nèti rèngu dhu peka na, “Dhèu ne, huj'u! Aa nidhu tao Ne! Nga tao ka miu d'èi nanene Ne?”

²¹ Te ngaa abhu cahag'e peka na, “Ne'e ne nèti boe lii padhai dhèu huj'u, sina ma? Lii padhai sèmi se'e se, kalua boe nèti d'ara hèb'a nidhu! Aa nidhu sèra bisa boe kahèi puri-pa'èle musi madha dhèu bèdhu, si?”

Ama-ama dhèu Yahudi ro'o boe sèmi Lamatua Yesus

²² Lod'o èèna, dhèu Yahudi neo tao kalela agama rèngu. Lod'o be'a ne, lèke dènge hèru pacuhi. Pesta ne, pasanèd'e dhèu Yahudi lod'o dhu dhèu leo mai pakaj'alu Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i Ama Lamatua ètu kota Yerusalem, ka ra pamèu ne sèna ka ringi hari ca tèka.*

* **10:22** Limuri ne dhèu Yahudi peka kalela ne, *Hanuka*, dhu padètu dènge hari Natal. Lii lolo na sèmi ne'e ka: ètu tèu 167 (cangasu èna nguru pidhu—lod'o Kristus dhae mai mèka), jedheraa dhèu Siria èci, ngara na Antiokus Epifanes, paguri eele kota Yerusalem. Nèngu pakaj'alu Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i kahèi, dènge j'ara na hake palaho mei korban, ka tao era sogo--tagu na ètu èèna. Nèti èèna ka, dhèu Yahudi maruru. Ka tanggal 25 hèru *Kislef*, tèu 164 (cangasu èna nguru èpa—lod'o Kristus dhae mai mèka), ra pamèu hari Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i ne, hèia ra tao acara sèna ka ringi hari Èmu ne.

²³ Yesus kako palème ètu madha Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i ne, ètu era dhu ra pangare na, 'Paleo Dhèu Aae Soleman'.

²⁴ Hèia ama-ama dhèu Yahudi mai lingu rare Ne, ka ra peka, "Eeh! Ji'i se mate toke d'ai pèri lod'o hari, ho nge'a? Ladhe Èu ne, nuka Kristus, na, peka mola-mola."

²⁵ Yesus b'ala, aku Nèngu na, "Ja'a dhu peka mema le, te ngaa miu mo'o boe lèka. Aa te ngaa j'ara-j'ara dhu Ja'a tao, aa'i-aa'i madhutu paredha Ama Ku di. J'ara se'e se ka dhu pad'elo, na, Ja'a ne, cee.

²⁶ Te ngaa miu mo'o boe lèka Ja'a, lula miu se kahib'i-kalèbho Ja'a boe.

²⁷ Te kahib'i-kalèbho Ja'a dhu tare'a sèra, tadhe lii Ja'a. Rèngu madhutu Ja'a, aa Ja'a tadhe rèngu kahèi.

²⁸ Ja'a hia si mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe, aa rèngu cèri eele boe nèti Ama Lamatua kahèi. Abhu boe ca dhèu sa dhu bisa parame rare si nèti Ja'a.

²⁹ Ama Ku ètu sorga ka dhu pangèd'u rèngu mi Ja'a. Nèngu èra risi aa'i mèu-mèu. Nèti èèna ka, abhu boe ca dhèu sa hèi, dhu bisa parame rare si nèti Nèngu.

³⁰ Te Ama Ku dènge Ja'a ne, èci."

³¹ Ropa tadèngi rare, hèia ama-ama dhèu Yahudi se rare hari hadhu, neo pèci pamadhe Yesus.

³² Ka Yesus padhai lii, aku Nèngu na, "Ja'a pad'elo le j'ara dhu be'a ae-ae nèti Ama Ku. Miu pake j'ara be'a mia, ho neo pèci pamadhe Ja'a?"

33 Hèia dhèu se dhaa, peka na, “Ji'i pèci boe èu lula èu tao j'ara be'a. Te ngaa ji'i huku èu dènge j'ara pèci pake hadhu, lula èu pahahe Ama Lamatua. Te èu dhoka dhèu rai-haha di, te ngaa tao iisi mu nuka sèmi Ama Lamatua! Seli-kolane, nga!”✧

34 Ka Yesus b'ala, peka na, “Tasamia? Ètu d'ara Atora agama dhu miu mèd'u, dhu suri na, 'Ja'a peka mema, na, miu ama-ama se, dewa'.”✧

35 Èdhi te'a le, na, aa'i-aa'i dhu suri ètu d'ara Sasuri Mola-Mèci Ama Lamatua, lèke, aa bisa boe core eele. Ama Lamatua mesa Na dhu peka le dhèu sèra, na, rèngu se, 'dewa'.

36 De tasamia ka miu bisa peka, na, Ja'a ne pahahe Ama Lamatua lula Ja'a peka, na, Ja'a ne Ana Ama Lamatua? Maso boe asa d'ara kahadhu, si! Te Ama ètu sorga ka dhu paj'uj'u Ja'a aa pua Ja'a mai asa rai-haha ne.

37 Sèmi ne'e. Ladhe Ja'a pakako boe sasab'a-la'a Ama Ku, na, miu baku parcaya Ja'a.

38 Te ngaa Ja'a pakako taruu sasab'a Ama Ku. De masi ka miu lèka boe Ja'a, te ngaa miu hud'i sèmi mere ku tadha malaa dhu Ja'a tao. Dènge sèmi èèna, miu bisa me'a kahèi, na, Ama Ku dhu pa'èki dènge Ja'a. Aa Ja'a pa'èki dènge Nèngu kahèi.”

39 Ka dhèu se sèku kèpe Ne hari, te ngaa Na tabhèli eele nèti kacui-aa'i rèngu.

40 Hèia Yesus la'e hari asa cabèka loko Yarden, ètu era dhu uru èèna Yohanis sarani dhèu. Ka Na pea taha ètu nèi.”✧

✧ **10:33** Atora nèti Ama-ama Agama 24:16 ✧ **10:34** Lii Sod'a Koa-Kio 82:1,2,6 ✧ **10:40** Yohanis 1:28

⁴¹ Dhèu ae mai tenge Ne. Hèia ra peka, aku rèngu na, “Yohanis tao nèdhi boe tadha malaa. Te ngaa aa'i-aa'i dhu nèngu lole lula-nèti Yesus ne, lèke tare'a-re'a!”

⁴² Ka dhèu ae ètu nèi parcaya Yesus.

11

Mamadhe Lasarus

¹⁻² Abhu dhèu èci, ngara na Lasarus. Nèngu pea ètu rae Betania, sama-sama dènge a'a na bhèni dhèu dua, Maria dènge Marta. (Maria ne'e, ka dhu pakose haga Lamatua Yesus dènge èi hèn mènghi, ka pamèu pake rèu kètu na.) Ca lod'o, ka Lasarus pèd'a aae.*

³ Ka ana hèn na dhèu dua se pa'adhu lii moa hia Yesus, aku rèngu na, “Lasarus, angalai Ama èèna, pèd'a aae.”

⁴ Ropa Yesus tadèngi lii moa ne, hèia Na lii, aku Nèngu na, “Èi papèd'a ne nèti boe mamadhe. Ama Lamatua neo pake j'ara ne'e ho pad'elo dadedha Na. Sèna ka dhèu aa'i-aa'i ded'e padedha-dedha Ja'a, nuka Ana Ama Lamatua ne.”

⁵ Yesus sue Marta, Maria, dènge ari ra Lasarus.

⁶ Lod'o Na tadèngi, na, Lasarus dhu pèd'a, Yesus pea dua lod'o era ètu cabèka loko Yarden.

⁷ Ka Na peka dènge ana madhutu Na sèra, aku Nèngu na, “Mai lati hari asa era pea Lasarus ètu propensi Yudea.”

⁸ Te ngaa ana madhutu Na pab'ala, peka na, “Ama Mese. Lai-lai ne, ama-ama dhèu Yahudi

* **11:1-2** Lukas 10:38-39, Yohanis 12:3

sèra neo pèci pamadhe Ama ètu nèi. Te ngaa Ama neo lamu hari asa nèi?"

⁹ Ka Yesus dhaa, na, "Baku madha'u! Bèli-bèli, nèti lod'o rea toke lod'o cèna, canguru dua jam, si? Ladhe kako ètu d'ara saraa, dhèu kadhunu boe. Te saraa pasaraa rai-haha ho dhèu bisa ladhe rèdhi dènge be'a.

¹⁰ Te ngaa ladhe dhèu kako ètu d'ara maroga, na kadhunu pahari-pahari, te dènge boe saraa."*

¹¹ Yesus padhai lii èle, ka Na peka, "Angalai èdhi Lasarus bhèj'i le. Te ngaa pe Ja'a laku parèi ne."

¹² Hèia ana madhutu Na peka, na, "Ama, ladhe nèngu bhèj'i di, sasoa na, èèna na nèngu èle nèti papèd'a, si?"

¹³ Ra peka sèmi èèna, lula rèngu ngee, na, Yesus padhai lii lula-nèti bhèj'i dhu biasa di. Aa te ngaa, Yesus lole lula-nèti mamadhe Lasarus.

¹⁴ Hèia Yesus peka mola-mola dènge ra, aku Nèngu na, "Sèmi ne'e. Lasarus madhe le.

¹⁵ Aa te ngaa Ja'a karej'e lula Ja'a aad'o ètu nèi lod'o dhu na madhe mèka, sèna ka miu baku susa. Te, ngaa dhu j'aj'i ne'e, èèna ka dhu tao miu bisa parcaya Ja'a. Mai lati ka!"

¹⁶ Hèia Tomas, dhu dhèu paroa, na, "ana kembar," peka dènge ana madhutu dhu leo sèra, aku nèngu na, "Mai ka! Be'a risi aa'i-aa'i ti lati, sèna ka madhe palere-lere dènge Ne."

Lamatua Yesus la'e asa Betania, ka pa'èra d'ara Marta

* **11:10** Madhutu a'abhu Yesus, na, "Ja'a nuka sèmi saraa. De lod'o-lod'o Ja'a dènge miu era, na, miu ngaa-ngaa tao boe."

17-19 Ka Yesus si lasi asa rae Betania.

Rae ne, kaj'èu nèti Yerusalem tèlu kilometer di. Ka dhèu Yahudi nèti nèti, ae ka dhu mai beke, sèna ka pa'èra d'ara Marta dènge Maria.

Ropa Yesus si d'ai nèti, heka re'a, na, dhèu padhane le Lasarus èpa lod'o kèna.

20 Ka lod'o Marta tadèngi, na, Yesus mai le, hèia la'e paraga dènge Yesus. Te ngaa Maria mate ètu èmu.

21 Hèia Marta lii dènge Yesus, peka na, “Ama, ee! Ladhe Ama ètu ne'e, tatu ari ja'a madhe boe.

22 Te ngaa ja'a parcaya kahèi, sad'i Ama manèngi ngaa èèna ka nèti Ama Lamatua, tatu abhu.”

23 Ka Yesus lii dènge ne, peka na, “Marta! Èèna na, Ari mu mamuri hari.”

24 Marta padhai lii, peka na, “Ja'a ke'a, pe d'ai lod'o èle rai-haha ne, ladhe Ama Lamatua pamamuri hari dhèu madhe aa'i-aa'i, Nèngu pamamuri hari kahèi ari ja'a.”

25 Hèia Yesus peka na, “Ja'a ka dhu hia dhèu madhe mamuri hari. Ja'a ka dhu hia dhèu, mamuri dhu lèke kahèi. De dhèu dhu parcaya Ja'a, abhu mamuri èèna, masi ka nèngu madhe.

26 Ka dhèu dhu unu mamuri dhu lèke èèna, aa parcaya Ja'a, bèli-camèd'a madhe boe, te ngaa mamuri taruu. Marta, èu parcaya lii padhai ja'a ne, do?”

27 Hèia Marta dhaa, na, “Oo, Ama! Ja'a parcaya, na, Èu ne, nuka Kristus, Dhèu dhu Ama Lamatua paj'uj'u mema karèi nèti uru ka. Aa Èu ne, Ana Ama Lamatua dhu Na padhadha tèke hia mai asa rai-haha ne.”

Lamatua Yesus tangi

²⁸ Ropa Marta padhai lii nare, hèia na lèpa asa èmu na. Ka na paroa ari na Maria, sèna ka dua ra mesa-mesa ra. Ka na peka, na, “Ama Mese mai le. Nèngu neo paraga dènge èu.”

²⁹⁻³¹ Ropa tadèngi sèmi èèna, hèia Maria la'e dènge ka tenge Yesus. Ropa dhèu Yahudi dhu beke dènge Maria ètu d'ara èmu, rèdhi nèngu kèd'i sahèka, ka rai li'u la'e, hèia lasi madhutu ne re limuri. Te rèngu pangee, na, Maria la'e tangi asa ro'a Lasarus.

Lod'o èèna, Yesus si d'ai mèka d'ara rae. Nèngu ètu era dhu Marta paraga dènge Ne.

³² Ropa Maria la'e d'ai era èèna, ka ladhe nèdhi Yesus. Hèia na patitu kètu urutuu ètu madha Yesus. Ka na lii, aku nèngu na, “Ama! Sèmi Ama ètu ne'e, tatu ari ja'a madhe boe.”

³³ Ropa Yesus nèdhi Maria tangi, aa dhèu Yahudi dhu madhutu ne tangi kahèi, ka Yesus nasa aa d'ara Na susa.

³⁴ Hèia Na karèi, aku Nèngu na, “Miu padhane ne ètu mia?”

Ra dhaa, peka na, “Mai, Ama! Sèna ka mèdhi unu mu.”

³⁵ Hèia Yesus tangi.

³⁶ Ka dhèu Yahudi se papeka, aku rèngu na, “Ladhe ku laa. Na sue Lasarus titu kèna!”

³⁷ Te ngaa abhu cahag'e dhu papeka na, “Dhèu ne'e ne ka dhu hia dhèu bèdhu bisa nèdhi. Nga tao ka Nèngu bisa boe tenge j'ara, sèna ka Lasarus baku madhe?”

Lasarus mamuri hari

38 Ka d'ara Yesus susa. Hèia la'e padètu-dètu asa ro'a dhu ra padhane Lasarus. Ro'a ne dhu ra katange le dènge hadhu aae cue.

39 Hèia Yesus pua dhèu ètu sèra, peka na, “Loli eele ku hadhu nèti hèb'a ro'a ne!”

Te ngaa Marta, ana hènì dhèu madhe ne, peka, aku nèngu na, “Irii, Ama! Na madhe èpa lod'o kèna! Tatu hèu le.”

40 Ka Yesus pasanèd'e ne, aku Nèngu na, “Sanèd'e lii Ja'a deo na, si? Ja'a dhu peka mema le, na, ladhe èu tare'a-re'a parcaya Ja'a, pe mèdhi dadedha Ama Lamatua.”

41 Hèia pèri-pèri dhèu loli eele hadhu nèti hèb'a ro'a ne. Ka Yesus ladhe asa dedha-liru, hèia Na peka, “Ama! Ja'a manèngi makasi, lula Ama nanene Ja'a.

42 Ja'a ke'a karèi nèti uru ka, na, Ama nanene taruu Ja'a. Te ngaa doe ne Ja'a peka sèmi ne'e, sèna ka dhèu-dhèu dhu titu ètu ne'e, bisa re'a, na, Ama ka dhu pua Ja'a.”

43 Ropa peka nare, hèia Na paroa dènge lii mèdhu, peka na, “Lasarus! Kalua ka!”

44 Ka dhèu madhe ne kalua nèti d'ara ro'a. Kacui-aaì dènge haga na pa'èki era dènge bèla hutu dhèu madhe. Aa abhu bèla dhu pahutu rèhu na kahèi. Yesus pua dhèu ètu sèra, peka na, “Bhoke eele bèla hutu se, sèna ka na kako!”

*Ra tenge j'ara ho neo pamadhe Lamatua Yesus
(Mateos 26:1-5, Markus 14:1-2, Lukas 22:1-2)*

45 Ropa laladhe rèdhi tatao Yesus ne, dhèu Yahudi dhu beke dènge Maria, ae ka dhu parcaya Yesus.

46 Te ngaa abhu cahag'e kahèi dhu lasi paraga dènge dhèu nèti partei Parisi, sèna ka peka tatao Yesus ne dènge rèngu.

47 Èle èèna, hèia kètu agama Yahudi sèra, dènge dhèu Parisi pakaboko ho padhue. Ra pakarèi, peka na, “Dhèu ne'e ne, tao tadha malaa rupa-rupa! De èdhi tao Ne tasamia hari?”

48 Te ladhe èdhi soro tèke Ne, bèli-camèd'a dhèu aa'i-aa'i sanao-maena Nèngu j'aj'i dhèu aae rèngu. Dènge j'ara ne'e, èèna na sordad'u Roma sèra mai paguri eele Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i èdhi dènge palaho isi kabarai èdhi.”

49 Tèu èèna, Kayafas dhu j'aj'i kètu kapai risi agama Yahudi. Na peka, na, “Goa, ee! Miu me'a boe ngaa-ngaa!”

50 Te ladhe dhèu èci madhe pala dhèu aa'i-aa'i, èèna be'a risi hia miu. Te ladhe aad'o, na, sordad'u Roma mai, pamadhe aa'i mèu-mèu isi kabarai èdhi dhèu Yahudi ne!”

51 Lii Kayafas ne mai boe nèti d'ara nèngu unu na. Te Ama Lamatua pake hèb'a na, lula nèngu ka kètu kapai risi agama d'ara tèu èèna. Nèti èèna ka, Kayafas peka tèke, na, bèli-camèd'a Yesus madhe pala dhèu Yahudi aa'i-aa'i ra.

52 Aa te ngaa, dhu lèke ka, Yesus madhe boe hia dhèu Yahudi mesa ra di, te ngaa pala dhèu unu Ama Lamatua aa'i-aa'i dhu pale-lème ètu rai-haha ne. Nèngu èèna na oru nare si j'aj'i mi suku ca nau-ca nadha.

53 Lula lii padhai Kayafas ne'e ka, karèi nèti lod'o èèna, ama-ama dhèu Yahudi tenge j'ara ho neo pamadhe Yesus.

⁵⁴ Nèti èèna ka, Yesus la'e heka asa madha dhèu ae ètu talora ama-ama dhèu Yahudi. Nèngu dènge ana-ana madhutu Na lasi asa d'ara kota èci, ngara na Efraim, padètu dènge d'ara mamoo. Ka ra pea taha ètu èèna.✧

⁵⁵ Lod'o èèna, dètu le dènge lod'o kalela Paska agama Yahudi. Dhu tema le, d'ai lod'o sèmi èèna, dhèu ae nèti rae-rae mai pakaboko ètu kota Yerusalem ho madhutu kalela Paska ètu èèna. Dhèu se d'ai uru, ho pamèu iisi madhutu atora agama.

⁵⁶ Ae ka nèti rèngu patangi-tenge Yesus ètu èèna. Ropa ra titu ètu madha Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i, ka ra pakarèi, peka na, “Madhutu a'abhu miu, tasamia? Yesus mai madhutu pesta kalela Paska ne, do aad'o?”

⁵⁷ Te ngaa kètu agama Yahudi sèra, dènge dhèu Parisi paredha, peka na, “Ladhe abhu dhèu dhu re'a Yesus ètu mia, na, peka dènge ji'i!” Aa te ngaa rèngu neo kèpe Ne.

12

*Maria pakose haga Yesus dènge èi hèu mènqi
(Mateos 26:6-13, Markus 14:3-9)*

¹ Di èna lod'o ka, d'ai lod'o kalela Paska, ka Yesus si mai hari asa rae Betania. Lasarus si pea ètu èèna. Nèngu ka dhu madhe, dhu Yesus pamamuri hari le.

² Hèia rèngu pananasu, sèna ka mèda none Yesus na'a-ninu dènge rèngu. Marta lalau mei. Aa Lasarus madhèdi na'a-ninu mei èci dènge Yesus.

✧ 11:54 Sensus 9:10

³ Hèia Maria nare èi hènù mènghi asli ca boto dhu kab'ua. Ka na pasuti mi haga Yesus. Hèia na roso haga Yesus pake rèu kètu nènghu. Ka hènù mènghi ne pale-lème aa'i d'ara èmu èèna.* ☆

⁴ Te ngaa ana madhutu Yesus èci, ngara na Yudas Iskariot, dhu èèna na pahie Yesus, ka'ugu aku nènghu na,

⁵ “Wee! Nga tao ka nènghu pahie boe èi hènù mènghi ne? Te kab'ua na nuka sèmi gaji dhèu èci d'ara ca tèu. Be'a risi pahie, sèna ka kab'ua na pabagi mi dhèu unu aad'o sèra!”†

⁶ Aa te ngaa Yudas peka sèmi ne'e ne lula boe nèti nènghu sue dhèu-dhèu unu aad'o. Te ngaa lula nènghu, dhèu mana'u. Nènghu ne dhu tèke doi Yesus si, te ngaa ae ka dhu huni nare nèti d'ara kas.

⁷ Ka Yesus b'ala, aku Nènghu na, “Hud'i laa bhèni ne tao sèmi ne'e. Te nènghu dhu tèke èi hènù mènghi ne, sèna ka lalau ngi'u aae Ja'a ho ra padhane Ja'a.

⁸ Dhèu unu aad'o dhu bera-bera dènge miu. Te ngaa Ja'a ne bèli-camèd'a aad'o heka ètu talora miu.”☆

Kètu agama sèra tenge j'ara ho neo pamadhe Lasarus

* **12:3** Madhutu Alkitab lii Yunani, peka èi hènù mènghi ne, ‘nardos’, dhu uru èèna dhèu tao nèti amo aaj'u hènù mènghi. Alkitab lii Idhonesia peka na, ‘narwastu’. Alkitab lii Yunani peka isi boto ne, ca ‘litra’, nuka tèlu ngasu dua nguru lèmi gram, ele boe d'ai ca tenga liter. ☆ **12:3** Lukas 7:37-38 † **12:5** Alkitab lii Yunani peka kab'ua èi hènù mènghi ne, tèlu ngasu ‘denari’. Ca denari èèna, sama sèmi gaji tuka ca lod'o. ☆ **12:8** Lole Hari J'ara-j'ara Mamuri 15:11

⁹ Èle èèna, dhèu Yahudi ae ka dhu re'a, na, Yesus ètu rae Betania. Ka dhèu se mai neo rèdhi Ne, aa neo rèdhi Lasarus kahèi. Te rèngu tadèngi le, na, Yesus pamamuri hari le Lasarus nèti mamadhe.

¹⁰ Te ngaa kètu-kètu agama padhue ho neo pamadhe Lasarus.

¹¹ Te dhèu Yahudi ae dhu tadèngi le lii palolo lula-nèti Lasarus ne, ka dhèu se parcaya Yesus. Rèngu se ro'o heka nanene ama-ama dhèu Yahudi.

Lamatua Yesus maso asa d'ara kota Yerusalem sama sèmi dhèu aae-dhèu kapai

(Mateos 21:1-11, Markus 11:1-11, Lukas 19:28-40)

¹² Asa bèli èèna, dhèu ae dhu mai madhutu kalela Paska ètu kota Yerusalem, tadèngi, na, Yesus neo mai asa era ne'e kahèi.

¹³ Ka lasi pare rèu palam ho pake soru mamai Yesus, sama sèmi Nèngu ne, dhèu aae-dhèu kapai. Hèia ra pa'oo aa'i-aa'i ra, aku rèngu na, "*Hosana!* Ji'i koa-kio Ama Lamatua!

Te Lamatua paj'uj'u d'ara hua iia Na mi Dhèu Aae Isra'el, dhu nèti kolongara Lamatua!"[✧]

¹⁴ Ka Yesus abhu badha keled'ei èni ci'u, hèia Na manya'e. Se'e se j'aj'i nuka sèmi dhu suri tèke le ètu d'ara Sasuri Mola-Mèci Ama Lamatua, na,

¹⁵ "Miu dhèu kota Yerusalem, baku madha'u! Miu dhèu kota 'Sion' se, ladhe ku asa nèi![‡] Te Dhèu Aae miu nuka mai nèi! Nèngu mai manya'e keled'ei èni ci'u."[✧]

[✧] 12:13 Lii Sod'a Koa-Kio 118:26 [‡] 12:15 Kota Sion, ngara leo nèti kota Yerusalem. [✧] 12:15 Sakaria 9:9

¹⁶ Lod'o èèna, ana madhutu Yesus re'a mèka sasoa nèti j'ara se'e se. Te ngaa bèli-camèd'a, ropa Yesus mamuri hari nèti mamadhe Na, aa Ama Lamatua ded'e Ne padedha-dedha, rèngu heka sanèd'e j'ara-j'ara dhu suri tèke ètu d'ara Sasuri Mola-Mèci lula-nèti Nèngu ne. Rèngu sanèd'e kahèi tatao dhèu ae se mi dedha Yesus.

¹⁷ Lod'o Yesus pamamuri hari Lasarus nèti mamadhe, hèia Na paroa ne kalua nèti ro'a dhèu madhe èèna, abhu dhèu ae dhu sama-sama dènge Yesus. De limuri ne rèngu lolo palème lula-nèti ngaa dhu uru èèna rèngu rèdhi dènge musi madha ra.

¹⁸ Nèti èèna ka, ropa Yesus padètu dènge Yerusalem, dhèu ae mai soru Ne lula rèngu tadèngi le, na, Nèngu ka dhu tao tadha malaa èèna.

¹⁹ Ka dhèu-dhèu Parisi peka, na, “Peeh! Ladhe ku laa! Dhèu aa'i-aa'i ètu rai-haha ne, parai-oru ho neo madhutu Ne! Bèli-camèd'a èdhi ka dhu j'èra! Ladhe j'aj'i ka sèmi èèna, èdhi tao tasamia hari?”

Pèri-pèri dhèu Yunani neo mai paraga dènge Yesus

²⁰ Abhu dhèu Yunani pèri-pèri dhu mai asa kota Yerusalem palere-lere dènge dhèu leo, ho neo madhutu kalela Paska ètu èèna. Ètu èèna, rèngu neo pahaha iisi mi Ama Lamatua kahèi.

²¹ Hèia dhèu se mai paraga dènge Pelipus, dhu rae nèngu ka Betsaida ètu propensi Galilea. Ra manèngi, aku rèngu na, “Ji'i neo paraga dènge Yesus.”

²² Ka Pelipus la'e peka dènge Anderias. Hèia dua ra lasi peka dènge Yesus.

23-24 Ka Yesus peka dènge si, aku Nèngu na, “Lod'o Ja'a d'ai kèna. Ja'a hud'i madhe ku, heka Ama Lamatua neo ded'e padedha-dedha Ja'a kèna. Tare'a sèmi èèna! Èdhi pakasame ku dènge hini èci. Ladhe èdhi sèle hini ca lamusi, na, hini ne ele iie uuru ku dènge j'ara boho ètu d'ara rai, heka na muri mai, hèia na hia hua-hela ae-ae kèna. Ladhe sèmi boe èèna, hini èèna cue dhoo-dhoo di.

25 Dhèu dhu pahae boe dad'èi Ama Lamatua, lula nèngu sue ae mamuri na ètu rai-haha ne, èèna na mamuri na ele iie d'ara. Te ngaa dhèu dhu sadia tèke eele mamuri rai-haha na, bèli-camèd'a nèngu abhu mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe.✧

26 Dhèu dhu neo sab'a hia Ja'a, nèngu hud'i madhutu Ja'a taruu. Ja'a ètu mia, na, dhèu pajuu-paleha Ja'a ètu èèna kahèi. Te ladhe abhu dhèu dhu sab'a hia Ja'a, èèna na Ama Ku ètu sorga pakab'ua nèngu.”

Lamatua Yesus peka mema lula-nèti mamadhe

Na

27 Yesus tuhu hari lii padhai Na, peka na, “D'ara Ja'a susa titu kèna. Te ngaa Ja'a neo peka ngaa hari? Ja'a hud'i manèngi ku, peka na, ‘Ama! Patabuli Ja'a, sèna ka Ja'a baku madhe ku d'ara lai-lai ne,’ do? Bisa boe! Ja'a manèngi boe sèmi èèna, lula Nèngu pua Ja'a mai sèna ka madhe.

28 De dhu Ja'a manèngi ka, ‘Ama. Hud'i laa Ja'a madhutu dad'èi Ama Ku, sèna ka dhèu aa'i-aa'i ded'e padedha-dedha kolongara Ama.’”

✧ 12:25 Mateos 10:39, 16:25, Markus 8:35, Lukas 9:24, 17:33

Hèia lii èci nètì dedha-liru peka na, “Ja'a ded'e padedha-dedha le kolongara Ja'a. Aa Ja'a neo ded'e padedha-dedha hari kolongara Ja'a.”

²⁹ Ka dhèu ae dhu titu ètu sèra sa, tadèngi lii ne'e kahèi, hèia ra peka na, “Ira ii! D'oro nga!”

Cahag'e hari peka na, “Aad'o! Ana pajuu Lamatua èci nètì sorga padhai lii dènge Ne.”

³⁰ Te ngaa Yesus padhai lii dènge rèngu, aku Nèngu na, “Lii deo na, lii hia miu, hia boe Ja'a.

³¹ Limuri ne, dhèu ètu rai-haha ne hud'i lasi asa madha Ama Lamatua, sèna ka Na pama'ète lii langu rèngu. Lamatua neo babège eele kahèi Dhèu Bhelu dhu paredha ètu rai-haha ne.

³² Ladhe dhèu ded'e ka Ja'a ètu aj'u palolo-palèbha, pe Ja'a ère kore dhèu aa'i-aa'i, sèna ka ra parcaya Ja'a.”

³³ (Na padhai lii sèmi ne'e, ho peka j'ara mamadhe Na.)

³⁴ Ka dhèu ètu sèra karèi, aku rèngu na, “Ji'i tadèngi ngèdhi le nètì atora Lamatua, dhu peka na, èèna na Kristus mamuri taruu. Kristus dènge Dhèu Rai-haha Tare'a-re'a, èci èèna ka, do? De, nga tao ka Èu peka na, ‘Bèli-camèd'a dhèu neo paca'e Dhèu Rai-haha Tare'a-re'a èèna ètu aj'u palolo-palèbha?’ Te Nèngu ne, cee?”[✠]

³⁵ Hèia Yesus dhaa, na, “Nèbhu heka saraa Ja'a, d'elo heka miu. De lod'o Ja'a dènge miu era, miu hud'i mamuri mola ku, sèna ka bhabhelu-katub'a baku hutu nare saraa dhu ètu d'ara miu. Te dhèu dhu kako ètu d'ara maroga, ne'a boe la'e asa mia.

✠ **12:34** Lii Sod'a Koa-Kio 110:4, Yesaya 9:6, Yeskial 37:25, Daniel 7:14

³⁶ Lod'o saraa Ja'a ne era, miu hud'i parcaya ku Ja'a, sèna ka miu j'aj'i mi dhèu dhu mamuri ètu d'ara saraa, ho me'a, na, miu neo lami mia.”

Ropa Yesus padhai lii nare, hèia la'e tèke eele dhèu se'e, sèna ka Nèngu mesa-mesa na.

Dhèu Yahudi ro'o boe parcaya Lamatua Yesus

³⁷ Masi ka Yesus tao le tadha malaa ae-ae ètu madha dhèu ae, te ngaa ro'o boe parcaya Ne.

³⁸ Ne'e ne palèke dènge lii Yesaya, ca dhèu nèti lii padhai Lamatua, dhu suri peka na,
“Lamatua! Abhu boe dhèu dhu parcaya lii padhai ji'i!

Te masi ka Lamatua pad'elo le koasa,
te ngaa dhèu sèra ladhe rèdhi boe ngaa-
ngaa!”[☆]

³⁹ Nèti èèna ka, limuri ne dhèu Yahudi cahag'e parcaya boe Lamatua, lèke sèmi dhu Yesaya suri tèke ètu era leo d'ara sasuri na, peka na,

⁴⁰ “Ama Lamatua pabèdhu le d'ara ra,
sèna ka baku rèdhi ngaa-ngaa.

Na soro tèke d'ara ra adhu sèmi hadhu,
sèna ka baku re'a mèu.

Soro tèke si sèmi èèna,
sèna ka baku ra lèpa tenge Ja'a,
aa Ja'a tao boe pabe'a si.”[☆]

⁴¹ Yesaya peka sèmi ne'e, lula nèdhi le dadedha Yesus, ka na lole mema lula-nèti Yesus ne.

⁴² Masi ka sèmi èèna, te ngaa abhu kahèi dhèu ae dhu parcaya Yesus. Mesa boe dhèu biasa di, te abhu kahèi ama-ama dhèu Yahudi dhu parcaya Ne. Te ngaa rèngu mangaku boe Yesus

[☆] 12:38 Yesaya 53:1 [☆] 12:40 Yesaya 6:10

ètu madha dhèu ae, lula ra madha'u, mage dhèu Parisi babège eele si nèti d'ara èmu sabaj'a ra.

⁴³ Ama-ama Yahudi se pusi-pahae boe ho Lamatua koa si, lula rèngu d'èi risi abhu koa-kad'iri nèti dhèu rai-haha.

Lii Holo-Nori Lamatua Yesus pad'elo tatao dhèu

⁴⁴ Ka Yesus padhai lii dènge lii mèdhu, aku Nèngu na, “Dhèu dhu parcaya Ja'a, nèngu parcaya boe Ja'a mesa ku, te ngaa nèngu parcaya kahèi Dhèu dhu pua Ja'a mai.

⁴⁵ Te dhèu dhu ladhe nèdhi Ja'a, na, nèngu ladhe nèdhi kahèi Dhèu dhu pua-paleha Ja'a.

⁴⁶ Ja'a mai sèna ka j'aj'i nuka sèmi saraa ètu rai-haha ne. Ho hud'i laa dhèu aa'i-aa'i dhu parcaya Ja'a mamuri boe ètu d'ara maroga.

⁴⁷ Ladhe abhu dhèu dhu nanene Lii Holo-Nori Ja'a, te ngaa madhutu boe, na, Ja'a pama'ète boe hahuku na. Te mamai Ja'a asa rai-haha ne, neo boe pama'ète hahuku dhèu, te ngaa Ja'a neo patabuli si nèti koasa sasala-sasigo ra.

⁴⁸ Te ngaa dhèu aa'i-aa'i dhu tule eele Ja'a, aa d'èi boe sèmi Lii Holo-Nori Ja'a, pe na paraga dènge hakim. Te d'ai èle rai-haha ne, Lii Holo-Nori dhu Ja'a lole kèdhi sèra, ka dhu pama'ète hahuku mi dedha rèngu èci-èci.

⁴⁹ Lula Ja'a dhae padhai lii kèdhi mèka pake kolongara Ja'a mesa ku. Te ngaa Ja'a padhai lii kèti kolongara Ama Ku ètu sorga. Te Nèngu ka dhu pua Ja'a. Aa Nèngu ka dhu paredha Ja'a, sèna ka Ja'a padhai lii ngaa.

⁵⁰ Ja'a ke'a kahèi, na, lii paredha Na hia mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe. Nèti èna

ka, lii padhai Ja'a madhutu mola-mola ngaa dhu
Ama Ku pua Ja'a padhai lii."

13

Lamatua Yesus rase haga ana madhutu Na

¹ Lod'o kalela Paska dhae d'ai mèka, Yesus ne'a le, na, d'ai le lod'o ho Nèngu tèke eele rai-haha ne, aa la'e hari asa Ama Na ètu sorga. Nèngu sue titu kèna dhèu unu Na ètu rai-haha ne, toke Na saraka mamuri Na kateme aae hia mi rèngu.

² Lod'o èèna, dhèu aae nidhu dadugu-rariu le Yudas, ana Simon Iskariot, sèna ka pahie eele Yesus. Ka Yudas dhu pama'ète le, sèna ka ad'u-ue madha j'ara èèna, ropa Yesus si madhèdi ra'arinu ètu d'ara kalela Paska.

³ Yesus ne'a mema le, na, Ama Lamatua pua-paleha Nèngu mai asa rai-haha ne, de nèbhu heka Nèngu lèpa hari la'e asa Ama Lamatua. Aa Nèngu ne'a kahèi, na, Ama Na ètu sorga pangèd'u aa'i le ngaa-ngaa mi Nèngu.

⁴ Hèia Yesus kèd'i nèti mei, ka Na tao eele kodho li'u Na. Nare bèla èci, ho èki mi lalole na.

⁵ Ka Na bhori èi asa d'ara bokor iiki cue. Hèia Na rase haga ana madhutu Na sèra. Ropa Na rase pamèu nare haga dhèu èci, Na seka pamango pake bèla dhu pa'èki ètu lalole Na.

⁶ Na rase haga si èci-èci. Ropa d'ai Simon Petrus, ka Simon Petrus karèi, aku nèngu na, "Ama neo rase haga ja'a kahèi, do?"

⁷ Yesus dhaa, peka na, "Deo ne'e ne, èu dhae me'a mèka ngaa dhu Ja'a tao ne. Te ngaa nèbhu-nèbhu, èu heka me'a kèna."

⁸ Te ngaa Petrus pasisu, aku nèngu na, “Ama baku tao sèmi èèna! Ja'a ko'o boe Ama rase haga ja'a.”

Hèia Yesus peka na, “Ladhe Ja'a rase pamèu boe haga èu, na, èu bisa boe pa'èki dènge Ja'a.”

⁹ Ka Simon Petrus dhaa, aku nèngu na, “Ladhe sèmi èèna, mesa boe haga di. Te ngaa Ama rase kacui-aa dènge kètu ja'a kahèi!”

¹⁰ Hèia Yesus lii dènge ne, aku Nèngu na, “Dhèu dhu diu le èi, parluu dhoka rase haga di. Te ngi'u na mèu le. Mema tare'a d'ara miu mèu le, te ngaa miu aa'i mi boe.”

¹¹ (Yesus peka sèmi ne'e, lula ne'a le cee ka dhu neo pahie Ne. Nèti èèna ka, Na peka na, “Miu aa'i mi boe dhu mèu.”)

¹² Ropa Yesus pamèu nare haga si, hèia Na silu hari kodho Na, ka madhèdi hari asa mei. Ka Na karèi ana madhutu Na, aku Nèngu na, “Tasamia? Ropa Ja'a rase haga miu, miu me'a sasoa nèti dhu Ja'a tao ne, do aad'o?”

¹³ Miu tema paroa Ja'a ne, ‘Ama Mese’ aa ‘Lamatua’. Èèna lèke kèna, lula mema hud'i sèmi èèna ku.

¹⁴ Te ngaa ladhe Mese dènge Lamatua miu ne, rase le haga miu nuka sèmi ana pua-paleha sa, na, tasamia hari dènge miu? Miu hud'i lalau-lalo'o isi-aanga mi èci dènge èci; conto nuka: miu hud'i èci dènge èci rase haga mi.

¹⁵ Te Ja'a tao le j'ara ne, sèna ka miu madhutu. Ladhe Ja'a tao tasamia, na, miu hud'i tao sèmi èèna kahèi.✧

16 Ja'a peka tare'a-re'a dènge miu. Ca dhèu ènu bisa boe risi nèti lamatua na. Aa ca dhèu pajuu-paleha bisa boe risi nèti dhèu dhu pua nèngu.✧

17 Lula miu dhu me'a le j'ara se'e, miu oto ladhe miu tao madhutu.

18 Ja'a padhai lii boe lula-nèti miu aa'i-aa'i mi. Ja'a tadhe mèu dhèu dhu Ja'a hag'e kore. Masi ka sèmi èèna, te ngaa j'ara ne hud'i j'aj'i ku, sama sèmi dhu suri tèke ètu d'ara Sasuri Mola-Mèci Ama Lamatua, na, 'Dhèu dhu madhèdi na'a-ninu pa'èci dènge Ja'a, soro kabodho mi Ja'a le.'✧

19 Ja'a peka mema dènge miu, ho ladhe abhu dhèu dhu la'e tèke eele Ja'a, na, miu bisa percaya kèna, na, Ja'a ne, Kristus.

20 Ja'a peka dènge miu tare'a-re'a kèna, dhèu cee dhu bhoke d'ara na ho sèmi nare dhèu dhu Ja'a pua, na, nèngu kahèi sèmi nare Ja'a. Aa cee ka dhu sèmi nare Ja'a dènge be'a, na, nèngu sèmi nare kahèi Dhèu dhu pua-paleha Ja'a."✧

Lamatua Yesus peka mema, na, bèli-camèd'a abhu dhèu dhu pahie eele Ne

(Mateos 26:20-25, Markus 14:17-21, Lukas 22:21-23)

21 Yesus padhai lii nare sèmi èèna, hèia d'ara Na mulai susa. Ka Na lii, aku Nèngu na, "Dhu Ja'a peka ne, lèke tare'a. Ca dhèu nèti miu, èèna na pahie eele Ja'a."

22 Ropa tadèngi sèmi èèna, hèia ana-ana madhutu Na palaladha èci dènge èci, te rèngu malaa. Re'a boe na, cee ka dhu Nèngu peka.

✧ **13:16** Mateos 10:24, Lukas 6:40, Yohanis 15:20 ✧ **13:18** Lii Sod'a Koa-Kio 41:10 ✧ **13:20** Mateos 10:40, Markus 9:37, Lukas 9:48, 10:16

23 Ètu era ne'e abhu ca dhèu dhu Yesus sue (nuka ja'a, Yohanis dhu suri sasuri ne).^{*} Ja'a dhu madhèdi ètu baboa Yesus.

24 Hèia Simon Petrus pangètu kètu, ho ja'a karèi Yesus, cee ka dhu Na peka èèna.

25 Ka ja'a eso padètu dènge Yesus, ho karèi Ne, “Dhèu dhu Ama peka ne, cee?”

26 Hèia Yesus dhaa, peka na, “Sèmi ne'e. Ja'a neo kore roti ca'èta, ho cèb'u asa d'ara mago ne. Èèna na Ja'a hia mi dhèu dhu Ja'a peka deo na.” Ka Yesus cèb'u nare roti ne asa d'ara mago, hèia Na j'ole asa Yudas, ana Simon Iskariot.

27 Ropa sèmi nare roti ne, hèia dhèu aae nidhu maso asa d'ara Yudas. Ka Yesus peka dènge ne, “Èu neo tao ngaa, na, tao ka lai-lai. Pamata ia ka.”

28 Te ngaa dhèu leo dhu madhèdi ètu sèra re'a rare boe, nga tao ka Yesus padhai lii sèmi èèna.

29 Lula Yudas dhu tèke doi-dhari, ka abhu dhu pangee, na, Yesus pua Yudas, peka na, “Lamu hèli ngaa dhu èdhi parluu, sèna ka tao pesta Paska.” Aa abhu kahèi dhu pangee, na, Yesus pua Yudas, “Lamu hia doi d'ai ciki sa, mi dhèu unu boe ngaa-ngaa sèra.”

30 Ropa Yudas sèmi nare roti ne, hèia la'e dènge ka. Lod'o nèngu kalua èèna, dhu mèda le.

Lii paredha dhu hiu

31 Ropa Yudas la'e, hèia Yesus padhai lii, aku Nèngu na, “Ja'a ne, Dhèu Rai-haha Tare'a-re'a.

^{*} **13:23** Madhutu tradisi gereja dènge a'abhu dhèu d'èlu-mèu sèra, na, 'ana madhutu dhu Yesus sue' èèna, nuka Yohanis.

D'ai lod'o kèna, ho Ama Lamatua ded'e Ja'a padedha-dedha. Aa nèti j'ara ne'e, dhèu rèdhi dadedha Ama Lamatua kahèi.

³² Lula Ja'a pa'èki dènge Ama Lamatua, aa pad'elo dadedha Na, nèti èèna ka Na ded'e padedha-dedha Ja'a. Na pamata heka.

³³ Ana aa'i-aa'i! Masi ka Ja'a sue miu titu kèna, te ngaa nèbhu heka Ja'a pa'ana-lalu eele miu. Èèna na miu patangi-tenge Ja'a, te ngaa mèdhi boe. Lii dhu Ja'a peka dènge miu ne, èci èèna ka dènge dhu Ja'a lole dènge ama dhèu Yahudi sèra, na, 'Ja'a laku asa era èci dhu miu bisa mèka madhutu.'[☆]

³⁴ Ja'a hia miu lii paredha hiu èci, nuka: *miu hud'i pasue ku èci dènge èci, sama sèmi Ja'a sue miu*. De miu hud'i pasue ku èci dènge èci kahèi.[☆]

³⁵ Ladhe miu pasue sèmi èèna, dhèu aa'i-aa'i bisa re'a, na, miu se, ana madhutu Ja'a."

Lamatua Yesus peka tèke, na, Petrus èèna na pasili Nèngu

(Mateos 26:31-35, Markus 14:27-31, Lukas 22:31-34)

³⁶ Ka Simon Petrus karèi, peka na, "Te Ama neo lamu mia?"

Hèia Yesus b'ala, aku Nèngu na, "Ja'a laku asa era èci dhu èu bisa mèka lamu. Te ngaa lod'o limuri ku, heka èu lamu kèna."

³⁷ Petrus karèi hari, peka na, "Ama! Nga tao ka ja'a bisa mèka laku hèi? Te ja'a dhu pa'èra iisi le ho madhe pala Ama!"

[☆] **13:33** Yohanis 7:34, 8:22-23 [☆] **13:34** Yohanis 15:12, 17, 1 Yohanis 3:23, 2 Yohanis 5

³⁸ Yesus dhaa, peka na, “Tare'a, do? Èu neo soro mamuri èu sèna ka madhe pala Ja'a? Dhu lèke ka sèmi ne'e; manu dhae kokotoo mèka, te ngaa èu pasili le tèlu hari, peka na, èu tadhe boe Ja'a.”

14

Abhu boe j'ara leo ho pabe'a dènge Ama; dhodhoka re Yesus di

¹ Yesus padhai lii tabha hari, peka na, “D'ara miu baku susa. Percaya mi Ama Lamatua, aa percaya mi Ja'a kahèi.

² Ètu èmu Ama Ku abhu kama ae-ae. Ladhe era d'ai boe, tatu Ja'a peka le dènge miu. Ne'e ne, Ja'a neo laku sadia tèke era hia miu ètu nèi.

³ Ladhe Ja'a laku aa sadia kore era pea hia miu, pe Ja'a lèpa hari mai kore miu ho lati pea asa nèi. Dènge j'ara ne'e, ladhe Ja'a ètu mia, na, miu ètu èèna kahèi.

⁴ Miu me'a le j'ara asa era dhu Ja'a neo laku.”

⁵ Te ngaa Tomas karèi, peka na, “Ama! Ji'i nge'a boe Ama neo lamu mia. De tasamia ka ji'i nge'a j'ara ho la'a asa nèi?”

⁶ Hèia Yesus dhaa, aku Nèngu na, “Abhu boe j'ara leo dhu bisa nèti dhèu asa Ama ètu sorga. Dhodhoka re Ja'a mesa-mesa ku. Te Ja'a ne ka j'ara asa Ama Lamatua. Ja'a ne ka kapua mamola. Aa Ja'a ne'e ka dhu hia dhèu mamuri dhu lèke.

⁷ Ladhe miu tadhe mèu Ja'a, na, miu tadhe Ama Ku kahèi. De karèi nèti deo ne'e ne, miu tadhe Nèngu le, dènge mèdhi Ne kahèi.”

8 Pelipus manèngi, peka na, “Ama Mese! Pad'elo ku Ama Mu dènge ji'i! Te èèna d'ai le.”

9 Hèia Yesus peka dènge ne, aku Nèngu na, “Pelipus. Ja'a sama-sama dènge miu nèbhu nare sange ne'e, te ngaa miu tadhe iia mèka Ja'a, do? Te dhèu dhu nèdhi le Ja'a, èèna sama sèmi nèngu nèdhi le Ama Ku. De, nga tao ka deo na èu peka na, 'Pad'elo ku Ama Mu dènge ji'i'?”

10 Tasamia kèna? Lod'o Ja'a peka na, Ja'a pa'èki dènge Ama, aa Ama pa'èki dènge Ja'a, èu parcaya Ja'a, do aad'o? Lii padhai dhu Ja'a peka dènge miu sèra, mai boe nèti Ja'a mesa ku, te ngaa mai nèti Ama Ku. Aa Na pake Ja'a sèna ka sab'a taruu sasab'a-la'a Na.

11 Parcaya la mi Ja'a ropa Ja'a peka na, Ja'a dhu pa'èki dènge Ama Ku, aa Nèngu pa'èki dènge Ja'a kahèi. Te ngaa ladhe miu bisa boe parcaya sèmi èèna, na, parcaya la Ja'a, lula miu mèdhi le j'ara-j'ara dhu Ja'a tao.

12 Lii padhai Ja'a se, lèke! Te dhèu dhu parcaya Ja'a, èèna na nèngu bisa tao j'ara dhu Ja'a tao kahèi. Te ngaa, lula Ja'a laku asa Ama Ku, ka ngaa dhu dhèu tao sèra, kapai risi nèti dhu Ja'a tao.

13 Miu dhu pa'èki dènge Ja'a, unu hak pake kolongara Ja'a. De ladhe miu sabaj'a sad'i manèngi ngaa èèna ka, pake la kolongara Ja'a,*

* **14:13** Sabaj'a “pake kolongara Ja'a” sasoa na, èdhi sabaj'a madhutu dad'èi Yesus. Èdhi dènge hak ho “pake kolongara Yesus” ladhe èdhi j'aj'i dhèu unu Na, ladhe èdhi mamuri pa'èki taruu dènge Ne, ladhe èdhi nanene Nèngu, dènge parcaya, na, Nèngu madhe ho saku eele sasala-sasigo èdhi. De “pake ngara Yesus” èèna, sama boe dènge sad'i “ale ngara Yesus” di.

pe èèna na Ja'a tao hia miu. Dènge j'ara ne, Ja'a ded'e Ama Ku padedha-dedha, sèna ka hud'i laa dhèu aa'i-aa'i re'a.

¹⁴ Ja'a peka hari ca tèka: miu sabaj'a ho sad'i manèngi ngaa èèna ka, pake kolongara Ja'a, èèna na Ja'a tao hia miu.”

Lamatua Yesus padhadha neo hia mai Roh Ama Lamatua

¹⁵ Yesus peka tabha hari, aku Nèngu na, “Ladhe miu sue Ja'a, na, miu tao madhutu lii paredha Ja'a sèra.

¹⁶⁻¹⁷ Ja'a manèngi Ama Ku, sèna ka, lod'o Ja'a dènge heka miu, na, Nèngu hia miu ca Dhèu Era Sarai-Maena, sèna ka pad'elo j'ara hia miu. Nèngu ne, nuka Roh Lamatua, dhu aj'a-nori miu ngaa dhu lèke. Dhèu cahag'e ètu rai-haha ne ro'o boe sèmi rare Ne, lula rèngu bisa boe ladhe rèdhi Nèngu, aa tadhe boe Nèngu. Te ngaa miu tadhe Ne, lula Na pa'èki dènge miu. Aa Na muri ètu d'ara miu. Èèna na, Nèngu dènge miu taa-taa.

¹⁸ Dènge sèmi èèna, Ja'a tèke eele boe miu mesa mi, nuka sèmi ana lalu-eela. Te ngaa sanèd'e, te bèli-camèd'a Ja'a lèpa hari mai asa miu.

¹⁹ Nèbhu heka, dhèu leo ètu rai-haha ne rèdhi heka Ja'a. Te ngaa miu mèdhi Ja'a. Lula Ja'a mamuri hari, miu abhu mamuri dhu lèke kahèi.

²⁰ Aa ladhe lod'o Ja'a mamuri hari, miu me'a mèu, na, Ja'a pa'èki dènge Ama Ku; miu pa'èki dènge Ja'a; aa Ja'a pa'èki dènge miu kahèi.

²¹ Dhèu dhu sèmi rare, aa tao madhutu lii paredha Ja'a sèra, na, nèngu ka dhu sue Ja'a.

Aa Ama Ku sue kahèi dhèu dhu sue Ja'a. Ja'a sue dhèu èèna kahèi, aa pad'elo iisi Ja'a dènge ne.”

²² Ètu era ne, abhu dhèu èci, ngara na Yudas. Nèngu ne, Yudas Iskariot boe. Ropa na tadèngi lii padhai Yesus, hèia na karèi, aku nèngu na, “Ama neo pad'elo iisi mi ji'i. Te ngaa tasamia ka Ama pad'elo boe iisi mi dhèu leo ètu rai-haha ne?”

²³ Yesus dhaa, na, “Sèmi ne'e. Dhèu dhu sue Ja'a, nuka dhèu dhu tao madhutu Lii Holo-Nori Ja'a. Ama Ku sue nèngu kahèi. Ka Ja'a dènge Ama Ku mamuri d'ara èci dènge ne.

²⁴ Te ngaa dhèu dhu sue boe Ja'a, nèngu madhutu boe Lii Holo-Nori Ja'a kahèi. Aa'i-aa'i dhu miu tadèngi nèti Ja'a, mai boe nèti Ja'a, te ngaa mai nèti Ama Ku dhu pua Ja'a.

²⁵ Ne'e ne Ja'a bera-bera dènge miu era. Nèti èèna ka, Ja'a peka tèke j'ara se'e dènge miu.

²⁶ Te ngaa èèna na, Ama Ku pua mai ca Dhèu Era Sarai-Maena, nuka Roh Mola-Mèci Na. Roh ne'e ka dhu gati Ja'a ètu rai-haha ne. Sasab'a Na, nuka: aj'a-nori miu madha j'ara aa'i-aa'i ra, dènge pasanèd'e miu j'ara-j'ara dhu Ja'a padhue-padhai le dènge miu.

²⁷ Pe, ladhe d'ai lod'o Ja'a laku, Ja'a tao d'ara miu ho mamuri padame dènge mera-milu. Dhoka Ja'a mesa ku dhu bisa tao d'ara mera-milu sèmi èèna. Aa'i-aa'i dhu ètu rai-haha ne bisa boe tao rare d'ara miu mera-milu sèmi èèna. De miu baku susa, aa baku madha'u.

²⁸ Miu tadèngi mèdhi le, dhu Ja'a peka dènge miu, na, ‘Ja'a tèke eele miu, te ngaa èèna na mai hari.’ D'ara miu baku susa. Te ladhe miu sue

Ja'a, na, d'ara miu karej'e-karae, lula Ja'a laku asa Ama Ku. Ama Ku kapai risi nèti Ja'a ne.

²⁹ Sanèd'e, te Ja'a dhu peka mema le dènge miu. Dènge j'ara ne'e, ladhe j'ara se j'aj'i ku, na, miu bisa percaya Ja'a.

³⁰ Nèbhu heka, Ja'a padhai lii heka dènge miu. Te dhèu aae nidhu dhu mai le. Nèngu nèd'u paredha ètu rai-haha ne, te ngaa koasa na lèke boe Ja'a.

³¹ Masi ka nidhu ne mai, te ngaa Ja'a sab'a taruu madhutu paredha Ama Ku. Ne'e ne ka dhu pad'elo dènge dhèu ètu rai-haha ne, na, Ja'a sue Ama Ku titu kèna.

De mai lati ka!"

15

Lamatua Yesus sama sèmi aj'u anggor

¹ Yesus padhai lii, peka na, "Nanene! Miu dhu pa'èki dènge Ja'a. Ja'a ne sama sèmi aj'u anggor ca kapua. Te ngaa Ja'a ne, aj'u anggor dhu lèke!*" Aa Ama Ku nuka sèmi dhèu sab'a oka.

² De ladhe dhèu peka na, nèngu dhu pa'èki dènge Ja'a, te ngaa sab'a boe ngaa-ngaa, Ama Ku core eele ne, sama sèmi dhèu sab'a oka dhu pare eele aa'i dadana dhu hua boe. Te ngaa dhèu dhu

* **15:1** Ètu d'ara Sasuri *Lii Pajaji Uru Tèka*, dhèu dhu suri sèra d'èi pasoro suku Isra'el dènge aj'u anggor ca kapua, do, oka anggor èci. (Ladhe Sasuri *Lii Sod'a Koa-Kio* 80:8-16; *Yesaya* 5:1-7; *Yermia* 2:21; *Yeskial* 15:1-8, 19:10-14; *Hosea* 10:1; dènge sasuri dhu leo kahèi.) Te ngaa suku-suku Isra'el piku eele nèti j'ara Lamatua dhu lèke. Nèti èèna ka, ètu ne'e Yesus pakasame iisi Na dènge 'aj'u anggor dhu lèke', lula Nèngu sero eele boe j'ara Lamatua.

pa'èki pa'èra dènge Ja'a, Ama Ku pamèu kaj'alu ètu d'ara dhèu èèna, nuka sèmi dhèu sab'a oka poro pabab'a dadana, sèna ka hua na asa ae.

³ Lii Holo-Nori Ja'a se'e, bisa le pamèu d'ara miu, èci èèna ka dènge dhèu sab'a oka dhu pamèu dadana anggor.

⁴ Miu hud'i pa'èki taruu ku dènge Ja'a, sama sèmi Ja'a pa'èki dènge miu. Te dadana dhu pare eele le nèti laa na, bisa boe hua. Sèmi èèna kahèi dènge miu. Miu bisa boe tao ngaa èci sa dhu be'a, ladhe miu pa'èki taruu boe dènge Ja'a.

⁵ Ja'a sama sèmi aj'u anggor ca kapua. Miu nuka sèmi dadana nèngu. De dhèu dhu pa'èki taruu dènge Ja'a, aa Ja'a pa'èki dènge nèngu kahèi, na, nèngu èci èèna ka dènge dadana dhu hua ae-ae. Te, ladhe miu pa'èki taruu boe dènge Ja'a, miu bisa boe tao ngaa-ngaa dhu be'a.

⁶ Dhèu dhu pa'èki boe taruu dènge Ja'a, nèngu cakaraa dadana èci dhu guna heka. Dadana sèmi èèna, dhèu poro eele, sèna ka pamango eele ne. Hèia pakaboko ho core asa d'ara ai, tunu pakèpu si.

⁷ Te ngaa ladhe miu pa'èki pa'èra-èra dènge Ja'a taruu, aa Lii Holo-Nori Ja'a pea taruu ètu d'ara miu, na, ngaa dhu miu manèngi mi Ama Lamatua, Na tao hia miu.

⁸ Ladhe miu tao j'ara dhu be'a ae-ae, sama sèmi dadana èci dhu hua ae-ae, èèna ka dhu ded'e padedha-dedha Ama Lamatua. Dènge j'ara ne'e, miu pad'elo kahèi, na, miu ana madhutu Ja'a.

⁹ Sèmi mia Ama sue Ja'a, sèmi èèna kahèi Ja'a sue miu. Miu hud'i pa'èki ku pa'èra-èra dènge

Ja'a, sèna ka Ja'a bisa pad'elo dènge miu sasue Ja'a.

¹⁰ Ladhe miu tao madhutu lii paredha Ja'a sèra, na, miu pa'èki taruu dènge Ja'a, hèia Ja'a bisa pad'elo sasue Ja'a mi dedha miu. Èèna nuka sèmi Ja'a tao madhutu lii paredha Ama Ku, hèia Na pad'elo sasue Na taruu mi dedha Ja'a.

¹¹ Karèi nèti uru ka, Ja'a peka dènge miu j'ara se aa'i-aa'i ra, sèna ka d'ara miu karej'e-karae, sama sèmi d'ara Ja'a. Te madhutu dad'èi Ja'a, d'ara miu hud'i karej'e dhu dènge boe too-lane!

¹² Lii paredha Ja'a sèmi ne'e ka: miu hud'i pasue ku èci dènge èci, sama sèmi Ja'a sue miu.✧

¹³ Ladhe dhèu èci sadia madhe sèna ka angalai na bisa mamuri, nèngu tatu sue tare'a-re'a angalai na. Abhu boe sasue dhu risi eele hari sèmi èèna.

¹⁴ Ladhe miu madhutu paredha Ja'a taruu, miu j'aj'i angalai Ja'a.

¹⁵ Ja'a paroa heka miu, na, 'ana pua-paleha' Ja'a. Te ana pua-paleha èci, ne'a iia boe dad'èi lamatua na. Te ngaa Ja'a paroa miu, na, 'angalai' Ja'a, lula Ja'a bhoke patalele le aa'i-aa'i dhu Ama Ku peka le dènge Ja'a.

¹⁶ Miu pili boe Ja'a. Te ngaa Ja'a ka dhu pili kore aa ded'e miu ho pakako sasab'a ne. De miu hud'i lami tao j'ara be'a ae-ae dhu taha nare nèbhu. Èèna nuka sèmi aj'u anggor ca kapua dhu hua na be'a taruu. Ladhe miu tao ka sèmi èèna, na, ngaa dhu miu manèngi mi Ama Ku, tatu Na tao hia miu.

✧ 15:12 Yohanis 13:34, 15:17, 1 Yohanis 3:23, 2 Yohanis 5

17 De dhu Ja'a paredha miu sèmi ne'e ka: miu hud'i pasue ku èci dènge èci."

Dhèu rai-haha d'èi boe dhèu unu Lamatua Yesus

18 Yesus lii tabha hari, na, "Ladhe dhèu ètu rai-haha ne d'èi boe miu, na, sanèd'e, te karèi nèti uru ka rèngu d'èi boe Ja'a.

19 Ladhe miu sama sèmi dhèu leo ètu rai-haha ne, tatu ra sue miu. Te ngaa miu sama boe dènge rèngu. Te Ja'a dhu hag'e kore le miu, sèna ka cèri eele miu nèti rèngu. Nèti èèna ka rèngu d'èi boe miu.

20 Baku bhèlu dhu Ja'a peka kore le dènge miu, na, 'Ca dhèu ana pua-paleha risi boe nèti lamatua na.' De ladhe rèngu paj'èra Ja'a, tatu ra paj'èra miu kahèi. Ladhe rèngu nanene ka Lii Holo-Nori Ja'a, na, rèngu nanene miu kahèi.*

21 Èèna na ra paj'èra miu, lula miu dhu pa'èki dènge Ja'a. Te rèngu tadhe boe Nèngu dhu pua Ja'a kahèi.

22 Ladhe Ja'a dhae padhai lii kèdhi mèka dènge rèngu, aa pad'elo j'ara mamuri dhu lèke mi rèngu, na, ra pangee taruu, na, rèngu dènge boe sala ngaa-ngaa. Te ngaa Ja'a mai le, aa padhai dènge rèngu sèmi èèna. De ladhe rèngu tao sala, na, rèngu abhu boe j'ara ho peka na, 'Wee! Ji'i se nge'a boe, na, dhu ji'i tao sèra, sala.'

23 Dhèu dhu d'èi boe Ja'a, nèngu d'èi boe Ama Ku kahèi.

24 Ja'a tao kèdhi le tadha malaa rupa-rupa ètu katanga madha ra, dhu dhèu leo tao rèdhi mèka.

* 15:20 Mateos 10:24, Lukas 6:40, Yohanis 13:16

Ladhe Ja'a tao boe j'ara sèra sa, rèngu sala boe kahèi ladhe ro'o boe sèmi rare Ja'a. Aa te ngaa rèngu dhu rèdhi le tadha malaa dhu Ja'a tao sèra. Masi ka sèmi èèna, te ngaa rèngu d'èi boe Ja'a, aa d'èi boe Ama Ku ètu sorga kahèi.

²⁵ Te ngaa j'ara se'e se dhu j'aj'i le, sèna ka madhutu ngaa dhu suri tèke ètu d'ara Atora Ama Lamatua, dhu peka na, 'Rèngu d'èi boe Ja'a. Aa te ngaa nanasa rèngu se'e dènge boe kolo-kapua. ✧

²⁶ Te ngaa Dhèu Era Sarai-Maena èèna neo mai. Nèngu èèna, nuka Roh dhu tao miu me'a mèu ngaa dhu lèke. Na mai nèti Ama Ku. Ladhe Ja'a laku le asa Ama Ku, pe Ja'a hia Roh Na mai asa miu. Na lole dènge miu lula-nèti Ja'a.

²⁷ Èèna na miu peka dènge dhèu lula-nèti Ja'a kahèi, lula miu bera-bera dènge Ja'a karèi nèti uru j'ara ka.

16

¹ Ja'a peka le j'ara se'e dènge miu, sèna ka miu baku pakaj'èu nèti Ja'a.

² Èèna na dhèu Yahudi sèra babège eele miu nèti d'ara èmu sabaj'a ra. Mesa boe j'ara ne'e di, te bèli-camèd'a d'ai lod'o na, ladhe dhèu pamadhe miu, ra pangee, na, rèngu tao j'ara dhu lèke hia Ama Lamatua.

³ Rèngu tao miu sèmi èèna, lula rèngu tadhe iia boe Ja'a. Aa rèngu tadhe boe Ama Ku kahèi.

⁴ Te ngaa Ja'a peka le j'ara se'e dènge miu, sèna ka lèpa lod'o limuri ladhe j'aj'i, miu bisa sanèd'e,

✧ 15:25 Lii Sod'a Koa-Kio 35:19, 69:5

na, Ja'a dhu peka mema le. Te ngaa Ja'a peka uuru mèka dènge miu, lula Ja'a bera-bera dènge miu era.”

Sasab'a-la'a Roh Lamatua

⁵ Yesus aj'a tabha hari, peka na, “Limuri ne, Ja'a neo lèpa asa Nèngu dhu pua Ja'a mai asa rai-haha ne. Te ngaa abhu boe nèti miu ca dhèu sa dhu karèi, na, ‘Ama neo lamu mia?’

⁶ Lula Ja'a dhu peka le dènge miu, nèti èèna ka d'ara miu susa.

⁷ Te ngaa, ngaa dhu Ja'a peka dènge miu ne, lèke tare'a. Ladhe Ja'a laku, na, miu abhu babe'a na. Te ladhe Ja'a laku boe, Dhèu Era Sarai-Maena èèna mai boe pad'elo j'ara hia miu. Te ngaa ladhe Ja'a laku, na, Ja'a hia Ne mai dènge miu.

⁸ Pe ladhe Na mai, Na bhoke ngangee dhèu ètu rai-haha ne, ka re'a, na, d'ara dènge tatao ra, sala. Na pamako si, sèna ka rèngu madhutu j'ara mamuri dhu lèke. Aa Na pasanèd'e rèngu, na, ladhe Lamatua pama'ète lii langu ra, peka na, rèngu se sala, do sala boe.

⁹ Dhèu Era Sarai-Maena èèna pad'elo sasala ra, lula rèngu lèka boe Ja'a.

¹⁰ Nèngu pad'elo j'ara mamuri dhu lèke kahèi. Lula Ja'a lèpa asa Ama Ku, èèna na miu mèdhi heka Ja'a. Nèti èèna ka, Dhèu Era Sarai-Maena ne mai gati Ja'a.

¹¹ Nèngu peka kahèi, na, Ama Lamatua pama'ète lii langu dhèu dènge mola, lula Lamatua dhu pama'ète nare le lii langu dhèu aae nidhu, dhu paredha rai-haha ne.

¹² Abhu j'ara ae era dhu Ja'a neo peka dènge miu, te ngaa ne'e ne miu dhae bisa mèka me'a.

13 Te ngaa ladhe Roh dhu pad'elo j'ara-j'ara dhu lèke èèna mai ka, Nèngu pad'elo j'ara sèna ka miu bisa me'a j'ara aa'i-aa'i dhu lèke. Nèngu padhai lii boe nèti d'ara Na mesa, te ngaa aa'i-aa'i dhu Na tadèngi sèra mai nèti Ama Ku. Nèngu neo peka dènge miu kahèi, ngaa dhu bèli-camèd'a j'aj'i.

14 Nèngu neo ded'e Ja'a padedha-dedha, lula Na neo bhoke patalele aa'i hia miu, j'ara dhu lèke lula-nèti Ja'a.

15 Aa'i-aa'i dhu unu Ama Ku, unu Ja'a kahèi. Nèti èèna ka, Ja'a peka deo na, Roh Lamatua èèna na bhoke patalele aa'i mèu-mèu j'ara dhu lèke lula-nèti Ja'a, aa pad'elo dènge miu.”

D'ara miu hud'i susa uru ku, heka abhu karej'e kèna

16 Yesus tuhu hari lii padhai, peka na, “Nèbhu heka, miu mèdhi heka Ja'a. Te ngaa nèbhu boe kahèi, miu mèdhi hari Ja'a.”

17 Ka ana madhutu Na cahag'e papeka èci dènge èci, aku rèngu na, “A'abhu Ama èèna, ngaa kèna? Ka peka na, ‘Nèbhu heka, miu mèdhi heka Ja'a. Te ngaa nèbhu boe kahèi, miu mèdhi hari Ja'a.’ Aa, nga tao ka Na padhai lii, na, ‘Lula Ja'a neo laku asa Ama Ku?’”

18 Hèia ra pakarèi, peka na, “A'abhu Na ngaa, dhu peka na, ‘nèbhu heka’? Èdhi te'a boe sasoa na.”

19 Te ngaa Yesus dhu ne'a rèngu neo karèi Ne ca j'ara. Hèia Na karèi, aku Nèngu na, “Deo na Ja'a peka na, ‘Nèbhu heka, miu mèdhi heka Ja'a.

Te ngaa nèbhhu boe, miu mèdhi hari Ja'a kahèi.'
Miu pakarèi sèmi èèna, si?

²⁰ Be'a kahèi, ladhe miu neo me'a sèmi èèna. Ja'a neo peka dènge miu kahèi sèmi ne'e: èèna na miu tangi dènge d'ara susa, te ngaa dhèu leo ètu rai-haha ne karej'e-karae. Masi ka d'ara miu susa, te ngaa èèna na d'ara miu karej'e-karae hari.

²¹ J'ara ne sama sèmi bhèni ca dhèu kabake pèd'a d'ai lod'o neo nara iisi. D'ara na rasa bia, lula d'ai lod'o j'aj'èra na kèna. Te ngaa ladhe nara iisi nare, na, j'aj'èra na ele. Te d'ara na karej'e, lula abhu dhèu hiu èci dhu mai asa rai-haha.

²² Sèmi èèna kahèi dènge miu. Ne'e ne miu tangi dènge d'ara susa. Te ngaa nèbhhu-nèbhhu Ja'a mai paraga hari dènge miu, ka d'ara miu j'aj'i hari karej'e-karae. Aa ladhe j'ara ne j'aj'i, abhu boe ca dhèu sa dhu bisa bhabhae rare d'ara karae miu.

²³ Aa ladhe j'ara sèmi sèra j'aj'i, miu pakarèi heka ngaa-ngaa dènge Ja'a. Tare'a! Ja'a peka hari dènge miu kèna, na, sad'i miu manèngi ngaa èèna ka nèti Ama Ku, pake kolongara Ja'a, èèna na Nèngu tao sèmi èèna hia miu.*

²⁴ Toke d'ai sange ne'e, miu dhae manèngi mèka ngaa-ngaa pake kolongara Ja'a. De

* **16:23** Sabaj'a "pake kolongara Ja'a" sasoa na, èdhi sabaj'a madhutu dad'èi Yesus. Èdhi dènge hak ho "pake kolongara Yesus" ladhe èdhi j'aj'i dhèu unu Na, ladhe èdhi mamuri pa'èki taruu dènge Ne, ladhe èdhi nanene Nèngu, dènge parcaya, na, Nèngu madhe ho saku eele sasala-sasigo èdhi. De "pake ngara Yesus" èèna, sama boe dènge sad'i "ale ngara Yesus" di.

manèngi la, sèna ka miu abhu. Dènge j'ara ne, d'ara miu bisa karej'e tare'a-re'a."

Lamatua Yesus segi aa'i le koasa ètu rai-haha ne

²⁵ Yesus padhai lii tabha hari, peka na, "Toke d'ai sange ne'e, Ja'a tema aj'a-nori miu pake lii pakasame. Te ngaa bèli-camèd'a d'ai lod'o na, Ja'a aj'a miu pake heka lii pakasame. Te Ja'a neo peka mola-mola lula-nèti Ama Ku.

²⁶ Ladhe lod'o èèna d'ai, na, miu mesa mi dhu sabaj'a ho manèngi mi Ama Ku pake kolongara Ja'a. Baku dhoka Ja'a mesa Ku di dhu sabaj'a hia miu.

²⁷ Te Ama Ku sue miu, lula miu sue Ja'a. Aa miu me'a mèu, na, Ama Lamatua ka dhu pua Ja'a.

²⁸ Uru èèna, Ja'a tèke eele Ama Ku, ho mai pea taha ètu rai-haha ne. Te ngaa limuri ne, Ja'a neo tèke eele rai-haha ne, ho laku pea pa'èci hari dènge Ne."

²⁹ Tadèngi rare sèmi ne'e, hèia ana madhutu Yesus se lii, aku rèngu na, "De ne'e ne, Ama padhai lii mola-mola kèna, aa aj'a-nori pake heka lii pakasame.

³⁰ Ji'i nge'a, na, Ama dhu me'a aa'i mèu j'ara-j'ara. Dhèu parluu heka sèku Ama dènge karèi ngaa-ngaa, lula Ama dhu me'a uru le ngaa dhu ra neo karèi, aa lii dhaa na tasa mera mia. J'ara ne peka dènge ji'i, na, Ama mai nèti Ama Lamatua."

³¹ Hèia Yesus karèi, aku Nèngu na, "Tare'a, do? Limuri ne, miu lèka Ja'a, do?

³² Sèmi ne'e. Nèbhu boe, mulai ciki-diki ne, miu aa'i-aa'i mi rai paceb'a. Ca dhèu-dhèu ka rai

tèke eele Ja'a mesa-mesa ku, ho la'e lu'u. Masi ka sèmi èèna, Ja'a mesa ku boe, lula Ama Ku bera-bera dènge Ja'a.

³³ Ja'a peka tèke le j'ara se dènge miu, sèna ka d'ara miu mera-milu, lula miu dhu pa'èki dènge Ja'a. Te bèli-camèd'a dhèu ètu rai-haha ne pasusa dènge paj'èra miu. Te ngaa pa'èra d'ara miu, lula Ja'a segi aa'i le koasa aa'i-aa'i ètu rai-haha ne!"

17

Lamatua Yesus manèngi-mangaj'i hia Nèngu unu Na

¹⁻² Ropa Yesus padhai lii nare, hèia Na ladhe asa dedha-liru, ka sabaj'a, peka na:

"Ama Pasue. Lod'o d'ai kèna ho Ama ded'e Ja'a padedha-dedha. Ja'a ne, Ana Ama. Ama dhu pangèd'u Ja'a hak, sèna ka lalau-lalo'o dhèu aa'i-aa'i ètu rai-haha ne. Ama hia hak ne, sèna ka Ja'a hia mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe mi dhèu aa'i-aa'i dhu Ama pangèd'u mai ho j'aj'i dhèu Ja'a. De ne'e ne, Ja'a manèngi sèna ka Ama ded'e Ja'a padedha-dedha ho pad'elo dadedha Ama.

³ J'ara abhu mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe, sèmi ne'e: dhèu hud'i tadhe Ama Ku, nuka Ama Lamatua dhu lèke. Dhu leo aad'o. Aa rèngu hud'i tadhe ku Ja'a kahèi, nuka Yesus Kristus, dhu Ama pua mai asa rai-haha ne.

⁴ Ja'a pad'elo le dadedha Ama ètu rai-haha ne. Ja'a pa'èle le sasab'a dhu Ama pangèd'u mi Ja'a.

⁵ Uru èèna, lod'o Èdhi paj'aj'i mèka rai-haha ne, Ja'a bera-bera le dènge Ama. Lod'o èèna, dadedha Ja'a èci èèna ka dènge dadedha Ama.

Ne'e ne Ja'a neo lèpa hari asa Ama. De Ja'a manèngi ho Ama ded'e Ja'a padedha-dedha, sèna ka dadedha Ja'a sama sèmi uru èèna.”

Lamatua Yesus sabaj'a hia ana madhutu Na

⁶ Yesus tuhu hari lii sabaj'a, peka na, “Ama hia le dhèu ètu rai-haha ne, j'aj'i dhèu Ja'a. Ja'a aj'a-nori si, ho rèngu tadhe Ama. Rèngu j'aj'i dhèu Ama, hèia Ama pangèd'u si j'aj'i unu Ja'a kahèi. Ka ra tao madhutu Lii Holo-Nori Ama.

⁷ Limuri ne re'a le, na, j'ara aa'i-aa'i dhu Ama pangèd'u mi Ja'a sèra, kapua ra nèti Ama.

⁸ Te Ja'a aj'a kore le rèngu Lii Holo-Nori dhu Ama hia mi Ja'a. Rèngu sèmi rare kahèi Lii Holo-Nori se'e. Re'a kahèi, na, Ja'a mai nèti Ama. Ka ra parcaya, na, Ama ka dhu pua Ja'a mai asa rai-haha ne.

⁹ Ja'a sabaj'a hia rèngu. Ne'e ne, Ja'a sabaj'a boe hia dhèu aa'i-aa'i ètu rai-haha ne. Te ngaa Ja'a sabaj'a hia dhèu-dhèu dhu Ama pangèd'u mi Ja'a, te rèngu se unu Ama.

¹⁰ Te aa'i-aa'i unu Ja'a, sèra sa unu Ama kahèi. Aa aa'i-aa'i unu Ama, sèra sa unu Ja'a kahèi. Ka dhèu unu Ja'a se, dhu ded'e Ja'a padedha-dedha.

¹¹ Ja'a pea boe taruu ètu rai-haha ne, lula nèbhu heka Ja'a lèpa hari asa Ama Ku. Te ngaa dhèu se hud'i pea taruu ètu rai-haha ne. Ama dhu mola-mèci. Ja'a manèngi sèna ka Ama ladhe-leru si pake koasa dhu Ama pangèd'u le mi Ja'a. Ja'a manèngi kahèi ho rèngu pa'èki j'aj'i mi èci, nuka sèmi Ja'a pa'èki j'aj'i mi èci dènge Ama.

¹² Karèi nèti Ja'a ètu rai-haha ne bera-bera dènge rèngu, Ja'a leru si, lula rèngu j'aj'i le dhèu

Ama. Ja'a j'aga aa sanoro si, sèna ka rèngu pa'èki taruu dènge Ama. Abhu boe dhu ele. Dhodhoka Yudas di dhu cèri eele, madhutu ngaa dhu suri ètu d'ara Sasuri Ama Lamatua karèi nèti uru èèna.*

¹³ Limuri ne, Ja'a neo lèpa hari asa Ama. Ja'a peka le j'ara se'e lod'o Ja'a ètu rai-haha ne era. Dènge sèmi ne'e, dhèu unu Ja'a se d'ara rèngu bisa karej'e-karae taruu, sama sèmi d'ara Ja'a.

¹⁴ Ja'a dhu peka-padhai le dènge rèngu Lii Holo-Nori Ama. Dhèu leo ètu rai-haha tèka d'ara dènge dhèu unu Ja'a, lula mamuri dhèu Ja'a, sama boe dènge mamuri rèngu. Ja'a sèmi èèna kahèi, te Ja'a sama boe sèmi dhèu leo ètu rai-haha ne.

¹⁵ Ladhe Ja'a sabaj'a, Ja'a manèngi boe ho Ama more si nèti rai-haha ne. Aad'o! Te ngaa Ja'a manèngi, ho Ama j'aga si, sèna ka ra pakaj'èu nèti bhabhelu.

¹⁶ Rèngu sama boe dènge dhèu leo ètu rai-haha ne, èci èèna ka dènge Ja'a dhu sama boe kahèi dènge dhèu leo ètu rai-haha ne.

¹⁷ Pake ngaa dhu lèke, sèna ka pamèu d'ara ra. Te dhu lèke ka, Lii Holo-Nori Ama.

¹⁸ Ama ka dhu pua Ja'a mai asa rai-haha ne. Ka Ja'a pua-paleha rèngu kahèi sèmi èèna, sèna ka rèngu mamuri pale-lème ètu talora aae dhèu rai-haha.

¹⁹ Ja'a j'aga ngi'u Ja'a ho mola-mèci taruu hia mi Ama. Dènge j'ara ne'e, dhèu unu Ja'a j'aga mamuri ra kahèi sèna ka mola-mèci hia mi Ama. Te Lii Holo-Nori Ama dhu lèke, dhu tao si ho ra saraka mamuri rèngu kateme mi Ama.”

* **17:12** Lii Sod'a Koa-Kio 41:9, Yohanis 13:18

*Lamatua Yesus manèngi-mangaj'i hia dhèu
parcaya aa'i-aa'i*

²⁰ Yesus tuhu hari lii manèngi-mangaj'i Na, aku Nèngu na, “Ja'a sabaj'a, mesa boe hia mi dhèu limuri ne'e di, te ngaa hia rèngu dhu lod'o limuri dhu parcaya Ja'a kahèi, lula lii padhai dhèu se'e.

²¹ Ama, Ja'a manèngi sèna ka rèngu aa'i-aa'i ra bisa pa'èki j'aj'i mi èci, sama sèmi Èdhi pa'èki j'aj'i èci. Ja'a manèngi sèna ka rèngu j'aj'i èci dènge Èdhi, ho hud'i laa dhèu rai-haha ne bisa parcaya, na, Ama ka dhu pua-paleha Ja'a.

²² Ama pad'elo le dadedha Ja'a mi dhèu sèra. Ka Ja'a ded'e le rèngu padedha-dedha sama sèmi Ja'a. Dènge jara ne'e, rèngu pa'èki j'aj'i èci, sama sèmi Èdhi kahèi j'aj'i èci.

²³ Ja'a pa'èki dènge rèngu. Ama kahèi pa'èki dènge Ja'a. Rèngu hud'i pa'èki j'aj'i èci sèmi èèna ku, toke ra mamuri d'ara èci dènge be'a. Te ladhe rèngu mamuri d'ara èci sèmi èèna, dhèu leo ètu rai-haha ne re'a, na, Ama dhu sue si, nuka sèmi Ama sue Ja'a. Dènge j'ara ne, rèngu re'a kahèi, na, Ama ku dhu pua Ja'a.

²⁴ Ama, Ja'a d'èi sèna ka dhèu aa'i-aa'i dhu Ama pangèd'u le mi Ja'a, bera-bera dènge Ja'a. Te Ja'a neo, sèna ka rèngu bisa ladhe rèdhi Ama ded'e Ja'a padedha-dedha. Te Ama sue Ja'a mema-mema le, lod'o Èdhi dhae paj'aj'i mèka rai-haha ne.

²⁵ Ama Pasue dhu d'ara mola. Te ngaa dhèu ètu rai-haha ne tadhe boe Ama. Ja'a tadhe Ama.

Aa dhèu unu Ja'a re'a kahèi, na, Ama ka dhu pua Ja'a mai asa rai-haha ne.

²⁶ Ja'a dhu peka le dènge rèngu, Ama ne, Cee. Aa èèna na Ja'a loe boe peka dènge rèngu sèmi èèna, lula Ja'a d'èi ho rèngu re'a mèu sasue Ama. Te sasue dhu rèngu re'a rèdhi ne'e ne, èci èèna ka dènge sasue Ama mi dedha Ja'a, sèna ka hud'i laa Ja'a pa'èki taruu dènge rèngu.”

18

Ra kèpe Lamatua Yesus

(Mateos 26:47-56, Markus 14:43-50, Lukas 22:47-53)

¹ Ropa Yesus manèngi-mangaj'i nare, hèia la'e palere-lere dènge ana madhutu Na. Lasi asa d'ara oka cue ètu sebhe loko Kidron.

²⁻³ Lod'o èèna, kètu agama Yahudi sèra dènge dhèu-dhèu nèti partei agama Parisi saraka mi Yudas, sordad'u dènge dhèu j'aga pèri-pèri. Te nèngu neo pahie eele Yesus. Yudas ne'a oka ne kahèi, lula Yesus pakaboko dènge ana madhutu Na ètu era ne'e pèri-pèri hari le. Ka Yudas si lasi asa oka ne rèti dènge ob'o, labhu lantera dènge rèka.

⁴ Aa te ngaa Yesus dhu ne'a uru le aa'i-aa'i dhu èèna na j'aj'i. Hèia ara la'e asa madha rèngu, ka Na lii, peka na, “Miu tengge cee?”

⁵ Ka ra b'ala, na, “Ji'i tengge dhèu èci, ngara na Yesus, nèti rae Nasaret.”

Ka Yesus dhaa, aku Nèngu na, “Ja'a ka ne'e.” Lod'o èèna, Yudas dhu titu dènge dhèu se'e. Nèngu ne'e ka dhu pahie Yesus.

⁶ Ropa Yesus peka na, “Ja'a ka ne'e,” hèia dhèu se hari kabodho, ka ra bèbha.

⁷ Ka Yesus karèi hari, na, “Miu tengge cee?”

Hèia dhèu se dhaa, aku rèngu na, “Yesus, dhèu Nasaret.”

⁸ Hèia Na peka dènge ra, “Deo na Ja'a peka kore le, na, Nèngu ka Ja'a ne. De ladhe miu tengge Ja'a, na, baku kèpe dhèu leo. Hud'i si lasi.”

⁹ (Nèngu padhai lii sèmi èèna, sèna ka pamèci dènge ngaa dhu Nèngu peka nèdhi le, na, “Ama. Aa'i-aa'i dhu Ama pangèd'u le mi Ja'a, abhu boe èci sa dhu ele.”)

¹⁰ Lod'o èèna, Simon Petrus nèti dènge samala iiki èci. Ka na bete ho neo pare dhèu. Kabèdhi laa, na pare pama'ète rèu dhilu g'ana nèti dhèu èci. (Dhèu ne ngara na Malkus. Nèngu ne, ana pua-paleha nèti kètu kapai risi agama Yahudi.)

¹¹ Ka Yesus pua Petrus, aku Nèngu na, “We, Petrus! Pasaluu hari samala èu èèna asa d'ara sope la'e. Te Ama Ku dhu peka le, na, Ja'a hud'i paraga ku dènge j'aj'èra sèmi ne'e ne. De hud'i laa! Èèna nuka sèmi Nèngu hia Ja'a galaa èci dhu isi na pèd'u-èd'u. Hud'i laa Ja'a kinu toke èle.”☆

Lere rèti Lamatua Yesus asa madha kètu kapai risi agama

¹² Hèia komedhaa, sordad'u dènge dhèu j'aga aa'i-aa'i ra kèpe Yesus, ka ra èki Ne.

¹³ Ka lere rèti uuru Ne asa Anas. Anas ne, ama dhèu èmu Kayafas. Tèu èèna, Kayafas dhu j'aj'i kètu kapai risi agama Yahudi.

☆ **18:11** Mateos 26:39, Markus 14:36, Lukas 22:42

14 Kayafas ne'e ka dhu peka nèdhi le dènge ama-ama dhèu Yahudi, aku nèngu na, “Be'a risi hia miu, ladhe dhèu èci madhe pala dhèu aa'i-aa'i.”✧

Petrus pasili, peka na, nèngu tadhe boe Lamatua Yesus
(Mateos 26:69-70, Markus 14:66-68, Lukas 22:55-57)

15 Simon Petrus dhu madhutu Yesus re limuri palere-lere dènge ana madhutu Yesus èci, nuka ja'a, Yohanis ne. Lula kètu kapai risi agama Yahudi tadhe ja'a, nèti èèna ka ja'a bisa maso kahèi palere-lere dènge Yesus asa madha èmu na.

16 Te ngaa Petrus titu ètu li'u, padètu dènge hèb'a tedhe. Hèia ja'a laku asa li'u, ho peka dènge dhèu bhèni èci dhu j'aga hèb'a tedhe ne, sèna ka kèti Petrus asa d'ara.

17 Hèia bhèni ne karèi Petrus, aku nèngu na, “Wee! Èu ne, ca dhèu ana madhutu Dhèu nèi, si?”

Te ngaa Petrus dhaa, aku nèngu na, “Aad'o!”

18 Lod'o èèna lèke dènge hèru pacuhi. Nèti èèna ka, dhèu madhenga dènge ana pua-paleha sèra dhu titu manyiru ai. Ka Petrus la'e manyiru ai sama-sama dènge rèngu kahèi.

Kètu kapai risi agama parisa Lamatua Yesus
(Mateos 26:59-66, Markus 14:55-64, Lukas 22:66-71)

19 Lod'o èèna, kètu kapai risi dhui nèti agama Yahudi parisa Yesus lula-nèti a'aj'a Na, aa lula-nèti ana madhutu Na.

✧ **18:14** Yohanis 11:49-50

²⁰ Ka Yesus peka dènge nèngu, aku Nèngu na, “Ja'a peka paled'a, sèna ka dhèu aa'i-aa'i bisa tadèngi. Ja'a tema aj'a ètu era dhu biasa dhèu Yahudi èdhi pakaboko, nuka ètu d'ara èmu sabaj'a èdhi, dènge ètu Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i. Ja'a padhai lii pahuni kèdhi boe.

²¹ Nga tao ka èu karèi Ja'a? Karèi la dhèu-dhèu dhu nanene lii padhai Ja'a. Te, tatu re'a ngaa dhu Ja'a peka-padhai.”

²² Ropa Na padhai lii sèmi èèna, dhèu j'aga èci dhu titu ètu èèna, tèb'e Yesus, ka na peka na, “Èu baku padhai lii sèmi èèna dènge kètu kapai risi.”

²³ Ka Yesus b'ala, aku Nèngu na, “Ladhe Ja'a padhai lii sale, na, pad'elo mia dhu sale nèti lii padhai deo na. Te ngaa ladhe Ja'a peka lèke, nga tao ka èu tèb'e Ja'a?”

²⁴ Èle ka, Anas pua dhèu lere Ne asa Kayafas dhu j'aj'i kètu kapai risi agama Yahudi. Lod'o lere rèti Ne, Yesus dhu ra èki era.

Petrus pasili hari, peka na, nèngu tadhe boe Lamatua Yesus

(Mateos 26:71-75, Markus 14:69-72, Lukas 22:58-62)

²⁵ Lod'o èèna, Simon Petrus titu manyiru ai era. Ka dhèu leo dhu ètu èèna, karèi ne, aku nèngu na, “Èu ne, ca dhèu nèti ana madhutu Dhèu nèi, si?”

Te ngaa Petrus pasili, peka na, “Aad'o!”

²⁶ Ètu era ne'e, abhu kahèi dhèu sab'a èci nèti kètu kapai risi agama Yahudi. Nèngu ne, pa'a'ari kahèi dènge dhèu dhu Petrus pare pama'ète rèu

dhilu na. Hèia dhèu ne karèi Petrus, peka na, “Waa! Deo na, èu ne ètu d'ara oka nèi, si? Te ja'a kèdhi èu ètu nèi!”

²⁷ Te ngaa Petrus pasili hari, hèia manu koko-too dènge.

*Lamatua Yesus ètu madha gubernur Pilatus
(Mateos 27:1-2,11-14, Markus 15:1-5, Lukas 23:1-5)*

²⁸ D'ara mad'ae aae era, lere rèti Yesus nèti Kayafas asa èmu jabatan gubernur ètu benteng sordad'u Roma.* Dhèu Yahudi se maso boe asa èmu dhèu Roma, te èèna pakaj'alu rèngu. Te ladhe ra maso, na, rèngu bisa boe ra'a pesta Paska.

²⁹ Hèia gubernur Pilatus la'e asa li'u paraga dènge dhèu Yahudi se. Ka na karèi, aku nèngu na, “Miu pèci sasala ngaa mi dedha Dhèu ne'e?”

³⁰ Hèia ra b'ala, peka na, “Sèmi ne'e, ama. Ladhe Nèngu ne dhèu bhelu-katub'a boe, na, tatu ji'i mai boe asa madha ama. Ngaa hari ji'i mai saraka Ne asa kacui-aa'i ama.”

³¹ Ka gubernur peka dènge dhèu se, na, “Sèmi ne'e. Hud'i laa miu ka dhu uri lii langu Na, madhutu atora miu dhèu Yahudi.”

Hèia ama-ama dhèu Yahudi se, peka na, “Bisa boe ama. Ji'i dhèu Yahudi dènge heka hak ho pama'ète hahuku madhe. Dhoka miu dhèu paredha Roma di dhu dènge hak èèna.”

³² (Lii padhai lii rèngu èèna, palèke dènge lii padhai dhu uru èèna Yesus peka nèdhi le. Te Nèngu dhu peka le dènge dhèu unu Na sèra,

* **18:28** Benteng era pea sordad'u Roma, madhutu lii Latin na, *praetorium*.

na, Nèngu madhe madhutu j'ara paredha Roma, nuka ra paku Ne ètu aj'u palolo-palèbha.)✧

³³ Hèia gubernur maso hari asa d'ara benteng sordad'u. Ka na paroa Yesus, hèia na karèi, peka na, “Èu ne, dhèu aae dhèu Yahudi, do?”

³⁴ Te ngaa Yesus karèi ne, aku Nèngu na, “Ama ka peka sèmi èèna, do abhu dhèu leo ka dhu peka dènge ama lula-nèti Ja'a?”

³⁵ Hèia gubernur dhaa, na, “Eee! Ja'a ne dhèu Yahudi boe. Ana kabarai Èu mesa Mu ka dhu saraka Èu. Ngaa hari kètu agama Yahudi sèra. Èu ne, tao sala ngaa? Èu peka sèku!”

³⁶ Ka Yesus peka na, “Ja'a ne, dhèu aae boe nèti rai-haha ne. Te ladhe Ja'a j'aj'i dhèu aae sama sèmi èèna, tatu dhèu-dhèu Ja'a palab'a le, ka dhèu Yahudi kèpe boe Ja'a. Tare'a, Ja'a ne Dhèu Aae. Te ngaa ca dhèu sa ètu rai-haha ne ded'e boe Ja'a.”

³⁷ Hèia gubernur karèi hari, peka na, “De Èu ne, Dhèu Aae, do?”

Ka Yesus dhaa, aku Nèngu na, “Ama unu mu ka dhu peka, na, Ja'a ne Dhèu Aae. Dhu lèke ka, rara iisi Ja'a ne, sèna ka j'aj'i Dhèu Aae. Ja'a mai asa rai-haha ne ho j'aj'i Dhèu Aae, sèna ka Ja'a peka-padhai j'ara-j'ara dhu lèke. Dhèu aa'i-aa'i dhu kèpe pa'èra j'ara-j'ara dhu lèke, rèngu sèra ka dhu nanene Ja'a.”

^{38a} Ka gubernur karèi, peka na, “Dhu lèke èèna, sèmi ngaa sa?”

✧ **18:32** Yohanis 3:14, 12:32-33

*Ra pama'ète hahuku madhe mi Lamatua Yesus
(Mateos 27:15-31, Markus 15:6-20, Lukas
23:13-25)*

^{38b} Ropa gubernur Pilatus padhai lii nare, hèia kalua hari la'e asa dhèu Yahudi sèra. Ka na peka, "Ja'a parisa le Nèngu, te ngaa abhu boe sasala Na èci sa.

³⁹ Te ngaa miu dhu tema le, tèu mai-tèu mai lod'o d'ai pesta Paska sèmi ne'e, ja'a patabuli ana bèdho ca dhèu hia miu. De tèu ne'e mo'o sèna ka ja'a patabuli dhèu aae Yahudi miu, do tasamia?"

⁴⁰ Ka aa'i-aa'i ra pa'oo-parodha, peka na, "Baku patabuli Dhèu èèna! Patabuli Barabas di!" Barabas ne, ca dhèu dhu bhelu titu kèna.†

19

¹ Èle èèna ka, gubernur Pilatus pua sordad'u na lasi kalabhe Yesus pake gui.*

²⁻³ Aa sordad'u se'e rare kalai aj'u padhudhu kahèi, ho ènyu tao solo. Ka ra lalilu solo ne mi kètu Yesus, nuka sèmi rèngu neo ded'e dhèu aae hiu dhu pake solo dhèu aae. Aa te ngaa sasoa na, ra neo pahahe Ne di. Hèia ra papake Yesus

† **18:40** Dhèu dhu bhelu titu kèna ètu lii Yunani abhu dua sasoa, nuka: 1) parapo dhu mana'u mèdha-panyau dhèu dènge j'ara laka-seti, aa 2) dhèu dhu pake rèka ho babèga eele dhèu paredha Roma. Ètu *Lukas* 23:19 peka na, Barabas ne, pamadhe dhèu, dènge lab'a dhèu paredha Roma kahèi. * **19:1** Sordad'u Roma pake gui dhu èpi nèti ka'uri badha, pèri-pèri loa. Hèia ra èki dènge rui dhu mariu, do tamèru dhu padhudhu ètu suu dhari se. Ladhe hake pahari-pahari, ka'uri dhèu bisa laho mae-mae. Dhèu Yahudi ladhe hake dhèu, dhoka èpa nguru hari di. Te ngaa sordad'u Roma se hake dhu dènge boe too.

kodho madhera èci dhu mea sanama mangèru, nuka sèmi dhèu aae biasa pake. Aa ra sasei Ne, peka na, “Tabea, dhèu aae Yahudi!” Sordad'u se tèb'e Ne g'ana-kariu kahèi.

⁴ Ka gubernur la'e hari catèka peka dènge dhèu ae sèra, aku nèngu na, “Sèmi ne'e! Ja'a kèti Ne asa li'u hia miu. Te ngaa miu hud'i me'a ku, na, ja'a parisa kore le, te ngaa abhu boe sasala Na èci sa.”

⁵ Ropa rèti Yesus asa li'u, Nèngu dhu pake era solo padhudhu dènge kodho madhera dhu mea sanama mangèru. Hèia gubernur lii dènge dhèu ae se, peka na, “Ladhe ku, Dhèu ne.”

⁶ Ropa kètu agama dènge dhèu madhenga Èmu Kapua Manèngi-Mangaj'i sèra ladhe rèdhi Yesus, hèia ra pa'oo-parodha palere-lere, peka na, “Pamadhe Ne! Paku ètu aj'u palolo-palèbha!”

Te ngaa gubernur peka dènge ra, aku nèngu na, “Hud'i laa miu ka dhu mèti Ne, lami pamadhe Ne ètu aj'u palolo-palèbha. Te ja'a abhu boe sasala Na èci sa, dhu palèke dènge hahuku madhe.”

⁷ Dhèu Yahudi dhaa, aku rèngu na, “Ji'i dènge Atora nèti Ama Lamatua. Madhutu Atora ne, Dhèu ne hud'i madhe ku, lula Na ded'e iisi Na j'aj'i Ana Ama Lamatua.”

⁸ Ropa gubernur tadèngi lii padhai ra, hèia asa na madha'u.

⁹ Ka la'e hari asa d'ara benteng, hèia na karèi Yesus, peka na, “Èu ne, dhèu mia?” Te ngaa Yesus bhoka boe hèb'a.

10 Ka gubernur jèke Yesus, peka na, “Eeh! Nga tao ka Èu b'ala boe ja'a? Èu dhu me'a, si? Ja'a ne, dènge koasa pamadhe Èu, do, patabuli Èu.”

11 Hèia Yesus b'ala, peka na, “Sèmi ne'e, ama. Ladhe ama dhu dènge koasa sèmi èèna, na, lula ama abhu koasa nèti Ama Lamatua ètu sorga. Te dhodhoka Nèngu di dhu hia ama koasa èèna, sèna ka tao ngaa èci sa hia mi Ja'a ne. Te ngaa dhèu dhu saraka Ja'a asa ama, rèngu sèra ka dhu pasae sasala bia risi.”

12 Karèi nèti èèna ka, gubernur tenge j'ara ho patabuli Yesus. Te ngaa dhèu Yahudi se pa'oo palere-lere, aku rèngu na, “Ladhe ama patabuli Dhèu ne, tatu ama dhu pa'angalai boe dènge dhèu aae kapai, Keser. Te dhèu dhu ded'e ngi'u na j'aj'i dhèu aae, nèngu èèna lab'a Keser.”

13 Ka ropa gubernur tadèngi lii padhai dhèu se, hèia na pua rèti Yesus asa li'u. Ka gubernur madhèdi ètu kadera pama'ète lii, ètu era èci dhu ra pangare na, “Tana Lapang nèti Hadhu Kabela”. (Madhutu lii Aram, ngara na *Gabata*.)

14 Lod'o èèna, lèke dènge Lod'o Sadia Kalela Paska. Pe d'ara lod'o titu mera sa, gubernur peka dènge dhèu Yahudi sèra, aku nèngu na, “Ladhe ku laa! Nèngu ne, dhèu aae miu!”

15 Te ngaa rèngu asa hoe pa'oo-parodha peka na, “Mèti Ne, asa li'u mai! Pamadhe Ne! Paku Ne asa aj'u palolo-palèbha!”

Hèia gubernur papane si, peka na, “De tasamia? Miu d'èi, ladhe ja'a pamadhe dhèu aae miu ne, do?”

Ka kètu agama Yahudi se b'ala, peka na, “Dhèu aae ji'i dhodhoka ca dhèu di, nuka Keser! Dhèu leo aad'o!”

^{16a} Hèia gubernur hia Yesus asa sordad'u sèra, sèna ka ra paku pamadhe Ne ètu aj'u palolo-palèbha.

Ra paku Lamatua Yesus ètu aj'u palolo-palèbha

(Mateos 27:32-44, Markus 15:21-32, Lukas 23:26-43)

^{16b} Hèia sordad'u se sèmi rare Yesus.

¹⁷ Ka Yesus pasae aj'u palolo-palèbha Na la'e asa li'u kota. Lasi asa era èci dhu ngara na, “Era Rui Kètu”. (Madhutu lii Aram, era ne ngara na, *Golgota*.)

¹⁸ D'ai era èèna, ra paku Yesus ètu aj'u palolo-palèbha èci. Dhèu se paku kahèi dhèu leo dhèu dua. Èci re sebhe g'ana, aa ca dhèu hari re sebhe kariu Yesus. Ka Yesus ètu talora rèngu dua ra.

¹⁹ Ka gubernur paredha sordad'u na sèra, suri ètu papa èci, ho paku re dedha kètu Yesus. Ètu papa ne ra suri, peka na,
“Yesus, dhèu Nasaret. Nèngu ne, Dhèu Aae dhèu Yahudi”

²⁰ Rèngu suri ètu papa ne pake tèlu lii, nuka: lii Aram, lii Yunani, dènge lii Latin. Dhèu Yahudi ae ka dhu baca sasuri ne, lula era mamadhe Yesus ne, padètu dènge kota Yerusalem.

²¹ Te ngaa kètu agama Yahudi sèra ro'o boe. Ka lasi peka dènge gubernur, aku rèngu na, “Ama! Baku suri ‘Dhèu Aae nèti dhèu Yahudi’! Be'a risi suri laa peka na, ‘Dhèu ne peka na, nèngu dhèu aae nèti dhèu Yahudi.’”

²² Te ngaa gubernur dhaa, aku nèngu na, “Ja'a ka dhu pua si suri sèmi èèna. De hud'i ka laa!”

²³ Ropa sordad'u paku rare Yesus ètu aj'u palolo-palèbha, hèia ra pabagi mèdha-papake Na mi èpa pala. Ca dhèu sordad'u abhu ca pala. Hèia rare kodho li'u Na, dhu j'au boe, dhu manènu kateme nèti dedha.

²⁴ Ka ra papeka, aku rèngu na, “Èdhi baku ciu eele kodho Na. Be'a risi ère lot, sèna ka te'a, na, cee ka dhu abhu.” Èèna j'aj'i madhutu sèmi dhu suri tèke ètu d'ara Sasuri Ama Lamatua, dhu peka na,

“Rèngu pabagi mèdha-papake ja'a,
ka ra ère lot ho abhu kodho ja'a.”

Hèia sordad'u se tao madhutu sèmi èèna ka.✧

Lamatua Yesus pua Yohanis ladhe-leru ina Na

²⁵ Ètu era ne'e, abhu kahèi dhèu bhèni pèri-pèri dhu titu. Rèngu se, nuka: ina Yesus, ina iiki Yesus, Maria dhèu èmu Klopas, dènge Maria nèti rae Magdala.

²⁶ Yesus ladhe nèdhi ina Na dhu titu ètu èèna, sama-sama dènge ja'a, Yohanis, nuka ana madhutu dhu Nèngu sue. Ka Yesus lii dènge ina Na, aku Nèngu na, “Ina. Nèngu ne, ana mu.”

²⁷ Hèia Yesus lii dènge ja'a, peka na, “Yohanis. Nèti deo ne'e, tao laa nèngu sèmi ina èu!” Ka karèi nèti lod'o èèna, ina Yesus pea dènge ja'a.

Mamadhe Lamatua Yesus

(Mateos 27:45-56, Markus 15:33-41, Lukas 23:44-49)

✧ 19:24 Lii Sod'a Koa-Kio 22:19

28 Èle èèna ka, Yesus ne'a le, na, Nèngu sab'a nare aa'i le sasab'a-la'a Na. Se'e se pamèci dènge aa'i-aa'i dhu suri ètu d'ara Sasuri Mola-Mèci Ama Lamatua karèi nèti uru ka. Hèia Yesus peka, na, "Ja'a koko-kamango."✠

29 Ètu era ne'e abhu èi anggor manyilu ètu d'ara g'ala iiki cue. Ka sordad'u sèra rare ula ho cèb'u asa èi anggor, hèia èki† mi suu aj'u ca laa, ka j'ole asa hèb'a Na.

30 Ropa Yesus camuci nare, hèia Na lii, aku Nèngu na, "Èle kèna." Hèia kètu Na loe, ka ma'ète a'ae.

Sordad'u kèj'i Yesus ètu aj'u palolo-palèbha

31 Lod'o èèna lèke hari Jumat. Madhutu atora agama, dhèu Yahudi hud'i sadia mema d'ara lod'o èèna, sèna ka bèli èèna rèngu soru lod'o sabaj'a ra. Nèti èèna ka, ro'o boe tèke eele ngi'u aae dhèu madhe, kadhoe tèke ètu aj'u palolo-palèbha lèke dènge lod'o sabaj'a. Te lod'o sabaj'a èèna, lod'o be'a. De ama-ama dhèu Yahudi manèngi gubernur, sèna ka pua dhèu lasi hake papadhe haga dhèu ètu aj'u palolo-palèbha. Dènge j'ara sèmi ne'e, rèngu madhe malai, ho dhèu bisa papuru ngi'u aae ra nèti aj'u palolo-palèbha ako lod'o aae era.

✠ **19:28** Lii Sod'a Koa-Kio 69:22, 22:16 † **19:29** Lii Yunani peka na, dhèu se lui ula ne ètu suu aj'u *hussopos*. Aj'u *hussopos* ne, dhèu Yahudi tema pake ètu d'ara acara ad'a, lula aj'u ne hèn mèngi. Aj'u ne madhera na pe dua nguru toke èpa nguru cm sa. Baca lula-nèti *hussopos* buli *Kalua nèti Masir* 12:22; *Atora nèti Kètu Agama sèra* 14:4, 6, 49-52; *Sensus* 19:2-6; (banding dènge *Ibrani* 9:19); *Lii Sod'a Koa-Kio* 51:7.

³² Hèia sordad'u se lasi asa era èèna. Ka ra hake papadhe uru haga dhèu dua sèra, dhu paku sama-sama dènge Yesus.

³³ Te ngaa ropa ra d'ai Yesus, rèdhi, na, Yesus dhu madhe le. Nèti èèna ka, rèngu hake papadhe boe haga Na.

³⁴ Te ngaa sordad'u ca dhèu nare kapoke na, hèia kèj'i d'ara karasa Yesus. Ka raa kalua, aa èi kalua kahèi.

³⁵ (Ja'a ne'e ka dhu ladhe kèdhi dènge musi madha ku. Ja'a kèdhi aa'i, aa dhu ja'a suri ne lèke tare'a-re'a. Te ja'a ke'a mèu ngaa dhu ja'a lolo ne lèke mola-mola, sèna ka miu bisa percaya lii padhai ja'a.)

³⁶ J'ara se'e aa'i-aa'i j'aj'i, lula Sasuri Ama Lamatua dhu suri, na, "Rui Na ca laa sa, padhe boe."✧

³⁷ Ètu era leo d'ara Sasuri Mola-Mèci ne, suri kahèi, peka na, "Èèna rèngu ladhe rèdhi dhèu dhu ra kèj'i ne."✧

Ra padhane Lamatua Yesus

(*Mateos 27:57-61, Markus 15:42-47, Lukas 23:50-56*)

³⁸ Abhu dhèu èci ngara na Yusuf, nèti rae Arimatea. Nèngu ana madhutu Yesus kahèi. Te ngaa na madhutu pahuni-pahuni, lula madha'u dènge ama-ama dhèu Yahudi. Yusuf la'e asa gubernur Pilatus, manèngi ijin sèna ka bisa nèti ngi'u aae Yesus. Gubernur d'èi kahèi. Ka Yusuf la'e papuru ngi'u aae Yesus, hèia ded'e nèti.

✧ **19:36** Kalua nèti Masir 12:46, Sensus 9:12, Lii Sod'a Koa-Kio 34:21 ✧ **19:37** Sakaria 12:10, Rai-haha Rupa Hiu 1:7

39 Nikodemus la'e sama-sama dènge Yusuf kahèi. Nikodemus ne'e ka dhu uru èèna la'e paraga dènge Yesus re mèda. Na hèli rampe ae titu kèna, pe d'ai tèlu nguru tèlu kilo sa, sèna ka tao mi ngi'u aae Yesus.‡

40 Hèia ra hèlu ngi'u aae Yesus dènge bèla halus. Ladhe hèlu ca tèka, ra tao rampe la'a. Rèngu tao sèmi ne'e, madhutu ad'a dhèu Yahudi ladhe padhane dhèu madhe.

41 Kaj'èu boe nèti era Yesus madhe ne, abhu oka bunga cue. Ètu d'ara oka ne, dhèu heka pae rare ro'a dhèu madhe kèna. Ra padhane rèdhi mèka dhèu èci sa ètu d'ara ro'a èèna.

42 Lod'o èèna, lod'o sadia dhèu Yahudi ho soru lod'o sabaj'a ra, oe èle kèna. Nèti èèna ka, dhèu se tèke ngi'u aae Yesus ètu d'ara ro'a èèna, te era èèna kaj'èu boe.

20

Lamatua Yesus mamuri hari!

(Mateos 28:1-8, Markus 16:1-8, Lukas 24:1-12)

1 Hari Migu, nuka lod'o partama ètu d'ara migu èèna. Mad'ae aae era, Maria nèti rae Magdala la'e asa ro'a Yesus. D'ai era èèna, ladhe nèdhi hadhu aae dhu pake katange ro'a, hari eele nèti era na.

2 Hèia na rai lèpa hari la'e paraga dènge Simon Petrus aa dènge ja'a, nuka ana madhutu dhu

‡ 19:39 Lii Yunani peka, 'cangasu *litras*', nuka 32,7 kilo. Rampe ne madhutu lii Yunani na, rèngu pab'ali dènge *smurna* (nuka raa aj'u hèu mènghi) dènge *aloe* (nuka raa nèti aj'u hèu mènghi, oe sèmi ai na'a sa). Baca lula-nèti Nikodemus ne ètu *Yohanis* 3:1-21.

Yesus sue, ka na peka, “Dhèu mana'u rèti le Lamatua èdhi nèti ro'a Na! Te'a boe rèngu tèke Ne ètu mia!”

³ Ka ja'a dènge Petrus rai la'a asa era ro'a èèna.

⁴ Ji'i rai palere-lere, te ngaa ja'a malai risi, ka d'ai uuru ro'a èèna.

⁵ Te ngaa laku boe asa d'ara ro'a, dhoka patigi nèti li'u di. Ètu d'ara ro'a, ja'a ladhe kèdhi bèla halus dhu ra pake hèlu mi ngi'u aae Yesus.

⁶ Te ngaa ropa Petrus d'ai, la'e dènge asa d'ara. Nèdhi bèla halus dhu ètu èèna kahèi.

⁷ Nèdhi kahèi lesu dhu ra pahutu kètu Yesus. Te ngaa lesu ne dhu lèpe ètu era leo nèti bèla halus ne.

⁸ Hèia ja'a, dhu d'ai uuru ro'a, maso madhutu kahèi asa d'ara. Ropa ladhe kèdhi aa'i-aa'i se, ka ja'a parcaya lii padhadha dhu uru èèna Yesus peka mema, na, bèli-camèd'a Nèngu mamuri hari nèti mamadhe Na.

⁹ Te lod'o èèna, ji'i dhu j'aj'i ana madhutu Na, dhae nge'a mèka sasoa nèti isi Sasuri Mola-Mèci Ama Lamatua, dhu suri mema, peka na, Kristus hud'i mamuri hari ku nèti mamadhe Na.

¹⁰ Èle ka, ji'i dua mi lèpa.

Lamatua Yesus pad'elo ngi'u Na mi Maria nèti rae Magdala

(Mateos 28:9-10, Markus 16:9-11)

¹¹ Te ngaa Maria titu era ètu li'u ro'a èèna. Nèngu tangi taruu. Ka na patigi asa d'ara ro'a ne, aa na tangi era.

¹² Ladhe nèdhi ana pajuu Ama Lamatua nèti sorga dhèu dua. Ana pajuu se, pake mèdha-papake pudhi. Dua ra madhèdi ètu era dhu ca

lod'o ni dhèu paj'unu ngi'u aae Yesus. Ca dhèu madhèdi re era kètu, aa èci hari dhu madhèdi re era haga.

¹³ Ana pajuu se karèi Maria, aku rèngu na, “Nga tao ka èu tangi?”

Hèia Maria dhaa, peka na, “Ja'a tangi, lula dhèu ded'e rèti ngi'u aae Lamatua ja'a. Te ngaa ke'a boe ra tèke Ne ètu mia.”

¹⁴ Ropa na padhai lii nare, nèngu kabib'a asa li'u. Ka ladhe nèdhi ca dhèu dhu titu ètu èèna, te ngaa ne'a boe, na, Dhèu ne, nuka Yesus.

¹⁵ Hèia Yesus karèi ne, peka na, “Nga tao ka èu tangi? Te èu tenge cee?”

Maria pangee, na, Nèngu ne dhèu madhenga oka. Ka Maria pamako dhèu ne, aku nèngu na, “Ama. Ladhe ama ka ded'e mèti ngi'u aae Na, peka ku laa, ama tèke Ne ètu mia. Hud'i laa laku ded'e kèti Ne asa era leo, sèna ka padhane Ne pabe'a-be'a. Sue laa, ama!”

¹⁶ Ka Yesus paroa ne, peka na, “Maria.”

Hèia na kabèli ladhe asa Yesus, ka na lii, aku nèngu na, “*Raboni!*” (Lii Aram, sasoa na, “Mese ja'a!”)

¹⁷ Yesus peka dènge ne, “Baku g'ag'e ku Ja'a, te Ja'a dhae ca'e mèka laku asa Ama Ku ètu sorga. Te ngaa lamu uuru ku peka dènge angalai Ja'a sèra, na, ‘Ja'a neo ca'e laku asa Ama Ku. Nèngu èèna, Ama miu kahèi. Nèngu èèna, Ama Lamatua Ja'a. De Nèngu, Ama Lamatua miu kahèi.’”

¹⁸ Èle ka, Maria, dhèu Magdala èèna, la'e lolo dènge ana madhutu Yesus sèra, peka na, “Ja'a

paraga le dènge Lamatua èdhi, Yesus!" Ka na peka dènge rèngu lii moa Yesus.

Lamatua Yesus pad'elo iisi mi ana madhutu Na (Mateos 28:16-20, Markus 16:14-18, Lukas 24:36-49)

¹⁹ Lod'o èèna, lèke dènge hari Migu, nuka lod'o partama ètu d'ara migu èèna. Lod'o heka cèna kèna, ka ana madhutu Yesus pakaboko. Rèngu patèke babèdho èmu ne pa'èra-èra, lula rèngu madha'u dènge ama-ama dhèu Yahudi. Re'a rare boe, na, Yesus titu ètu talora aae rèngu, ka Na lii, aku Nèngu na, "Saloom!"

²⁰ Ropa Yesus padhai lii nare dènge rèngu sèmi èèna, hèia Na pad'elo nu'a dhu ètu kacui-aaì dènge karasa Na. Ana madhutu Na karej'e titu kèna, ropa ladhe rèdhi Lamatua rèngu.

²¹ Ka Yesus peka dènge rèngu, na, "Hud'i laa miu mamuri dame dènge mera-milu. Sanèd'e, te Ama Ku pua-paleha Ja'a tasamia, na, Ja'a pua-paleha miu sèmi èèna kahèi."

²² Padhai lii nare sèmi èèna, ka Na ara padètu la'e asa rèngu, hèia Na tiu a'ae Na mi rèngu èci-èci. Hèia Na padhai lii, peka na, "Ja'a pangèd'u miu Roh Lamatua dhu Mola-Mèci. Sèmi mere Ne.

²³ De, ladhe miu pabhèlu eele sasala dhèu, na, sasala ne ele le, te Ama Lamatua saku eele sasala èèna kahèi. Te ngaa ladhe miu mo'o boe pabhèlu eele sasala dhèu, na, Lamatua saku eele boe sasala sèra kahèi."✧

Lamatua Yesus dènge Tomas

24 Ca dhèu nèti ana madhutu Yesus canguru dua sèra, ngara na Tomas. Ra pangare na, 'ana kembar' kahèi. Ropa Yesus pad'elo iisi Na dènge ana madhutu dhu leo sèra, Tomas aad'o.

25 Nèti èèna ka, ropa angalai na sèra peka dènge ne, "Ji'i paraga le dènge Lamatua èdhi," hèia Tomas dhaa, na, "Sèmi ne'e. Ja'a hud'i ladhe kèdhi ku nu'a era paku sèra ètu kacui-aa Na, aa pamaso ai ja'a asa nu'a ètu d'ara karasa Na. Ladhe ja'a tao mèka sèmi èèna, ja'a bisa mèka parcaya, na, Nèngu mamuri hari le."

26 Ca migu hari, ka ana madhutu Yesus sama-sama dènge Tomas ètu d'ara èmu cue. Masi ka babèdho dhu patèke, te ngaa Yesus maso asa d'ara, titu ètu talora aae rèngu. Ka Na hia lii maho'o dènge ra, peka na, "Saloom!"

27 Hèia Na padhai lii dènge Tomas, aku Nèngu na, "J'ole kacui-aa èu mai, ho g'ag'e kacui-aa Ja'a ne. Aa mai g'ag'e nu'a ètu d'ara karasa Ja'a ne. Percaya ka, na, Ja'a ne mamuri hari le! Core eele ka d'ara parcaya boe èu èèna."

28 Tomas dhaa, peka na, "Ira ii, Ama, ee! Ja'a heka lèka tare'a-re'a kèna! Ama ne, Kètu ja'a, aa Ama Lamatua ja'a kahèi!"

29 Ka Yesus peka dènge ne, "Tomas! Èu parcaya, na, Ja'a mamuri hari le, lula èu mèdhi le Ja'a dènge musi madha èu unu mu. Te ngaa dhu oto risi ka, nuka dhèu dhu rèdhi boe Ja'a, te ngaa ra parcaya."

Naneo Yohanis suri sasuri ne

30 Yesus tao tadha malaa dhu leo ae-ae kahèi, dhu ja'a suri boe ètu d'ara sasuri ne. Ana

madhutu Na ladhe rèdhi tadha malaa se'e dènge musi madha rèngu unu ra.

³¹ Te ngaa aa'i-aa'i dhu ja'a suri ètu d'ara sasuri ne, sèna ka miu parcaya, na,

Yesus ne, Kristus dhu Ama Lamatua padhadha tèke hia mai.

Yesus ne, Ana Ama Lamatua kahèi.

Aa ropa miu parcaya Ne, miu abhu mamuri dhu lèke dhu ma'ète boe, lula miu j'aj'i dhèu unu Nèngu.

21

Lamatua Yesus pad'elo iisi mi ana madhutu Na dhèu pidhu

¹ Èle pèri-pèri lod'o, ka Yesus pad'elo hari iisi Na ètu sebhe dano Tiberias. Lii lolo na, sèmi ne'e ka:

² Lod'o èèna, ana madhutu Yesus, dhèu pidhu dhu pakaboko. Rèngu se, nuka:

Simon Petrus,

Tomas, dhu ra pangare ne, 'ana kembar',

Natanel, nèti rae Kana ètu propensi Galilea,

ana dhèu dua nèti Sabadeus,

dènge ana madhutu Yesus dhu leo dhèu dua.

³ Simon Petrus peka dènge angalai na se'e, "Ja'a neo laku pèku i'a."

Hèia angalai na se'e dhaa, aku rèngu na, "Oo! Ji'i la'a kahèi." Ka lasi asa sebhe dano. Hèia ca'e koha lasi tenge i'a. Te ngaa mèda èèna rèngu rara boe ngaa-ngaa.✧

⁴ Asa bèli mad'ae aae èèna, Yesus titu ètu sebhe dano ne. Te ngaa ana madhutu Na sèra re'a boe, na, Nèngu ne, Yesus.

⁵ Ka Na pa'oo, peka na, “Mera i'a, do?”

Hèia ra dhaa, peka na, “Mola-mèu lao! Ci'u sa, aad'o hèi.”

⁶ Ka Yesus peka dènge ra, aku Nèngu na, “Lolo sèku pèku miu asa cabèka koha èèna. Pe miu abhu.”

Ka rèngu tao madhutu kahèi. Ka ra abhu i'a ae titu kèna, toke rèngu bisa boe ère rare pèku ne asa dedha koha.✧

⁷ Aa ja'a ètu èèna kahèi. Ja'a ne, ana madhutu dhu Yesus sue. Ka ja'a peka dènge Petrus, na, “Ira ii! Nèngu nèi, Lamatua èdhi!”

Ropa tadèngi nare lii ja'a deo na, hèia Simon Petrus pake hari kodho na, ka ridhu asa d'ara dano, sèna ka nangi asa dae.

⁸ Te koha ne kaj'èu nèti dae pe d'ai cangasu meter sa. Hèia angalai na kao koha asa dae, todhe dènge pèku dhu pènu dènge i'a deo sa.

⁹ Ropa rèngu d'ai dae, hèia rèdhi ai karoo, dènge i'a dhu ra paga. Aa abhu roti kahèi.

¹⁰ Yesus lii dènge ra, “Mèti ku i'a osa miu d'ai ciki sa, dhu miu heka pèku mere deo na.”

¹¹ Ka Simon Petrus ca'e hari asa dedha koha, ho ère pa'eta pèku ne asa dae. Pèku ne dhu pènu dènge i'a aae, cangasu lèmi nguru tèlu ngi'u. Masi ka i'a ae sèmi èèna, te ngaa pèku ne mae boe ciki sa hèi.

¹² Ka Yesus paroa si, aku Nèngu na, “Mai mi'a ka!”

✧ 21:6 Lukas 5:6

Rèngu dhu re'a le, na, Nèngu ne Lamatua rèngu, ka ra bani boe karèi Ne, na, "Ama ne, cee?"

¹³ Hèia Yesus nare roti dènge i'a, nèti hia si.

¹⁴ Ne'e ne, ka tèlu hari kèna Yesus pad'elo iisi Na mi ana madhutu Na sèra, ropa Na mamuri hari nèti mamadhe Na.

Lamatua Yesus padhai lii dènge Petrus

¹⁵ Ropa ra'a-rinu rare, Yesus karèi Simon Petrus, aku Nèngu na, "Hee, Simon ana Yohanis. Tasamia? Èu sue Ja'a risi nèti angalai se sue Ja'a, do?"

Ka Petrus dhaa, na, "Tare'a Ama! Èu dhu me'a ja'a sue Èu."

Hèia Yesus peka, na, "Ladhe sèmi èèna, na, madhenga paie ana kahib'i-kalèbho Ja'a, sèna ka rèngu abhu ra'a-rinu."

¹⁶ Hèia Yesus karèi hari, aku Nèngu na, "Simon, ana Yohanis. Tasamia? Èu sue Ja'a, do?"

Ka na dhaa, na, "Tare'a Ama! Èu dhu me'a ja'a sue Èu."

Ka Yesus peka hari dènge ne, "Ladhe sèmi èèna, na, ladhe-leru paie-iie kahib'i-kalèbho Ja'a."

¹⁷ Èle èèna ka, Yesus karèi hari Petrus, peka na, "Simon, ana Yohanis. Tasamia? Èu ne, angalai Ja'a, do?"

Hèia d'ara Petrus susa titu kèna, lula Yesus karèi ne d'ai tèlu hari, peka na, "Èu sue Ja'a, do?" Ka na dhaa, aku nèngu na, "Ama dhu me'a aa'i j'ara. De Ama dhu me'a le, na, ja'a ne angalai Ama."

Hèia Yesus peka dènge ne, “Ladhe sèmi èèna, na, ladhe-leru paie kahib'i-kalèbho Ja'a se, sèna ka rèngu abhu ra'a-rinu.

¹⁸ Èu dhane more le naneo Ja'a, do? Ja'a neo peka sèmi ne'e: uru èèna lod'o èu ngèru era, èu tema pake unu mu kodho dènge dhara hake, ho lamu asa mia-mia madhutu dad'èi èu. Te ngaa ètu d'ara heka, èu j'ole kacui-aa ho dhèu èki, pake dhara hake èu unu mu. Hèia ra ère rèti èu asa era dhu èu d'èi boe.”

¹⁹ (Lii padhai Yesus ne, peka mi Petrus, lula-nèti ngaa dhu j'aj'i bèli-camèd'a mi dedha nèngu. Te èèna na mamadhe Petrus pad'elo dadedha Ama Lamatua.)*

Hèia Yesus lii dènge Petrus, aku Nèngu na, “Mai sèna ka j'aj'i dhèu Ja'a!”

Ana madhutu dhu j'aj'i ana pasue Yesus

²⁰ Lod'o èèna, Petrus kabib'a asa kabodho. Ka ladhe nèdhi ja'a dhu re limuri madhutu rèngu dua ra. Ja'a ne, nuka ana madhutu dhu Yesus sue. Ja'a dhu madhèdi ètu baboa Yesus, lod'o ji'i nga'a kalela Paska. Ja'a ne ka dhu karèi Yesus, peka na, “Ama! Cee ka dhu neo pahie Ama?”[☆]

* **21:19** Pe d'ara tèu 96M, ca dhèu ama gareja ngara na Klement nèti kota Roma, dhu suri, na, dhèu pamadhe Petrus. Pe d'ara tèu 212M sa, abhu ca dhèu ama gareja èci hari, ngara na Tertulian, dhu suri, na, rèngu paku Petrus ètu aj'u palolo-palèbha. Aa abhu kahèi lii lolo èci nèti gareja dhu peka na, lod'o ra paku Petrus ètu aj'u palolo-palèbha, ele boe d'ara tèu 64-65M, Petrus manèngi sèna ka paku ne kètu asa haha. Na manèngi sèmi èèna, lula nèngu rasa pantas boe madhe kètu asa dedha sama sèmi Yesus.

[☆] **21:20** Yohanis 13:25

21 Ropa Petrus ladhe nèdhi ja'a, hèia na karèi Yesus, peka na, “Ama! Deo na Ama peka-padhai le lula-nèti ja'a ne. Te ngaa tasamia dènge nèngu hari?”

22 Yesus b'ala lii Petrus, na, “Urusan èu aad'o ètu èèna. Ladhe Ja'a neo sèna ka nèngu mate mi era ne'e toke Ja'a mai hari, na, sala ngaa? Dhu lèke ka èu hud'i sanèd'e ku lii moa dhu Ja'a peka deo na, nuka: mai sèna ka j'aj'i dhèu Ja'a.”

23 Lula Yesus padhai lii sèmi èèna, ka ana madhutu Na dhu leo sèra papeka, na, “Yohanis ne, bèli-camèd'a madhe boe.” Aa te ngaa Yesus padhai lii boe sèmi èèna. Dhu Na peka, na, “Urusan èu aad'o ètu èèna. Ladhe Ja'a neo sèna ka nèngu mate mi era ne'e toke Ja'a mai hari, na, sala ngaa?”

Yohanis pa'èle sasuri na

24 Ana madhutu dhu Yesus peka èèna, nuka ja'a ne, Yohanis. Ja'a ka lole se aa'i-aa'i hia miu. Ja'a ka dhu kèdhi dènge musi madha ja'a unu ku. Ja'a ka suri aa'i-aa'i se. Ka èdhi te'a, na, ngaa dhu ja'a lole hia miu se, lèke tare'a-re'a.

25 Abhu j'ara leo ae era dhu Yesus tao. Ladhe dhèu neo suri aa'i mèu-mèu, karèi nèti Yesus pakako sasab'a-la'a Na toke èle, ja'a ngee na buku se pènu risi rai-haha ne.

D'ai sange ne'e ka,
Yohanis

Dhao Alkitab
Genesis and the New Testament in the Dhao
language of Indonesia
Kejadian dan Perjanjian Baru dalam bahasa Dhao
copyright © 2012 Unit Bahasa dan Budaya

Language: Dhao

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

526bd1ea-5f35-574c-9a7a-dabc714cb5d3